

Indhold

Center for Kommunikation.....	5
Begreber	5
ABONNEMENT	7
TALE.....	7
Neurologisk betingede talesproglige vanskeligheder	7
Udredning og afklaring af mål	7
Forløb til personer med afasi.....	8
Afgrænset intervention til personer med afasi	10
Forløb til personer med dysartri.....	11
Afgrænset intervention til personer med dysartri	13
Forløb til personer med verbal apraksi.....	14
Afgrænset intervention til personer med verbal apraksi	16
Forløb til personer med kognitive kommunikationsvanskeligheder	17
Afgrænset forløb til personer med kognitive kommunikationsvanskeligheder	19
Forløb til personer med dysartri som følge af Parkinson sygdom	20
Forløb til personer med talesproglige vanskeligheder som følge af ALS.....	22
Forløb til personer med medfødt hjerneskade eller udviklingshæmning	24
SCA - samtalestøtte for pårørende.....	25
Forløb til børn og unge med følger efter hjerneskade og behov for særligt specialiseret indsats	26
Stemme - og udtalevanskeligheder.....	28
Udredning og afklaring af mål	28
Forløb til personer med fonastenske stemmevanskeligheder	29
Forløb til personer med organiske stemmevanskeligheder	31
Forløb til personer med transkønnede stemmevanskeligheder	33
Forløb til personer med EILO/VCD.....	34
Forløb til personer med stammen eller løbsk tale	35
Forløb til personer med læsp og andre udtalevanskeligheder.....	37
Forløb til personer med udtalevanskeligheder som følge af ectomi i mundhulen	38
Forløb til personer med laryngectomi	40
Forløb til børn med behov for særligt specialiseret indsats ift. stemmevanskeligheder	41
HØRE	43
Hørenedsættelse, lydfølsomhed, tinnitus og andre hørerelaterede vanskeligheder	43
Udredning og afklaring af mål	43

Udredning og afprøvning	44
Afgrænset intervention med udredning og undervisning ift. tinnitus	45
Afgrænset intervention med udredning og undervisning ift. lydfølsomhed	46
Holdundervisning til personer med tinnitus	47
Holdundervisning til personer med lydfølsomhed	49
Afgrænset intervention mhp. brug af høreapparater	50
Afgrænset intervention mhp. justering af høreapparater	51
Specialrådgivning målrettet personer i erhverv	52
Holdundervisning til erhvervsaktive	54
Specialrådgivning til unge med hørenedsættelse – overgangsvejledning	55
Afgrænset intervention til personer med nedsat skelneevne	57
Holdundervisning til personer med nedsat skelneevne	58
Cochlear Implant (CI)	59
Udredning og afklaring af mål	59
Forløb til personer med Cochlear Implant (CI)	60
Afgrænset intervention til personer med Cochlear Implant (CI)	62
SYN	64
Optik	64
Svagsynsoptisk udredning	64
Special optisk udredning	65
Special optisk udredning og afprøvning af personer med hjernebetinget synsnedsættelse	67
Børn og unge med synsnedsættelse	68
Udredning af svagsynede børn og unge 0-18 år, der ikke er tilmeldt Synsregistret	68
Årsforløb svagsynede og blinde børn 0-6 år	69
Årsforløb svagsynede børn og unge 6-18 år	71
Årsforløb blinde børn og unge 6-18 år	72
Årsforløb svagsynede børn 0-18 år – specialområdet	74
Årsforløb blinde børn og unge – specialområdet 0-18 år	75
Voksne med synsnedsættelse	77
Udredning og afprøvning	77
Afgrænset intervention til personer med synsnedsættelse eller blindhed	78
Forløb vedr. hjælpemiddel for voksne med synsnedsættelse	79
Udredning og afprøvning vedrørende belysning	81
Forløb vedrørende IT	82

Forløb vedrørende Hjerneskade	86
Forløb vedrørende ADL (Activites of Daily Living)	87
ADL (Activites of Daily Living) - hold for personer med synsnedsættelse og blindhed	89
Forløb vedrørende orientering og mobility (O&M)	90
NEURO	93
Forløb til personer med følger efter hjerneskade	93
Udredning og og afklaring af mål	93
Forløb - Aktivitet og Hverdagsliv	94
Forløb - Aktivitet og Beskæftigelse	96
Pårørende til personer med følger efter hjerneskade	98
Udredning og afklaring af mål	98
Børn og unge som pårørende	99
Webinar for voksne pårørende	101
Forløb for nære pårørende	102
Personer med senfølger efter hjernerystelse eller anden hjernepåvirkning	103
Udredning og afklaring af mål	103
Forløb for personer med senfølger efter hjernerystelse	105
Webinar til voksne pårørende til personer med senfølger efter hjernerystelse	106
Forløb for personer med anden hjernepåvirkning	108
INFORMATION OG KOMMUNIKATIONS TEKNOLOGI (IKT)	110
Alternativ supplerende kommunikation (ASK)	110
Udredning og afprøvning	110
Forløb ved hurtigt progredierende lidelse	111
Forløb ift. kommunikationsvanskeligheder for langsomt progredierende lidelse	112
Forløb til voksne med hjerneskade og behov for IKT	114
Forløb til børn med hjernepåvirkning eller - skade og særligt specialiseret IKT-indsats	115
Forløb til personer med behov for alternativ betjening	116
Årsforløb for teknisk bistand til ASK hjælpemidler	118
Struktur og planlægning	119
Udredning og afprøvning	119
Forløb for børn/unge med følger af ADHD eller anden udviklingsforstyrrelse	120
Forløb for voksne med ADHD eller anden udviklingsforstyrrelse	122
Forløb til personer med demens eller anden progredierende lidelse	123
Læse- og skrivestøtte	124

Udredning mhp. støtte til privat brug.....	124
Forløb mhp. installation og instruktion af hjælpemiddel til privat brug.....	126
TILKØB	128
KOORDINERING AF INDSATS	128
Koordinering af tværfaglig/tværasektoriel indsats	128
TALE	129
Intensiv CILT træning til personer med afasi.....	129
Individuelt forløb for personer med demens.....	130
Holdundervisning til personer med kognitive kommunikationsvanskeligheder	131
HØRE	134
Forløb til personer tilknyttet beskæftigelse mhp. hjælpemidler og arbejdspladsindretning	134
Høreomsorg.....	135
SYN	137
Forløb til personer tilknyttet beskæftigelse mhp. hjælpemidler, arbejdspladsindretning m.v.	137
Forløb med synstræning	138
DØVBLINDE	140
Udredning og afprøvning med henblik på kontaktperson-ordning.....	140
Holdundervisning for blinde og svagsynede med tilknytning til beskæftigelse	141
NEURO	143
Faglig status til jobcentre.....	143
Neuropsykologisk undersøgelse og afdækning af kognitive vanskeligheder	144
Psykologisk samtaleterapi	145
ADHD OG AUTISME SPEKTRUM FORSTYRRELSE	148
Udredning og målsætning.....	148
Forløb for personer med ADHD eller autisme spektrum forstyrrelse	149
INFORMATION OG KOMMUNIKATIONS TEKNOLOGI (IKT)	151
Udredning og afprøvning mhp. støtte til erhverv	151
KURSER OG SUPERVISION TIL FAGPERSONER	153
Kursus for kontaktpersoner for døvblinde.....	153
Supervision af andre faggrupper.....	154
Skræddersyet kursus eller oplæg til foreninger	155
SCA-kursus for fagpersoner.....	155

Center for Kommunikation

Center for Kommunikation løser opgaver inden for Tale, Høre, Syn, Neuro og IKT-området.

Opgaverne er overordnet kendetegnet ved at være inden for det specialiserede område, hvor opgaverne ofte er komplekse, kræver tværfaglig indsats og/eller specialiseret indsats.

Center for Kommunikation har abonnementsaftale med de 6 kommuner i Vestklyngen, og sælger derudover en række indsatser som tilkøb.

Center for Kommunikation har desuden kontrakt med:

- SPS
- Høreklub, Region Midt

Center for Kommunikation underviser løbende på forskellige uddannelser inden for de specialiserede områder, og er medlem af Danske Tale-, Høre, Synsinstitutioner i Danmark (DTHS).

Begreber

Nedenfor findes definitioner af de begreber der bruges i indsatskataloget.

Abonnement

Indsatserne, der er beskrevet under abonnement, er indsatser, der aktuelt ydes inden for abonnement.

Tilkøb

Indsatserne, der er beskrevet under tilkøb, er indsatser, der aktuelt ydes som tilkøb fra offentlige instanser. Kommuner, der i forvejen har abonnement, kan tilkøbe ydelser til abonnementstakst.

Timer

Antal konfrontationstimer i en given sag, dvs. det faktiske timetal, der anvendes til f.eks. undervisning og vejledning. Det angivne timetal er eksklusiv tid til forberedelse, teknisk opsætning, kørsel m.m.

Udredning og afprøvning

Anvendes typisk om udredning og afprøvning inden for serviceloven. Indeholder også sagsfremstilling.

Udredning og afklaring af mål

Anvendes typisk om udredning, afprøvning og målsætning inden for lov om specialundervisning for voksne

Afgrænset intervention

Borger ses typisk over 1-2 gange mhp. én afgrænset indsats.

Forløb

Dækker typisk over længere – eller flere sammenhængende indsatser, hvor borger ses over flere gange og forløbet kan f.eks. indeholde både vejledning og undervisning. Forløbene indeholder niveau 1-3

Holdundervisning

Er målrettet borgere og pårørende

Kurser

Er målrettet fagpersoner

ICF

Center for Kommunikation arbejder ud fra ICF-tilgang. International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) er både en bio-psyko-social helhedsmodel og en klassifikation.

DTHS

Danske Tale-, Høre-, Synsinstitutioner i Danmark (DTHS) er en landsdækkende paraplyorganisation af institutioner, der leverer specialpædagogiske og rehabiliterende indsatser for borgere med funktionsnedsættelser på det kommunikative område. DTHS faciliterer et landsdækkende samarbejde blandt fagfolk, udarbejder God Praksis beskrivelser og er faglig sparringspartner for ministerier, regioner, kommuner og brugerorganisationer.

ABONNEMENT

TALE

Tale-området hjælper personer med kommunikative vanskeligheder i bred forstand.

Området dækker både voksne, unge og børn. Fagspecialisterne indenfor neurologi møder personen i faserne i rehabiliteringen efter udskrivelse fra sygehuset, og undervisningen kan således foregå både på Center for Kommunikation, på døgnpladser eller plejecentre.

Opgaven udføres af audiologopæder og neuropædagogiske logopæder, der i tilknytning til deres grundkompetence har specialiseret viden inden for et givent kommunikativt område (fx afasi eller følger efter skader i struben).

Neurologisk betingede talesproglige vanskeligheder

<u>Udredning og afklaring af mål</u>
Indsatsområde Tale, Neurologisk betingede talesproglige vanskeligheder. Indsatsnavn Udredning og afklaring af mål. Målgruppe Personer med kommunikationsvanskeligheder (f.eks. afasi eller dysartri) som følge af erhvervet/medfødt hjerneskade eller progredierende lidelser. Formål/mål Formålet med indsatsen er at udrede personens funktionsnedsættelse i hverdagen. Mål kan f.eks. være:: • Personens behov og muligheder for afhjælpning eller kompensering er afdækket • Der er på baggrund af udredning lavet en undervisningsplan for evt. videre forløb Visitationskriterier • Læge eller neurolog har konstateret neurologisk funktionsnedsættelse • Personen eller pårørende/personale observerer forandringer i de kommunikative forhold, som begrænser personen i at kommunikere med sine omgivelser Til grund for visitation ligger: • Lægelig dokumentation samt neurologisk dokumentation • Evt. tidligere logopædisk udredning <u>Henvendelse</u> • Sygehus eller rehabiliteringscenter • Læge og neurolog • Personen eller de pårørende • Fagperson i kommune <u>Lovgrundlag</u> Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1. <u>Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området</u>

Det er generelt en forudsætning for god rehabilitering af personer med kommunikative vanskeligheder, at der laves en individuel, konkret udredning samt at der i udredning i videst muligt omfang anvendes standardiseret test – og screeningsmaterialeⁱ. Derudover anbefales der inddragelse af pårørende.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde udredning, diagnosticerende undervisning mhp. at afdække undervisningspotentiale og udarbejdelse af individuel undervisningsplan afhængig af personens individuelle resurser og behov samt afhængig af indsatsniveau.

I udredningen anvendes validerede fagligt anerkendte undersøgelsesmetoder i det omfang, de er tilgængeligeⁱⁱ. I forbindelse med målsætning for evt. videre forløb anvendes SMART målsætning. Der tages udgangspunkt i national God Praksisⁱⁱⁱ.

Udredningens omfang – afhængig af personens behov og indsatsniveau – er som udgangspunkt to timer. Men i nogle tilfælde kan det kræve yderligere afdækning og derfor blive berammet op til 6 konfrontationstimer. Udredningen foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, eller i personens hjem/midlertidige opholdssted, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

Udredningen afsluttes med en sammenfattende beskrivelse. Hvis der bevilges forløb, udarbejdes en undervisningsplan med målsætning, afhængig af de individuelle behov og indsatsniveau.

Det videre forløb

Afhænger af målopnåelse.

Værd at bemærke

Følger efter hjerneskade eller progredierende lidelse kan påvirke forskellige sanser (f.eks. syn og hørelse), kognition, relationer til pårørende samt motorik ift. betjening af diverse genstande. Der kan derfor – udover forløb rettet mod talen – være behov for øvrige indsatser under Syns-, Høre-, Neuro- og IKT-området.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb til personer med afasi

Indsatsområde

Tale, Neurologisk betingede talesproglige vanskeligheder.

Indsatsnavn

Forløb til personer med afasi.

Målgruppe

Personer der, som følge af afasi, er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personen anvender strategier til at lette kommunikationen i hverdagen
- Personen kender til muligheder for at forbedre ordmobilisering i kommunikationen
- Personens nære omgivelser kender til personens kommunikative behov samt hvordan de bedst kan støtte vedkommende i kommunikationen

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens kognitive funktionsniveau samt personens accept og aktive medvirken

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation
- Logopædisk udredning
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Sygehus/rehabiliteringscentre
- Læge
- Personen eller pårørende
- Fagperson i kom munen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Kommunikative evner er en nødvendighed for at kunne indgå i et rehabiliteringsforløb, og begrænsninger i kommunikationen kan have store konsekvenser for personens aktive deltagelse i hverdagen. Det er en generel forudsætning for god rehabilitering, at det foregår tværfagligt, varetages af fagpersoner med tilstrækkelig neurofaglig kompetence, og at pårørende inddrages løbende.^{iv}

Evidensbaserede og anbefalede metoder:

- CILT til genoptræning af sprogfunktionen ved afasi
- Supported Communication for Adults with Aphasia (SCA) som kompenserende metode^v

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel undervisning, vejledning til borger, vejledning til pårørende og personale samt holdundervisning afhængig af personens individuelle resurser og behov samt afhængigt af indsatsniveau.

Eks. på Holdundervisning:

16 timer over 8 uger, som varetages af to fagspecialister.

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Semantic Feature Analysis (SFA) metoden
- SCA-metoden
- Social indlæringssteori (Bandura) og Cooperative Learning i gruppeundervisning (metode)
- Errorless Learning
- Overindlæring

Forløbet kan variere i et omfang op til 50 timer – afhængig af personens behov og indsatsniveau. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, eller i personens hjem/midlertidige opholdssted, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier til personen og dennes omgivelser
- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen

Det videre forløb

Forløbet afsluttes med videregivelse af information og kommunikationsstrategier til relevante samarbejdspartnere. Det anbefales, at kommunikationsstrategierne og evt. andet kommunikationsmateriale følger personen, hvis der sker skift i opholdssted.

Værd at bemærke

Følger efter erhvervet hjerneskade kan påvirke forskellige sanser (f.eks. syn og hørelse), kognition, relationer til pårørende samt motorik ift. betjening af diverse genstande. Der kan derfor – udover forløb rettet mod talen – være behov for øvrige indsatser under Synsområdet, Høreområdet, Neuro-området og IKT-området.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Afgrænset intervention til personer med afasi

Indsatsområde

Tale, Neurologisk betingede talesproglige vanskeligheder.

Indsatsnavn

Afgrænset intervention til personer med afasi.

Målgruppe

Personer der som følge af afasi er begrænset i deres hverdag, men hvor der er et særligt behov for inddragelse af omgivelserne mhp. specialpædagogisk bistand – hvorimod vores forløb forudsætter personens aktive deltagelse.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personens nære omgivelser kender til personens kommunikative behov, samt hvordan de bedst kan støtte vedkommende i kommunikationen

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens kognitive funktionsniveau samt personens eller værges accept og aktive medvirken
- Personen er begrænset på en måde, hvor der er et større behov for inddragelse af omgivelserne mhp. specialpædagogisk bistand

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation
- Logopædisk udredning
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvisning

- Sygehus/rehabiliteringscentre

- Læge
- Pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Kommunikative evner er en nødvendighed for at kunne indgå i et rehabiliteringsforløb, og begrænsninger i kommunikationen kan have store konsekvenser for personens aktive deltagelse i hverdagen. Det er en generel forudsætning for god rehabilitering, at det foregår tværfagligt, varetages af fagpersoner med tilstrækkelig neurofaglig kompetence, og at pårørende inddrages løbende.^{vi}

Evidensbaserede og anbefalede metoder:

- Supported Communication for Adults with Aphasia (SCA) som kompenserende metode^{vii}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde vejledning til personen, vejledning til pårørende og personale, brobygning med fokus på aktivitet og deltagelse afhængig af personens individuelle resurser og behov.

Interventionen kan tage udgangspunkt i:

- Kommunikationsstrategier
- SCA -metoden
- Anerkendende tilgang

Interventionen har et omfang op til 2 timer. Forløbet foregår som udgangspunkt i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, eller i personens hjem/midlertidige opholdssted, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier til personens omgivelser
- Kort evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb

Det videre forløb

Forløbet afsluttes med videregivelse af information og kommunikationsstrategier til relevante samarbejdspartnere. Det anbefales, at kommunikationsstrategierne og evt. andet kommunikationsmateriale følger personen, hvis der sker skift i opholdssted.

Værd at bemærke

Følger efter erhvervet hjerneskade kan påvirke forskellige sanser (f.eks. syn og hørelse), kognition, relationer til pårørende samt motorik ift. betjening af diverse genstande. Der kan derfor – udover forløb rettet mod talen – være behov for øvrige indsatser under Synsområdet, Høreområdet, Neuro-området og IKT-området.

Forløb til personer med dysartri

Indsatsområde

Tale, Neurologisk betingede talesproglige vanskeligheder.

Indsatsnavn

Forløb til personer med dysartri.

Målgruppe:

Personer der, som følge af dysartri, er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personen anvender strategier til at lette kommunikationen i hverdagen
- Personen kender til muligheder for at forbedre tydeligheden af talen
- De nære omgivelser kender til personens kommunikative behov, samt hvordan de bedst kan støtte vedkommende i kommunikationen

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens kognitive funktionsniveau samt personens accept og aktive medvirken

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation
- Logopædisk udredning
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Sygehus/rehabiliteringscentre
- Læge
- Personen eller pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Kommunikative evner er en nødvendighed for at kunne indgå i et rehabiliteringsforløb, og begrænsninger i kommunikationen kan have store konsekvenser for personens aktive deltagelse i hverdagen. Det er en generel forudsætning for god rehabilitering, at det foregår tværfagligt, varetages af fagpersoner med tilstrækkelig neurofaglig kompetence og at pårørende inddrages løbende.^{viii}

Evidensbaserede og anbefalede metoder:

- Supported Communication for Adults with Aphasia (SCA) som kompenserende metode^{ix}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel undervisning, vejledning til borger, vejledning til pårørende og personale samt holdundervisning afhængig af personens individuelle resurser og behov samt afhængig af indsatsniveau.

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Cooperative learning
- The Pitch Limiting Voice Treatment (PLVT) – inspireret tilgang
- Fejlfri indlæring
- Anerkendende tilgang
- SCA-metoden

Forløbet kan variere i et omfang op til 30 timer – afhængig af personens behov og indsatsniveau. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, eller i personens hjem/midlertidige opholdssted, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier til personen og dennes omgivelser
- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen.

Det videre forløb

Forløbet afsluttes med videregivelse af information og kommunikationsstrategier til relevante personer omkring personen. Det anbefales, at kommunikationsstrategierne og evt. andet kommunikationsmateriale følger personen, hvis der sker skift i opholdssted.

Værd at bemærke

Følger efter erhvervet hjerneskade kan påvirke forskellige sanser (f.eks. syn og hørelse), kognition, relationer til pårørende samt motorik ift. betjening af diverse genstande. Der kan derfor – udover forløb rettet mod talen – være behov for øvrige indsatser under Synsområdet, Høreområdet, Neuro-området og IKT-området. Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Afgrænset intervention til personer med dysartri

Indsatsområde

Tale, Neurologisk betingede talesproglige vanskeligheder.

Indsatsnavn

Afgrænset intervention til personer med dysartri.

Målgruppe

Personer der, som følge af dysartri, er begrænset i deres hverdag, men hvor der er et særligt behov for inddragelse af omgivelserne mhp. specialpædagogisk bistand – hvorimod vores forløb forudsætter personens aktive deltagelse.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personens nære omgivelser kender til personens kommunikative behov, samt hvordan de bedst kan støtte vedkommende i kommunikationen

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens kognitive funktionsniveau samt personens eller værges accept
- Personen er begrænset på en måde, hvor der er et større behov for inddragelse af omgivelserne mhp. specialpædagogisk bistand

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation
- Logopædisk udredning
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Sygehus/rehabiliteringscentre
- Læge
- Pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Kommunikative evner er en nødvendighed for at kunne indgå i et rehabiliteringsforløb, og begrænsninger i kommunikationen kan have store konsekvenser for personens aktive deltagelse i hverdagen. Det er en generel forudsætning for god rehabilitering, at det foregår tværfagligt, varetages af fagpersoner med tilstrækkelig neurofaglig kompetence og at pårørende inddrages løbende. ^x

Evidensbaserede og anbefalede metoder:

- Supported Communication for Adults with Aphasia (SCA) som kompenserende metode^{xi}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde vejledning til borger, vejledning til pårørende og personale afhængig af personens individuelle resurser og behov.

Interventionen kan tage udgangspunkt i:

- Kommunikationsstrategier – tilgang
- SCA-metoden
- Anerkendende tilgang

Interventionen har en varighed på op til 2 timer – afhængig af personens behov og indsatsniveau. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, eller i personens hjem/midlertidige opholdssted, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier til personens omgivelser
- Kort evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb

Det videre forløb

Forløbet afsluttes med videregivelse af information og kommunikationsstrategier til relevante samarbejdspartnere. Det anbefales, at kommunikationsstrategierne og evt. andet kommunikationsmateriale følger personen, hvis der sker skift i opholdssted.

Værd at bemærke

Følger efter erhvervet hjerneskade kan påvirke forskellige sanser (f.eks. syn og hørelse), kognition samt relationer til pårørende. Der kan derfor – udover forløb rettet mod talen – være behov for øvrige indsatser under Synsområdet, Høreområdet og IKT-området.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb til personer med verbal apraksi

Indsatsområde:

Tale, Neurologisk betingede talesproglige vanskeligheder.

Indsatsnavn

Forløb til personer med verbal apraksi.

Målgruppe

Personer der, som følge af verbal apraksi, er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personen anvender strategier til at lette kommunikationen i hverdagen.
- Personen overindlærer udvalgte ord

- Personen kender til muligheder for at forbedre taletydeligheden i kommunikationen
- Personens nære omgivelser kender til personens kommunikative behov, samt hvordan de bedst kan støtte vedkommende i kommunikationen

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens kognitive funktionsniveau samt personens accept og aktive medvirken

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation
- Logopædisk udredning
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Sygehus/rehabiliteringscentre
- Læge
- Personen eller pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Kommunikative evner er en nødvendighed for at kunne indgå i et rehabiliteringsforløb, og begrænsninger i kommunikationen kan have store konsekvenser for personens aktive deltagelse i hverdagen. Det er en generel forudsætning for god rehabilitering, at det foregår tværfagligt, varetages af fagpersoner med tilstrækkelig neurofaglig kompetence og at pårørende inddrages løbende.^{xii}

Evidensbaserede og anbefalede metoder:

- Supported Communication for Adults with Aphasia (SCA) som kompenserende metode^{xiii}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel undervisning, vejledning til borger, vejledning til pårørende og personale samt holdundervisning afhængig af personens individuelle resurser og behov samt afhængig af indsatsniveau.

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Overindlæring
- Semantic Feature Analysis (SFA) metoden
- SCA-metoden
- Anerkendende tilgang
- Errorless Learning

Forløbet kan variere i et omfang op til 35 timer – afhængig af personens behov og indsatsniveau. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, eller i personens hjem/midlertidige opholdssted, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier til personen og dennes omgivelser
- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen.

Det videre forløb

Forløbet afsluttes med videregivelse af information og kommunikationsstrategier til relevante personer omkring personen. Det anbefales, at kommunikationsstrategierne og evt. andet kommunikationsmateriale følger personen, hvis der sker skift i opholdssted.

Værd at bemærke

Følger efter erhvervet hjerneskade kan påvirke forskellige sanser (f.eks. syn og hørelse), kognition, relationer til pårørende samt motorik ift. betjening af diverse genstande. Der kan derfor – udover forløb rettet mod talen – være behov for øvrige indsatser under Synsområdet, Høreområdet, Neuro-området og IKT-området. Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Afgrænset intervention til personer med verbal apraksi

Indsatsområde

Tale, Neurologisk betingede talesproglige vanskeligheder.

Indsatsnavn

Afgrænset intervention til personer med verbal apraksi.

Målgruppe

Personer der, som følge af verbal apraksi, er begrænset i deres hverdag, men hvor der er et særligt behov for inddragelse af omgivelserne mhp. afhjælpning og kompensering – hvorimod vores forløb forudsætter personens aktive deltagelse.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personens nære omgivelser kender til personens kommunikative behov samt hvordan de bedst kan støtte vedkommende i kommunikationen

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens kognitive funktionsniveau samt personens eller værges accept
- Personen er begrænset på en måde, hvor der er et større behov for inddragelse af omgivelserne mhp. specialpædagogisk bistand

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation
- Logopædisk udredning
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Sygehus/rehabiliteringscentre
- Læge
- Pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Kommunikative evner er en nødvendighed for at kunne indgå i et rehabiliteringsforløb, og begrænsninger i kommunikationen kan have store konsekvenser for personens aktive deltagelse i hverdagen. Det er en generel forudsætning for god rehabilitering, at det foregår tværfagligt, varetages af fagpersoner med tilstrækkelig neurofaglig kompetence og at pårørende inddrages løbende.^{xiv}

Evidensbaserede og anbefalede metoder:

- Supported Communication for Adults with Aphasia (SCA) som kompenserende metode^{xv}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde vejledning til borger, vejledning til pårørende og personale afhængig af personens individuelle resurser og behov.

Interventionen kan tage udgangspunkt i:

- Kommunikationsstrategier – tilgang
- SCA-metoden
- Anerkendende tilgang (tilgang)

Interventionen har et omfang op til 2 timer. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, eller i personens hjem/midlertidige opholdssted, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier til personens omgivelser
- Kort evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb

Det videre forløb

Forløbet afsluttes med videregivelse af information og kommunikationsstrategier til relevante samarbejdspartnere. Det anbefales, at kommunikationsstrategierne og evt. andet kommunikationsmateriale følger personen, hvis der sker skift i opholdssted.

Værd at bemærke

Følger efter erhvervet hjerneskade kan påvirke forskellige sanser (f.eks. syn og hørelse), kognition samt relationer til pårørende. Der kan derfor – udover forløb rettet mod talen – være behov for øvrige indsatser under Synsområdet, Høreområdet og Neuro-området

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb til personer med kognitive kommunikationsvanskeligheder

Indsatsområde

Tale, Neurologisk betingede talesproglige vanskeligheder.

Indsatsnavn

Forløb til personer med kognitive kommunikationsvanskeligheder.

Målgruppe

Personer der, som følge af kognitive kommunikationsvanskeligheder, er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personen anvender strategier til at lette kommunikationen i hverdagen
- Personen kender til muligheder for at forbedre sine kommunikative evner såsom strukturering af en samtale, ordmobilisering, opstart af emne osv.

- Personens nære omgivelser kender til personens kommunikative behov, samt hvordan de bedst kan støtte vedkommende i kommunikationen

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens kognitive funktionsniveau samt personens accept og aktive medvirken

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation
- Logopædisk udredning
- Kognitiv udredning
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Sygehus/rehabiliteringscentre
- Læge
- Personen eller pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Kommunikative evner er en nødvendighed for at kunne indgå i et rehabiliteringsforløb, og begrænsninger i kommunikationen kan have store konsekvenser for personens aktive deltagelse i hverdagen. Det er en generel forudsætning for god rehabilitering, at det foregår tværfagligt, varetages af fagpersoner med tilstrækkelig neurofaglig kompetence og at pårørende inddrages løbende.^{xvi}

Evidensbaserede og anbefalede metoder:

- Supported Communication for Adults with Aphasia (SCA) som kompenserende metode^{xvii}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel undervisning, vejledning til borger, vejledning til pårørende og personale samt holdundervisning afhængig af personens individuelle resurser og behov samt afhængig af indsatsniveau.

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Kommunikationsstrategier og feedback (cooperative learning) – tilgang
- Acceptance and Commitment therapy (ACT) (tilgang)
- SCA-metoden
- Semantic Feature Analysis (SFA) metoden
- Anerkendende tilgang (tilgang)

Forløbet kan variere i et omfang op til 30 timer – afhængig af personens behov og indsatsniveau. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, eller i personens hjem/midlertidige opholdssted, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier til personen og dennes omgivelser
- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen

Det videre forløb

Forløbet afsluttes med videregivelse af information og kommunikationsstrategier til relevante samarbejdspartnere. Det anbefales, at kommunikationsstrategierne og evt. andet kommunikationsmateriale følger personen, hvis der sker skift i opholdssted.

Værd at bemærke

Følger efter erhvervet hjerneskade kan påvirke forskellige sanser (f.eks. syn og hørelse), kognition, relationer til pårørende samt motorik ift. betjening af diverse genstande. Der kan derfor – udover forløb rettet mod talen – være behov for øvrige indsatser under Synsområdet, Høreområdet, Neuro-området og IKT-området. Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Afgrænset forløb til personer med kognitive kommunikationsvanskeligheder

Indsatsområde

Tale, Neurologisk betingede talesproglige vanskeligheder.

Indsatsnavn

Afgrænset forløb til personer med kognitive kommunikationsvanskeligheder.

Målgruppe

Personer der, som følge af kognitive kommunikationsvanskeligheder, er begrænset i deres hverdag, men hvor der er et særligt behov for inddragelse af omgivelserne mhp. specialpædagogisk bistand – hvorimod vores forløb forudsætter personens aktive deltagelse.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personens nære omgivelser kender til personens kommunikative behov, samt hvordan de bedst kan støtte vedkommende i kommunikationen

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens kognitive funktionsniveau samt personens eller værges accept
- Personen er begrænset på en måde, hvor der er et større behov for inddragelse af omgivelserne mhp. specialpædagogisk bistand

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation
- Logopædisk udredning
- Kognitiv udredning
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Sygehus/rehabiliteringscentre
- Læge
- Pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Kommunikative evner er en nødvendighed for at kunne indgå i et rehabiliteringsforløb, og begrænsninger i kommunikationen kan have store konsekvenser for personens aktive deltagelse i hverdagen. Det er en generel forudsætning for god rehabilitering, at det foregår tværfagligt, varetages af fagpersoner med tilstrækkelig neurofaglig kompetence og at pårørende inddrages løbende.^{xviii}

Evidensbaserede og anbefalede metoder:

- Supported Communication for Adults with Aphasia (SCA) som kompenserende metode^{xix}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde vejledning til personen, vejledning til pårørende og personale, brobygning med fokus på aktivitet og deltagelse afhængig af personens individuelle resurser og behov.

Interventionen kan tage udgangspunkt i:

- Kommunikationsstrategier – (tilgang)
- SCA-metoden
- Anerkendende tilgang (tilgang)

Interventionen har et omfang op til 2 timer – afhængig af personens behov og indsatsniveau. Forløbet foregår udspunkt, i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, eller i personens hjem/midlertidige opholdssted, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier til personens omgivelser
- Kort evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb

Det videre forløb

Forløbet afsluttes med videregivelse af information og kommunikationsstrategier til relevante samarbejdspartnere. Det anbefales, at kommunikationsstrategierne og evt. andet kommunikationsmateriale følger personen, hvis der sker skift i opholdssted.

Værd at bemærke

Følger efter erhvervet hjerneskade kan påvirke forskellige sanser (f.eks. syn og hørelse), kognition, relationer til pårørende samt motorik ift. betjening af diverse genstande. Der kan derfor – udover forløb rettet mod talen – være behov for øvrige indsatser under Synsområdet, Høreområdet, Neuro-området og IKT-området.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb til personer med dysartri som følge af Parkinson sygdom

Indsatsområde

Tale, Neurologisk betingede talesproglige vanskeligheder.

Indsatsnavn

Forløb til personer med talesproglige vanskeligheder som følge af Parkinsons sygdom.

Målgruppe

Personer der, som følge af dysartri grundet Parkinsons sygdom, er begrænset i deres kommunikation.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personen anvender strategier til at lette kommunikationen i hverdagen
- Personen kender til muligheder for at forbedre og så vist muligt fastholde tydeligheden af talen

- De nære omgivelser kender til personens kommunikative behov samt hvordan de bedst kan støtte vedkommende i kommunikationen

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens kognitive funktionsniveau samt personens accept og aktive medvirken

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation for Parkinsons sygdom
- Logopædisk udredning
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Sygehus/tilknyttet neurolog
- Læge
- Personen eller pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Kommunikative evner er en nødvendighed for at kunne indgå i et rehabiliteringsforløb, og begrænsninger i kommunikationen kan have store konsekvenser for personens aktive deltagelse i hverdagen. Det er en generel forudsætning for god rehabilitering, at det foregår tværfagligt, varetages af fagpersoner med tilstrækkelig neurofaglig kompetence og at pårørende inddrages løbende.^{xx}

Evidensbaserede og anbefalede metoder:

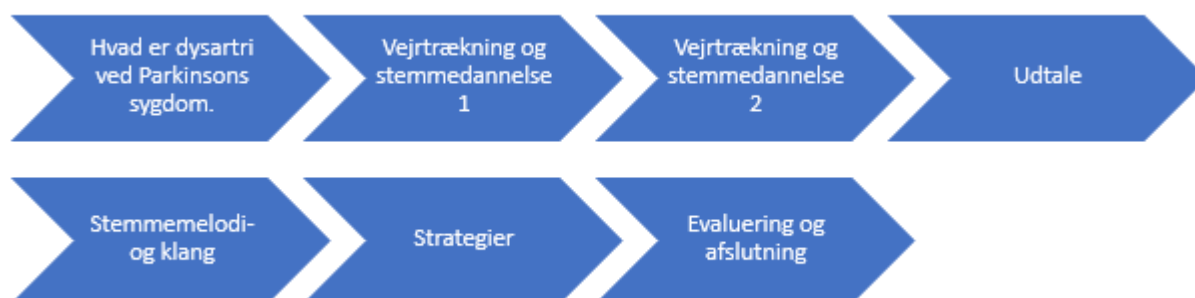
- Supported Communication for Adults with Aphasia (SCA) som kompenserende metode^{xxi}

Herudover er det vigtigt, at rehabiliteringstilbuddet er tilpasset de forskellige behov i de forskellige sygdomsstadier.^{xxii}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel undervisning, vejledning til borger, vejledning til pårørende og personale samt holdundervisning afhængig af personens individuelle resurser og behov og afhængig af indsatsniveau.

Eks. på holdundervisning:

Forløb på ca. 7 gange af 2 timer.

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Kommunikationsstrategier og feedback i form af Cooperative Learning
- SCA-metoden
- The Pitch Limiting Voice Treatment (PLVT)-inspireret tilgang

- Anerkendende tilgang

Forløbet kan variere i et omfang op til 16 timer – afhængig af personens behov og indsatsniveau. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, eller i personens hjem/midlertidige opholdssted, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier til personen og dennes omgivelser
- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen.

Det videre forløb

Forløbet afsluttes med videregivelse af information og kommunikationsstrategier til relevante personer omkring personen. Det anbefales, at kommunikationsstrategierne og evt. andet kommunikationsmateriale følger personen, hvis der sker skift i opholdssted.

Værd at bemærke

Parkinsons sygdom kan påvirke forskellige sanser (f.eks. syn og hørelse), kognition, relationer til pårørende samt motorik ift. betjening af diverse genstande. Der kan derfor – udover forløb rettet mod talen – være behov for øvrige indsatser under Syns-, Høre-, Neuro og IKT-området.

Parkinsons sygdom er en progredierende sygdom, hvor der kan være behov for tilpasning af kommunikationsstrategier i de forskellige sygdomsstadier.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb til personer med talesproglige vanskeligheder som følge af ALS

Indsatsområde

Tale, Neurologisk betingede talesproglige vanskeligheder.

Indsatsnavn

Forløb til personer med talesproglige vanskeligheder som følge af Amyotrofisk Lateral Sclerose (ALS).

Målgruppe

Personer der, som følge af ALS, er begrænset i deres kommunikative færdigheder.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personen anvender strategier til at lette kommunikationen i hverdagen
- Personen kender til muligheder for at forbedre og så vidt muligt fastholde tydeligheden af talen
- De nære omgivelser kender til personens kommunikative behov, samt hvordan de bedst kan støtte vedkommende i kommunikationen

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens kognitive funktionsniveau samt personens accept og aktive medvirken

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation på ALS
- Logopædisk udredning
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Sygehus/rehabiliteringscentre/ALS-team på sygehuset
- Læge
- Personen eller pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Det anbefales ift. rehabilitering ved ALS, at:

- Indsatser hurtigt sættes i gang og hurtige afgørelser prioriteres
- Personen skal være selvbestemmende
- Der bør være koordinering og kontinuitet blandt tværfaglige faggrupper
- Introduktion af strategier (herunder kommunikationsstrategier) til hele netværket^{xxiii}^{xxiv}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde vejledning til borger, vejledning til pårørende og personale afhængig af personens individuelle resurser og behov og afhængig af indsatsniveau.

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Kommunikationsstrategier
- Supported Communication for Adults with Aphasia (SCA) -metoden
- Acceptance and Commitment therapy (ACT) (tilgang)
- Anerkendende tilgang (tilgang)

Forløbet kan variere i et omfang op til 6 timer – afhængig af personens behov og indsatsniveau. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, eller i personens hjem/midlertidige opholdssted, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier til personen og dennes omgivelser
- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen.

Det videre forløb

Forløbet afsluttes med videregivelse af information og kommunikationsstrategier til relevante personer omkring personen. Det anbefales, at kommunikationsstrategierne og evt. andet kommunikationsmateriale følger personen, hvis der sker skift i opholdssted.

Værd at bemærke

ALS kan påvirke forskellige sanser (f.eks. syn og hørelse), kognition, relationer til pårørende samt motorik ift. Betjening af diverse genstande. Der kan derfor – udover forløb rettet mod talen – være behov for øvrige indsatser under Synsområdet, Høreområdet, Neuro-området og IKT-området.

ALS er en progredierende sygdom, hvor der kan være behov for tilpasning af kommunikationsstrategier.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb til personer med medfødt hjerneskade eller udviklingshæmning

Indsatsområde

Tale, neurologisk betingede talesproglige vanskeligheder.

Indsatsnavn

Forløb til personer med medfødt hjerneskade eller udviklingshæmning.

Målgruppe

Personer der, som følge af medfødt hjerneskade eller udviklingshæmning, er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse. Indholdet kan være undervisning eller vejledning, og forløbet vil ofte være tilrettelagt med tæt involvering af pårørende eller fagpersonale med tilknytning til personen.

Mål kan f.eks. være::

- Personen anvender strategier til at lette kommunikationen i hverdagen
- Personen kender til muligheder for at forbedre ordmobilisering og udtale i kommunikationen
- Personens nære omgivelser kender til personens kommunikative behov, samt hvordan de bedst kan støtte vedkommende i kommunikationen

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens kognitive funktionsniveau samt personens eller værges accept og aktive medvirken

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig eller neurofaglig dokumentation på medfødt hjerneskade eller udviklingshæmning
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation
- Drøftelse med personen og de pårørende

Henvendelse

- Læge
- Personen eller pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Det anbefales at lave habilitering, som en bred, sammenhængende indsats, der følger barnet fra den tidligste barndom, gennem ungdommen og ind i voksenalderen, der har til formål at fremme bedst mulig kropsfunktion, indlæring, selvstændighed og selvtillid samt medvirke til barnets/den unges aktive sociale deltagelse. ^{xxv}Personer med udviklingshæmning bør modtage vejledning og støtte til at håndtere hverdagen. I takt med den stigende alder sker der yderligere funktionstab, og behovet for hjælp og vejledning øges. ^{xxvi}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel undervisning, vejledning til personen, vejledning til pårørende og personale afhængig af personens individuelle resurser og behov og afhængig af indsatsniveau.

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Tegn-til-tale
- Social Stories
- Anerkendende tilgang

- Supported Communication for Adults with Aphasia (SCA) -metoden
- Kommunikationsstrategier

Forløbet kan variere i et omfang op til 10 timer – afhængig af personens behov og indsatsniveau. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, eller i personens hjem/midlertidige opholdssted, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier til personens omgivelser
- Kort evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb

Det videre forløb

Forløbet afsluttes med videregivelse af information og kommunikationsstrategier til relevante samarbejdspartnere. Det anbefales, at kommunikationsstrategierne og evt. andet kommunikationsmateriale følger personen, hvis der sker skift i opholdssted.

Værd at bemærke

Følger efter medfødt hjerneskade eller udviklingshæmning kan påvirke forskellige sanser (f.eks. syn og hørelse), kognition, relationer til pårørende samt motorik ift. betjening af diverse genstande. Der kan derfor – udover forløb rettet mod talen – være behov for øvrige indsatser under Syns-, Høre-, Neuro- og IKT-området.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

SCA - samtalestøtte for pårørende

Indsatsområde

Tale, neurologisk betingede talesproglige vanskeligheder.

Indsatsnavn

SCA-samtalestøtte (Supported Conversation for Adults with Aphasia) for pårørende.

Målgruppe

Pårørende til personer der, som følge af en hjerneskade, er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er gennem specialpædagogisk bistand til den pårørende, at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse og de følgevirkninger dette har for kommunikationen mellem personen og dennes pårørende.

Mål kan f.eks. være::

- De nære pårørende kender til personens kommunikative behov samt hvordan de bedst kan støtte vedkommende i kommunikationen
- Pårørende kan anvende SCA-metoden og deler erfaring med andre i samme situation

Visitationskriterier

- Personen med funktionsnedsættelse er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for inddragelse af pårørende
- Den pårørende er nær pårørende f.eks. ægtefæller eller voksne børn

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation
- Logopædisk udredning
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Sygehus/rehabilitering
- Læge
- Personen eller pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

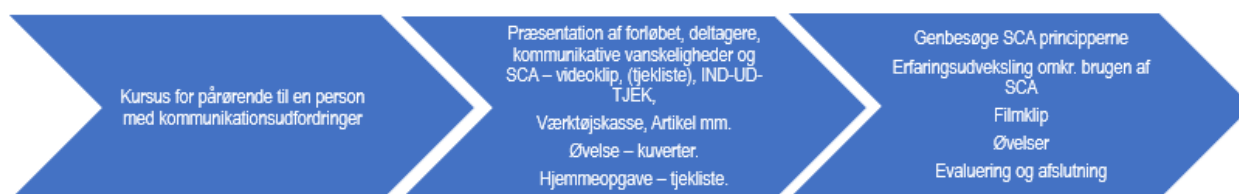
Kommunikative evner er en nødvendighed for at kunne indgå i et rehabiliteringsforløb, og begrænsninger i kommunikationen kan have store konsekvenser for personens aktive deltagelse i hverdagen. Det er en generel forudsætning for god rehabilitering, at det foregår tværfagligt, varetages af fagpersoner med tilstrækkelig neurofaglig kompetence og at pårørende inddrages løbende. ^{xxvii}

Evidensbaserede og anbefalede metoder:

- SCA som kompenserende metode ^{xxviii}

Indhold, tilgange og metoder

Undervisningen tager afsæt i SCA-metoden. Holdet består af to eftermiddage af to timers varighed og afholdes af to fagspecialister og kan have nedenstående indhold:

Holdet har en varighed på op til 4 timer. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier til deltagerne
- Materialer fra SCA til samtalestøtte udleveres til deltagerne

Det videre forløb

Det anbefales, at de pårørende efterfølgende arbejder videre med implementering af SCA i kommunikationen med personen.

Værd at vide

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb til børn og unge med følger efter hjerneskade og behov for særligt specialiseret indsats

Indsatsområde

Tale, neurologisk betingede talesproglige vanskeligheder.

Indsatsnavn

Forløb til børn og unge med følger efter hjerneskade og behov for særligt specialiseret indsats.

Målgruppe

Børn/unge i alderen 0-18 år der, som følge af en hjerneskade, har talesproglige vanskeligheder, der begrænser dem i hverdagen.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af barnet/den unges funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Barnets/den unges nære omgivelser kender til de kommunikative behov, samt hvordan de bedst kan stimulere og støtte vedkommende i kommunikationen
- Barnet/den unge anvender strategier til at lette kommunikationen i hverdagen
- Der er etableret et samarbejde med vedvarende tilbud ift., at der fortsat er støtte til barnets/den unges livsduelighed, livsmestring og kommunikation.

Visitationskriterier

- Barnet/den unge er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention ud over det f.eks. Pædagogisk Psykologisk Rådgivning kan bevilge
- Nære pårørende eller fagpersoner tilknyttet barnet kan indgå i forløbet mhp. at understøtte barnet/den unges både under og efter forløbet

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation
- Psykologisk dokumentation f.eks. fra PPR, VISO m.m.
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Folkeskoleloven kap. 3.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Der er behov for et effektiv og tæt koordineret rehabiliteringsforløb mhp. at mindske følgerne af hjerneskaden og derved mulighed for, at barnet/den unge opnår et selvstændigt og meningsfuldt liv. Det er en generel forudsætning, at forløbet er individuelt og konkret. Udover de forhold, som gælder for voksne, så er børn og unge også omfattet af undervisningspligt. Ved planlægning af indsatser til børn og unge er det væsentligt, at der er en passende balance og variation mellem leg, og læring.^{xxix}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel undervisning, vejledning til barnet/den unge samt vejledning til forældre og personale afhængig af barnets/den unges individuelle resurser og behov og afhængig af indsatsniveau. Ofte vil der være behov for koordinerende møder mellem de nære pårørende og fagpersonerne omkring barnet/den unge.

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Supported Communication for Adults with Aphasia (SCA) -metoden
- Anerkendende tilgang
- Errorless learning (tilgang)
- Instrumental indlæring
- Social indlæring-modelindlæring
- Neuropædagogisk tilgang

Forløbet kan variere i et omfang op til 20 timer – afhængig af personens behov og indsatsniveau. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, eller i personens hjem/midlertidige opholdssted, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier til personen og dennes omgivelser
- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen.

Det videre forløb

Forløbet afsluttes med videregivelse af information og kommunikationsstrategier til relevante personer omkring personen. Det anbefales, at kommunikationsstrategierne og evt. andet kommunikationsmateriale følger personen, hvis der sker skift i opholdssted.

Værd at bemærke

Børn og unge med erhvervede hjerneskader har ofte et omfattende rehabiliteringsbehov inden for både sundheds-, social- og undervisningsområdet. Samtidig har børnene/de unge også en øget risiko for at udvikle psykiske vanskeligheder, og barnet/den unges behov vil variere over tid i takt med vedkommendes udvikling. Dette fordrer en særlig opmærksomhed på behovet for en koordineret, sammenhængende og opfølgende indsats af det enkelte barn/ung over tid.

Stemme - og udtalevanskeligheder

Udredning og afklaring af mål

Indsatsområde

Tale, stemme- og udtalevanskeligheder.

Indsatsnavn

Udredning og afklaring af mål.

Målgruppe

Personer der, som følge af stemme- og udtalevanskeligheder, er begrænset i deres hverdag, f.eks. grundet uhensigtsmæssig stemmebrug, organiske forandringer på stemmelæberne, personer med VCD / EILO, transkønnede personer, stammen/løbsk tale, laryngectomi, mundhuleoperation, læsp eller andre udtalevanskeligheder

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at udrede personens funktionsnedsættelse i hverdagen

Mål kan f.eks. være::

- Personens behov og muligheder for afhjælpning eller kompensering er afdækket
- Der er på baggrund af udredning lavet en undervisningsplan for evt. videre forløb

Visitationskriterier

- Øre-næse-hals-læge-undersøgelse
- Personen er begrænset i aktiviteter i hverdagen pga. stemme – eller udtalevanskeligheder

Til grund for visitation ligger:

- Øre-næse-hals-læge dokumentation
- Evt. tidligere logopædisk udredning

Henvendelse

- Øre-næse-hals-læge
- Sygehus

- Læge
- Personen eller pårørende
- Fagperson i kommune

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Det er generelt en forudsætning for god rehabilitering af personer med stemme- og udtalevanskeligheder, at der laves en individuel, konkret udredning, samt at der i udredning i videst muligt omfang anvendes standardiseret test – og screeningsmateriale såsom det nationalt anvendte STUAD.^{xxx}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde udredning, diagnosticerende undervisning mhp. at afdække undervisningspotentiale og udarbejdelse af individuel undervisningsplan afhængig af personens individuelle resurser og behov samt afhængig af indsatsniveau.

I udredningen anvendes validerede fagligt anerkendte undersøgelsesmetoder^{xxxi}. I forbindelse med målsætning for evt. videre forløb anvendes SMART målsætning. Der tages udgangspunkt i national God Praksis^{xxxii}

Udredningens omfang – afhængig af personens behov og indsatsniveau – er som udgangspunkt to timer. Men i nogle tilfælde kan det kræve yderligere afdækning, og derfor blive berammet op til 6 konfrontationstimer. Udredningen foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, eller i personens hjem/midlertidige opholdssted, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

Udredningen afsluttes med en sammenfattende beskrivelse. Hvis der bevilges forløb, udarbejdes en undervisningsplan med målsætning, afhængig af de individuelle behov og indsatsniveau.

Det videre forløb

Typisk vil der efterfølgende være behov for afgrænset intervention eller forløb afhængig af udredningens konklusion.

Værd at bemærke

I forbindelse med udredning kan der vise sig behov for anden indsats end den logopædiske, enten som alternativ til logopædisk indsats eller som led i en tværfaglig indsats mellem logopæd og anden faggruppe. Det kan f.eks. handle om behov for informations og kommunikationsteknologi i form af stemmeforstærker, eller at personen via egen læge er henvist til fysioterapeut eller psykolog, og at der mhp. bedst mulig effekt samarbejdes tværfagligt med disse. Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb til personer med fonastenske stemmevanskeligheder

Indsatsområde

Tale, stemme - og udtalevanskeligheder.

Indsatsnavn

Forløb til personer med fonastenske stemmevanskeligheder.

Målgruppe

Personer der, som følge af stemmevanskeligheder grundet uhensigtsmæssige stemmebrug, er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse

Mål kan f.eks. være::

- Personen har forståelse af, hvordan forskellig stemmeadfærd hhv. kan belaste eller aflaste stemmen
- Personen kan tale uden at have smerter, ubehag eller andre stemmerelaterede gener
- Personen kan bruge sin stemme hensigtsmæssigt, så stemmen kan honorere de daglige stemmekrav

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens accept og aktive medvirken

Til grund for visitation ligger:

- Øre-næse-hals-læge dokumentation
- Logopædisk udredning
- faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Øre-næse-hals-læge
- Sygehus
- Læge
- Personen eller pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Der findes forskellige videnskabelige undersøgelser af metoder til undervisning i stemmebrug. Logopædisk intervention ift. stemmevanskeligheder er nationalt anerkendt, og indsatsen på Center for Kommunikation følger almindelig anerkendt praksis. Den faglige gode praksis, tilgange og metoder udvikles løbende bl.a. gennem foreningen Danske tale-, høre- synsinstitutioner i Danmark.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel undervisning, vejledning til personen samt holdundervisning afhængig af personens individuelle resurser og behov samt afhængig af indsatsniveau.

Holdundervisning: 10,5 time over 7 uger

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Tilgangen negativ praksis

- Accentmetoden
- Estillmetoden
- Confidential Voice Therapy
- Resonant Voice Therapy

Forløbet kan variere i et omfang op til 11 timer – afhængig af personens behov og indsatsniveau. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier og fortsatte fokuspunkter til personen
- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen.

Det videre forløb

Det anbefales at personen efter endt forløb fortsat arbejder med fokuspunkter, relevante øvelser og kommunikationsstrategier, som er udleveret på skrift til personen.

Værd at bemærke

I forbindelse med forløbet kan der vise sig behov for anden indsats end den logopædiske, enten som alternativ til logopædisk indsats eller som led i en tværfaglig indsats mellem logopæd og anden faggruppe. Det kan f.eks. handle om behov for Informations og kommunikationsteknologi i form af stemmeforstærker eller at personen via egen læge er henvist til fysioterapeut eller psykolog, og at der mhp. bedst mulig effekt samarbejdes tværfagligt med disse. Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb til personer med organiske stemmevanskeligheder

Indsatsområde

Tale, stemme - og udtalevanskeligheder.

Indsatsnavn

Forløb til personer med organiske stemmevanskeligheder.

Målgruppe

Personer der, som følge af organiske stemmevanskeligheder, er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personen har forståelse af, hvordan forskellig stemmeadfærd hhv. kan belaste eller aflaste stemmen
- Personen kan tale uden at have smerter, ubehag eller andre stemmerelaterede gener
- Personen kan bruge sin stemme hensigtsmæssigt, så stemmen kan honorere de daglige stemmekrav

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens accept og aktive medvirken

Til grund for visitation ligger:

- Øre-næse-hals-læge dokumentation af organiske forandringer
- Logopædisk udredning
- faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Øre-næse-hals-læge
- Sygehus
- Læge
- Personen eller pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Der findes forskellige videnskabelige undersøgelser af metoder til undervisning i stemmebrug. Logopædisk intervention ift. stemmevanskeligheder er nationalt anerkendt, og indsatsen på Center for Kommunikation følger almindelig anerkendt praksis. Den faglige gode praksis, tilgange og metoder udvikles løbende bl.a. gennem foreningen Danske tale-, høre- synsinstitutioner i Danmark.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel undervisning, vejledning til personen samt holdundervisning afhængig af personens individuelle resurser og behov samt afhængig af indsatsniveau.

Holdundervisning: 13,5 time over 9 uger.

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Tilgangen negativ praksis
- Accentmetoden
- Estillmetoden
- Confidential Voice Therapy
- Resonant Voice Therapy

Forløbet kan variere i et omfang op til 14 timer – afhængig af personens behov og indsatsniveau. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier og fortsatte fokuspunkter til personen
- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen

Det videre forløb

Det anbefales, at personen efter endt forløb fortsat arbejder med fokuspunkter, relevante øvelser og kommunikationsstrategier, som er udleveret på skrift til personen.

Værd at bemærke

I forbindelse med forløbet kan der vise sig behov for anden indsats end den logopædiske, enten som alternativ til logopædisk indsats eller som led i en tværfaglig indsats mellem logopæd og anden faggruppe. Det kan f.eks. handle om behov for Informations og kommunikationsteknologi i form af stemmeforstærker, eller at personen via egen læge er henvist til fysioterapeut eller psykolog, og at der mhp. bedst mulig effekt samarbejdes tværfagligt med disse. Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb til personer med transkønnede stemmevanskeligheder

Indsatsområde

Tale, stemme- og udtalevanskeligheder.

Indsatsnavn

Forløb til transpersoner.

Målgruppe

Personer der, som følge af transkønnede stemmevanskeligheder, er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens stemmevanskeligheder.

Mål kan f.eks. være::

- Personen anvender teknikker til at skabe overensstemmelse mellem den oplevede identitet og stemmens auditive udtryk
- Personen anvender strategier/øvelser til at mindske spændinger i/omkring struben
- Personen anvender redskaber til hensigtsmæssig stemmeføring for en større stemmeudholdenhed

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens accept og aktive medvirken

Til grund for visitation ligger:

- logopædisk udredning
- faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Center for Kønsidentitet
- Øre-næse-hals-læge
- Sygehus
- Læge
- Personen eller pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Der findes forskellige videnskabelige undersøgelser af metoder til undervisning i stemmebrug. Logopædisk intervention ift. stemmevanskeligheder er nationalt anerkendt, og indsatsen på Center for Kommunikation følger almindelig anerkendt praksis. Den faglige gode praksis, tilgange og metoder udvikles løbende bl.a. gennem foreningen Danske tale-, høre- synsinstitutioner i Danmark.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel undervisning, vejledning til personen samt holdundervisning afhængig af personens individuelle resurser og behov samt afhængig af indsatsniveau. Indsatsen har fokus på teknikker til feminisering/maskulinisering af stemme og kommunikativt udtryk samt hensigtsmæssig stemmebrug.

Holdundervisning: Forløb på 7 gange af 1½ timer.

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Psykoedukation
- Negativ praksis (Fahmy & Van Riper)
- Accentmetode

Forløbet kan variere i et omfang op til 10 timer – afhængig af personens behov og indsatsniveau. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier og fortsatte fokuspunkter til personen
- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen

Det videre forløb

Det anbefales, at personen efter endt forløb fortsat arbejder med fokuspunkter, relevante øvelser og kommunikationsstrategier, som er udleveret på skrift til personen.

Værd at bemærke

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb til personer med EILO/VCD

Indsatsområde

Tale, stemme - og udtalevanskeligheder.

Indsatsnavn

Forløb til personer med EILO/VCD (Exercise-Induced Laryngeal Obstruction/Vocal Cord Dysfunction).

Målgruppe

Personer der, som følge af EILO/VCD, er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personen kan anvende strategier og handlemåder, der fjerner eller begrænser spændinger i den talerelaterede muskulatur
- Personen kan anvende en hensigtsmæssig stemmebrug
- Personen kan anvende teknikker til at kontrollere sin vejrtrækning både stillesiddende og i fysisk aktivitet

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens accept og aktive medvirken
- Øre-næse-hals-læge har konstateret EILO/VCD

Til grund for visitation ligger:

- Øre-næse-hals-læge dokumentation
- Logopædisk udredning
- faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Øre-næse-hals-læge
- Sygehus
- Læge
- Personen eller pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Der findes forskellige videnskabelige undersøgelser af metoder til undervisning i stemmebrug. Logopædisk intervention ift. stemmевanskeligheder er nationalt anerkendt, og indsatsen på Center for Kommunikation følger almindelig anerkendt praksis. Den faglige gode praksis, tilgange og metoder udvikles løbende bl.a. gennem foreningen Danske tale-, høre- synsinstitutioner i Danmark.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel undervisning, vejledning til personen samt holdundervisning afhængig af personens individuelle resurser og behov samt afhængig af indsatsniveau.

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Negativ praksis
- Accentmetoden
- Estill-tilgang
- Metoden Vocal Cord Abduction Manoeuvre

Forløbet kan variere i et omfang op til 10 timer – afhængig af personens behov og indsatsniveau. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier og fortsatte fokuspunkter til personen
- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen.

Det videre forløb

Det anbefales, at personen efter endt forløb fortsat arbejder med fokuspunkter, relevante øvelser og kommunikationsstrategier, som er udleveret på skrift til personen.

Værd at bemærke

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb til personer med stammen eller løbsk tale

Indsatsområde

Tale, stemme - og udtalevanskeligheder.

Indsatsnavn

Forløb til personer med stammen og løbsk tale.

Målgruppe

Personer der, som følge af stammen og løbsk tale, er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personen har en forståelse af funktionsnedsættelsen og viden om, hvad der kan forværre hhv. begrænse omfanget af, hvordan funktionsnedsættelsen kommer til udtryk i hverdagen
- Personen anvender strategier til at håndtere stammen/løbsk tale
- Personen anvender teknikker til at kunne kommunikere mere frit

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens accept og aktive medvirken

Til grund for visitation ligger:

- Logopædisk udredning
- faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Læge
- Personen eller pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Der findes forskellige videnskabelige undersøgelser af metoder til undervisning i stemmebrug. Logopædisk intervention ift. stemmevanskeligheder er nationalt anerkendt, og indsatsen på Center for Kommunikation følger almindelig anerkendt praksis. Den faglige gode praksis, tilgange og metoder udvikles løbende bl.a. gennem foreningen Danske tale-, høre- synsinstitutioner i Danmark.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel undervisning, vejledning til personen samt holdundervisning afhængig af personens individuelle resurser og behov samt afhængig af indsatsniveau.

Holdundervisning: Forløb på 7 gange af 1,5 time.

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Kommunikationsstrategier og feedback
- Fluency shaping
- Stuttering modifikation
- Frivillig stammen
- Kognitiv tilgang gennem anvendelse af ressourcefokuseret og anerkendende pædagogik.
- Acceptance and Commitment therapy (ACT)

Forløbet kan variere i et omfang op til 11 timer – afhængig af personens behov og indsatsniveau. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier og fortsatte fokuspunkter til personen
- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædisk forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen

Det videre forløb

Det anbefales, at personen efter endt forløb fortsat arbejder med fokuspunkter, relevante øvelser og kommunikationsstrategier, som er udleveret på skrift til personen.

Værd at bemærke

Stammen / løbsk tale er en kompleks tilstand, der kan påvirke personen i form af udslag i at føle sig deprimeret over sin tale, adfærd eller krop. Dette kan påvirke et logopædisk forløb, og der kan være behov for, at personen – evt. gennem egen læge – henvises til psykologforløb parallelt med logopædisk intervention.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb til personer med læsp og andre udtalevanskeligheder

Indsatsområde

Tale, stemme - og udtalevanskeligheder.

Indsatsnavn

Forløb til personer med læsp og andre udtalevanskeligheder.

Målgruppe

Personer der, som følge af læsp- og udtalevanskeligheder (f.eks. grundet andet sprog eller for kort tungebånd), er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personen anvender strategier til at lette kommunikationen i hverdagen
- Personen kan anvende strategier til at forbedre tydeligheden af talen

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens accept og aktive medvirken

Til grund for visitation ligger:

- Logopædisk udredning
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Øre-næse-hals-læge, anden læge eller sygehus
- Personen eller pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Der findes forskellige videnskabelige undersøgelser af metoder til undervisning i udtale. Logopædisk intervention ift. udtalevanskeligheder er nationalt anerkendt, og indsatsen på Center for Kommunikation følger almindelig anerkendt praksis. Den faglige gode praksis, tilgange og metoder udvikles løbende bl.a. gennem foreningen Danske tale-, høresynsinstitutioner i Danmark.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel undervisning, vejledning til personen samt holdundervisning afhængig af personens individuelle resurser og behov samt afhængig af indsatsniveau.

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Kommunikationsstrategier og feedback
- Artikulationsøvelser
- Strategier mhp. udtaletydelighed

Forløbet kan variere i et omfang op til 8 timer – afhængig af personens behov og indsatsniveau. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier og fortsatte fokuspunkter til personen
- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen.

Det videre forløb

Det anbefales, at personen efter endt forløb fortsat arbejder med fokuspunkter, relevante øvelser og kommunikationsstrategier, som er udleveret på skrift til personen.

Værd at bemærke

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb til personer med udtalevanskeligheder som følge af ectomi i mundhulen

Indsatsområde

Tale, stemme - og udtalevanskeligheder.

Indsatsnavn

Forløb til personer med udtalevanskeligheder som følge af ectomi i mundhulen.

Målgruppe

Personer der, som følge af ectomi i mundhulen, er begrænset i deres hverdag. Det kan f.eks. handle om operation af tungen, der forårsager udtalevanskeligheder.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personen anvender strategier til at lette kommunikationen i hverdagen
- Personen kender til muligheder for at forbedre tydeligheden af talen

Visitationskriterier

- Der er foretaget ectomi i mundhulen

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation omkring operationen
- Logopædisk udredning
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Sygehus, Øre-næse-hals-læge eller anden læge
- Personen eller pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Forløbet anbefales at tage udgangspunkt i den enkelte, og at de nødvendige kompetencer er til stede.^{xxxiii}

Derudover anbefales der specialiseret logopædisk behandling med fokus på stemmerehabilitering, hvor der arbejdes med forbedring af mundåbning, udtale, hensigtsmæssig stemmebrug ved stemmetræning og/eller hæshed, sekretophobning samt optimering af stemmestyrken efter hoved- og halskræft.^{xxxiv}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel undervisning samt vejledning til personen og evt. pårørende afhængig af personens individuelle resurser og behov samt afhængig af indsatsniveau.

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Kommunikationsstrategier og feedback
- Artikulationsøvelser
- Strategier mhp. udtaletydelighed

Forløbet kan variere i et omfang op til 6 timer – afhængig af personens behov og indsatsniveau. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier og fortsatte fokuspunkter til personen
- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen

Det videre forløb

Det anbefales, at personen efter endt forløb fortsat arbejder med fokuspunkter, relevante øvelser og kommunikationsstrategier, som er udleveret på skrift til personen.

Der vil ofte blive foretaget yderligere operation eller f.eks. tandprotese, hvilket kan give anledning til nyt forløb rettet mod talen.

Ved behov formidles kontakt til Dansk Landsforening for hals- og mundhuleopererede.

Værd at bemærke

Der kan være tilfælde, hvor alternativ og supplerende kommunikation er nødvendigt. Der kan derfor – udover forløb rettet mod talen – være behov for øvrige indsatser under HA-TEK-området.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb til personer med laryngectomi

Indsatsområde

Tale, stemme - og udtalevanskeligheder.

Indsatsnavn

Forløb til personer med laryngectomi.

Målgruppe

Personer der, som følge af laryngectomi, har talevanskeligheder, der begrænser dem i kommunikationen i hverdagen.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personen kender til og kan anvende øvelser og/eller strategier til at mindske gener i talerelaterede muskler
- Personen anvender taleventil til at kommunikere
- Personen anvender stemmevibrator til at kommunikere

Visitationskriterier

- Der er foretaget laryngectomi
- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention

Til grund for vurderingen ligger:

- Dokumentation fra sygehus eller Region Midt
- Logopædisk udredning

Henvendelse

- Sygehus, Øre-næse-hals-læge eller anden læge
- Personen eller pårørende
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Forløbet anbefales at tage udgangspunkt i den enkelte, og at de nødvendige kompetencer er til stede.^{xxxv}

Derudover anbefales der specialiseret logopædisk behandling med fokus på stemmerehabilitering, hvor der etableres en "ny stemme" ved hjælp af taleventil, stemmevibrator eller spiserørsstemme.

Der kan også arbejdes med forbedring af mundåbning, udtale, hensigtsmæssig stemmebrug ved stemmetræning og/eller hæshed, sekretophobning samt optimering af stemmestyrken efter hoved- og halskræft.^{xxxvi}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel undervisning, vejledning til personen samt holdundervisning afhængig af personens individuelle resurser og behov samt afhængig af indsatsniveau.

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Kommunikationsstrategier og feedback
- Accentmetoden
- Metode til Esophageal tale
- Fluency - tilgang

Forløbet kan variere i et omfang op til 6 timer – afhængig af personens behov og indsatsniveau. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier og alternativ stemmekilde samt fortsatte fokuspunkter til personen
- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen.

Det videre forløb

Det anbefales, at personen efter endt forløb fortsat arbejder med fokuspunkter, relevante øvelser og kommunikationsstrategier, som er udleveret på skrift til personen.

Derudover vil der ved behov hjælpes til kontakt til laryngectomi-konsulent v. Region Midt samt Dansk Landsforening for hals- og mundhuleopererede.

Værd at bemærke

Der kan være behov for, at logopæden ansøger kommunen om hjælpemidler til personen med laryngectomi.

Der kan være tilfælde, hvor alternativ og supplerende kommunikation er nødvendigt. Der kan derfor – udover forløb rettet mod talen – være behov for øvrige indsatser under IKT-området.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb til børn med behov for særligt specialiseret indsats ift. stemmevanskeligheder

Indsatsområde

Tale, stemme - og udtalevanskeligheder.

Indsatsnavn

Forløb til børn med behov for særligt specialiseret indsats ift. stemmevanskeligheder.

Målgruppe

Børn der, som følge af stemmevanskeligheder, er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af barnets funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Barnets forældre og evt. fagpersoner har kendskab til, hvordan de kan støtte barnet i hensigtsmæssig stemmebrug i hverdagen
- Barnets forældre kan anvende hensigtsmæssig stemmeføring i en sådan grad, at barnet kan spejle sig i sine forældre.
- Barnet kan anvende strategier og handlemåder, der understøtter hensigtsmæssig stemmebrug

Visitationskriterier

- Barnet er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Barnets og forældrenes accept og aktive medvirken

Til grund for vurderingen ligger:

- Øre-næse-hals-læge dokumentation
- Logopædisk udredning
faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Folkeskoleloven kap. 3.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Der findes forskellige videnskabelige undersøgelser af metoder til undervisning i stemmebrug. Logopædisk intervention ift. stemmevanskeligheder er nationalt anerkendt, og indsatsen på Center for Kommunikation følger almindelig anerkendt praksis. Den faglige gode praksis, tilgange og metoder udvikles løbende bl.a. gennem foreningen Danske tale-, høre- synsinstitutioner i Danmark.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel undervisning, vejledning til personen samt holdundervisning afhængig af barnets individuelle resurser og behov samt afhængig af indsatsniveau.

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Accentmetoden
- Estill-tilgang
- Confidential Voice Therapy
- Pædagogisk tilgang

Forløbet kan variere i et omfang op til 11 timer – afhængig af barnets behov og indsatsniveau. Forløbet foregår, som i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet.

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier og fortsatte fokuspunkter til barnets og dets forældre
- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen.

Det videre forløb

Det anbefales, at forældre støtter barnet efter endt forløb med fortsat at arbejde med fokuspunkter, relevante øvelser og kommunikationsstrategier.

Værd at bemærke

Har forløbet ikke opnået det fremsatte mål udarbejdet ved udredning og afklaring af mål, kan der være behov henvisning til IKT, fysioterapeut eller andre tiltag.

HØRE

Høreområdet hjælper personer med høre vanskeligheder. I tilknytning til opgaven findes der på Center for Kommunikation i Herning lokale til afprøvning af hjælpemidler. Alle fagspecialister har særlig uddannelse inden for specialet.

Hørenedsættelse, lydfølsomhed, tinnitus og andre hørerelaterede vanskeligheder

<u>Udredning og afklaring af mål</u>
Indsatsområde Høre, personer med hørenedsættelse, lydfølsomhed, tinnitus og andre hørerelaterede vanskeligheder. Indsatsnavn Udredning og afklaring af mål. Målgruppe Personer med kommunikationsvanskeligheder som følge af hørenedsættelse, tinnitus og lydfølsomhed. Formål/mål Formålet med udredningen er at udrede personens funktionsnedsættelse i hverdagen. Mål kan f.eks. være:: • Personens behov og muligheder for afhjælpning eller kompensering er afdækket • Der på baggrund af udredningen er lavet en plan for evt. videre forløb Visitationskriterier • Personen har en lægelig konstateret hørenedsættelse eller hørerelateret vanskelighed • Personen eller pårørende/personale observerer forandringer i de kommunikative forhold, som begrænser personen i at kommunikere med sine omgivelser og/eller • Personen observerer væsentlig generende tinnitus og/el. lydfølsomhed, som begrænser personen i hverdagen Til grund for visitation ligger: • Journal fra behandlingssted med audiogram og epikrise <u>Henvendelse</u> • Personen og evt. pårørende • Fagperson i kommunen • Speciallæge <u>Lovgrundlag</u> Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1. <u>Lovgivningens minimumskrav.</u> Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning. <u>Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området</u> Der tages udgangspunkt i national God Praksis. Vejledning hørevanskeligheder. ^{xxxvii} Indhold, tilgange og metoder Forløbet indeholder udredning, evt. diagnosticerende undervisning mhp. at afdække undervisnings potentiale, udarbejdelse af undervisningsplan, rådgivning og vejledning.

Udredningen har en varighed på op til 2 timer. Udredningen foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, og i sjældne tilfælde i personens hjem, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

Udredningen afsluttes med en sammenfattende beskrivelse af vanskelighedernes omfang og evt. muligheder for at afhjælpe eller kompensere.

Det videre forløb

Afhænger af målopnåelse.

Udredning og afprøvning

Indsatsområde

Høre, personer med hørenedsættelse.

Indsatsnavn

Udredning og afprøvning.

Målgruppe

Personer med hørenedsættelse eller hørelateret lidelse, som har behov for en hjælpemiddelløsning, som i væsentlig grad kan kompensere for følgerne af funktionsnedsættelsen i hjemmet i dagligdagen, eller for at personen kan udøve et erhverv.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at udrede personens funktionsnedsættelse i hverdagen mhp. en hjælpemiddelløsning

Mål kan f.eks. være::

- Personens behov og muligheder for afhjælpning eller kompensering er afdækket
- Personen kan anvende relevant hjælpemiddel

Visitationskriterier

- Personen er afsluttet i høreklub regi
- Personen har en hørenedsættelse / - hørelateret lidelse, der begrænser vedkommende i hverdagen

Til grund for vurderingen ligger:

- Journal fra behandlingssted med audiogram og epikrise

Henvendelse

- Personen og evt. pårørende
- Fagperson i kommunen
- Speciallæge

Lovgrundlag

Lov om social service § 1.

Lov om social service § 112.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Ankestyrelsens praksisbeskrivelse om Hjælpemidler og behandlingsredskaber, November 2017 ^{xxxviii}

National God Praksis.Vejledning hørevanskeligheder. August 2017 God Praksis – Hørevanskeligheder, DTHS^{xxxix}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet tager udgangspunkt i ICF metoden og kan indeholde udredning mhp. at afdække hjælpemiddelttype og behov, instruktion, vejledning og afprøvning af hjælpemidlet.

Udredningen og afprøvningen har en varighed på op til 5 timer, og foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, og i sjældne tilfælde i personens hjem, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

Udredningen afsluttes med en sagsfremstilling.

Værd at bemærke

Der er evt. aftale med leverandør af høretekniske løsnignen jf. deltagelse i KomUdbud.

Ansøgning om støtte til hjælpemidler, jf. § 112 skal som udgangspunkt indgives digitalt via [www. borger.dk](http://www.borger.dk). Medmindre man er fritaget jf. §112a stk 2 og 3^{xl}.

Afgrænset intervention med udredning og undervisning ift. tinnitus

Indsatsområde

Høre, tinnitus.

Indsatsnavn

Afgrænset intervention med udredning og undervisning ift. tinnitus.

Målgruppe

Personer der, som følge af tinnitus, er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse følgevirkningerne af tinnitus.

Mål kan f.eks. være::

- Personen har forståelse for sin tinnitus, og hvilke faktorer der kan påvirke tinnitus
- Personen har indsigt i relevante mestringsstrategier mhp. at afhjælpe og håndtere sin tinnitus

Visitationskriterier

- Personen har væsentlig generende tinnitus, der begrænser vedkommende i hverdagen
- Personens kognitive funktionsniveau, funktionsnedsættelse, sanse påvirkning og aktive medvirken vurderes til individuel intervention
- Udredning ved fagspecialist fra Center for Kommunikation

Til grund for vurderingen ligger:

- Journal fra behandlingssted med audiogram og epikrise
- Dokumentation fra ørelæge

Henvendelse

- Personen og evt. pårørende
- Fagperson i kommunen
- Sygehus
- Speciallæge

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Lovgivningens minimumskrav

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Der tages udgangspunkt national God Praksis. Vejledning Tinnitus og hyperakusis. November 2017^{xii}

Indhold, tilgange og metoder

Interventionen tager udgangspunkt i personernes situation, behov og ressourcer. Der anvendes en psykoedukativ tilgang. Afsættet er i et eller flere af følgende emner:

- Generelle mestringsstrategier og andre kognitive redskaber
- Søvn og energiforvaltning
- Teori om ørets anatomi og hjernes bearbejdning af lyd.
- Viden om personens individuelle høremæssige problematik, med udgangspunkt i personens audiogram

Interventionen har en varighed på op til 3 timer. Interventionen foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, og i sjældne tilfælde i personens hjem, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

Indsatsen afsluttes med en sammenfattende beskrivelse af vanskelighedernes omfang og resultater i forhold til læringsmålene.

Det videre forløb

Afhænger af målopfyldelsen. Tinnitus er ofte en varig lidelse, der kan variere i omfang hvor personer med tinnitus over en årrække kan have behov for flere enkeltstående interventioner.

Værd at bemærke

Ved commotio kan der indgå et tværfagligt samarbejde med hjerneskaderådgivningen. Der kan i nogle tilfælde henvises til ørelæge for vurdering af høreapparatbehandling.

Afgrænset intervention med udredning og undervisning ift. lydfølsomhed

Indsatsområde

Høre, lydfølsomhed.

Indsatsnavn

Afgrænset intervention med udredning og undervisning ift. lydfølsomhed.

Målgruppe

Personer der, som følge af lydfølsomhed, er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse følgevirkningerne af lydfølsomheden.

Mål kan f.eks. være::

- Personen har forståelse for sin lydfølsomhed, og hvilke faktorer der kan påvirke lydfølsomheden
- Personen har indsigt i relevante mestringsstrategier mhp. at afhjælpe og håndtere lydfølsomheden

Visitationskriterier

- Personen har væsentlig generende lydfølsomhed, der begrænser vedkommende i hverdagen
- Personens kognitive funktionsniveau, funktionsnedsættelse, sansepåvirkning og aktive medvirken vurderes til individuel intervention
- Udredning ved fagspecialist fra Center for Kommunikation

Til grund for vurderingen ligger:

- Journal fra behandlingssted med audiogram og epikrise
- Dokumentation fra ørelæge

Henvendelse

- Personen og evt. pårørende
- Fagperson i kommunen
- Sygehus
- Speciallæge

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Lovgivningens minimumskrav

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Der tages udgangspunkt national God Praksis. Vejledning Tinnitus og hyperakusis. November 2017^{xlii}

Indhold, tilgange og metoder

Udredningen/interventionen tager udgangspunkt i personernes situation, behov og ressourcer. Der anvendes en psykoedukativ tilgang. Afsættet er i et eller flere af følgende emner:

- Generelle mestringsstrategier og andre kognitive redskaber
- Søvn og energiforvaltning
- Teori om ørets anatomi og hjernes bearbejdning af lyd.
- Viden om personens individuelle høremæssige problematik, med udgangspunkt i personens audiogram

Interventionen har en varighed på op til 3 timer. Interventionen foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, og i sjældne tilfælde i personens hjem, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

Indsatsen afsluttes med en sammenfattende beskrivelse af vanskelighedernes omfang og resultater i forhold til læringsmålene.

Det videre forløb

Afhænger af målopfyldelsen. Lydfølsomhed er ofte en varig lidelse, der kan variere i omfang, hvor personer med lydfølsomhed over en årrække kan have behov for flere enkeltstående interventioner.

Værd at bemærke

Ved commotio kan der indgå et tværfagligt samarbejde med hjerneskaderådgivningen.

Holdundervisning til personer med tinnitus

Indsatsområde

Høre, tinnitus.

Indsatsnavn

Holdundervisning til personer med tinnitus.

Målgruppe

Personer der, som følge af tinnitus, er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med holdundervisning er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personen har forståelse for sin tinnitus, og hvilke faktorer der kan påvirke tinnitus
- Personen har indsigt i relevante mestringsstrategier mhp. at afhjælpe og håndtere tinnitus i sit hverdagsliv
- Personen kan drage fordel af synergieffekten ved deltagelse i holdundervisning og få nye perspektiver på de gener personen har

Visitationskriterier

- Personen har væsentlig generende tinnitus, der begrænser vedkommende i hverdagen
- Personens kognitive funktionsniveau, funktionsnedsættelse, sansepåvirkning og aktive medvirken vurderes til holdundervisning
- Udredning ved fagspecialist fra Center for Kommunikation

Til grund for vurderingen ligger

- Journal fra behandlingssted med audiogram og epikrise
- Dokumentation fra ørelæge

Henvendelse

- Personen og evt. pårørende
- Fagperson i kommunen
- Sygehus
- Speciallæge

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Lovgivningens minimumskrav

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Der tages udgangspunkt national God Praksis. Vejledning Tinnitus og hyperakusis. November 2017^{xliii}

Indhold, tilgange og metoder

Holdundervisningen tager udgangspunkt i deltagernes situation, behov og ressourcer. Der anvendes en psykoedukativ tilgang. Afsættet er i et eller flere af følgende emner:

- Teori om ørets anatomi og hjernes bearbejdning af lyd.
- Generel information og teori om tinnitus.
- Generelle mestringsstrategier og andre kognitive redskaber.
- Søvn- og energiforvaltning.

Undervisningen består af 1 undervisningsgang a 3 timer på hold af op til 10 deltagere og 2 fagspecialister. Holdundervisningen foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet.

Resultat

Indsatsen afsluttes med en sammenfattende beskrivelse af vanskelighedernes omfang og resultater i forhold til læringsmålene.

Det videre forløb

Afhænger af målopfyldelsen. Tinnitus er ofte en varig lidelse, der kan variere i omfang, hvor personer med tinnitus over en årrække kan have behov for flere enkeltstående interventioner.

Værd at bemærke

Ved commotio kan der indgå et tværfagligt samarbejde med hjerneskaderådgivningen.

Holdundervisning til personer med lydfølsomhed

Indsatsområde

Høre, lydfølsomhed.

Indsatsnavn

Holdundervisning til personer med lydfølsomhed.

Målgruppe

Personer der, som følge af lydfølsomhed, er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med holdundervisning er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personen har forståelse for sin lydfølsomhed, og hvilke faktorer der kan påvirke lydfølsomheden
- Personen har indsigt i relevante mestringsstrategier mhp. at afhjælpe og håndtere lydfølsomhed i sit hverdagsliv
- Personen kan drage fordel af synergieffekten ved deltagelse i holdundervisning, og få nye perspektiver på de gener som opleves

Visitationskriterier

- Personen har væsentlig generende lydfølsomhed, der begrænser vedkommende i hverdagen
- Personens kognitive funktionsniveau, funktionsnedsættelse, sanse påvirkning og aktive medvirken vurderes til holdundervisning
- Udredning ved fagspecialist fra Center for Kommunikation

Til grund for vurderingen ligger:

- Journal fra behandlingssted med audiogram og epikrise
- Dokumentation fra ørelæge

Henvendelse

- Personen og evt. pårørende
- Fagperson i kommunen
- Sygehus
- Speciallæge

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Lovgivningens minimumskrav

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Der tages udgangspunkt national God Praksis. Vejledning Tinnitus og hyperakusis. November 2017^{xliiv}

Indhold, tilgange og metoder

Holdundervisningen tager udgangspunkt i deltageres situation, behov og ressourcer. Der anvendes en psykoedukativ tilgang. Afsættet er i et eller flere af følgende emner:

- Teori om ørets anatomi og hjernes bearbejdning af lyd.
- Generel information og teori om lydfølsomhed.
- Generelle mestringsstrategier og andre kognitive redskaber.
- Søvn- og energiforvaltning.

Undervisningen består af 1 undervisningsgang a 3 timer på hold af op til 10 deltagere og 2 fagspecialister. Holdundervisningen foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet.

Resultat

Indsatsen afsluttes med en sammenfattende beskrivelse af vanskelighedernes omfang og resultater i forhold til læringsmålene.

Det videre forløb

Afhænger af målopfyldelsen. Lydfølsomhed er ofte en varig lidelse, der kan variere i omfang, hvor personer med lydfølsomhed over en årrække kan have behov for flere enkeltstående interventioner.

Værd at bemærke

Ved commotio kan der indgå et tværfagligt samarbejde med hjerneskaderådgivningen.

Afgrænset intervention mhp. brug af høreapparater

Indsatsområde

Høre, brug af høreapparater.

Indsatsnavn

Afgrænset intervention mhp. brug af høreapparater.

Målgruppe

Personer der, som følge af hørenedsættelse, er begrænset i deres hverdag, og har behov for at få vejledning og rådgivning i forhold til brug af høreapparater.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at personen bliver afhjulpel eller mindst muligt begrænset af følgerne af hørenedsættelsen.

Mål kan f.eks. være::

- Personen vejledes i at betjene og bruge høreapparatet.
- Personen rådgives i høreapparates muligheder
- Personen rådgives i håndtering af følgerne af en hørenedsættelse

Visitationskriterier

- Personen er afsluttet i høreklub regi

Til grund for visitation ligger:

- Journal fra behandlingssted med audiogram og epikrise.

Henvendelse

- Personen og evt. pårørende
- Fagperson i kommunen
- Sygehus

- Speciallæge

Lovgrundlag

Lov om social service kap. 3 ,Serviceloven § 10.

Indhold, tilgange og metoder

National God Praksis.Vejledning hørevanskeligheder. August 2017 God Praksis – Hørevanskeligheder, DTHS^{xlv}

Interventionen har en varighed på op til 1 time. Vejledning og rådgivning foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, og i sjældne tilfælde i personens hjem, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

Vejledningen og rådgivningen afsluttes med en sammenfattende beskrivelse af vanskelighedernes omfang og muligheder for at afhjælpe eller kompensere.

Det videre forløb

Personer med høreapparater kan have behov for flere enkeltstående interventioner grundet varierende vanskeligheder med betjening af -og indsigt i høreapparatets muligheder.

Afgrænset intervention mhp. justering af høreapparater

Indsatsområde

Høre, regulering af lyden og/eller programmer i høreapparatet.

Indsatsnavn

Afgrænset intervention mhp. justering af høreapparater.

Målgruppe

Personer der, som følge af hørenedsættelse, er begrænset i deres hverdag, og har behov for at få reguleret lyden og/eller programmer i deres høreapparater.

Formål/mål

Formålet med interventionen er, at personen bliver afhjulpel eller mindst muligt begrænset af følgerne af hørenedsættelsen.

Mål kan f.eks. være::

- Personen får teknisk tilpasset lyden og/eller programmer i høreapparaterne, så de er tilpasset personens behov
- Personen bibringes viden om og forståelse for hvilke muligheder og begrænsninger, der er for at tilpasse høreapparaterne med udgangspunkt i personens grad af hørenedsættelse
- Personen lærer at navigere i den nye indstilling ved hjælp af høreapparaters funktioner evt. ved hjælp af en tilknyttet app eller fjernbetjening

Visitationskriterier

- Personen er afsluttet i børne høreklub regi.
- Personen ikke har ørevoks.

Til grund for visitation ligger:

- Journal fra behandlingssted med audiogram og epikrise.

Henvendelse

- Personen og evt. pårørende
- Fagperson i kommunen
- Sygehus

- Speciallæge

Lovgrundlag

Lov om social service § 12.

Bemærkninger og særlige aftaler

Afklaringskatalog^{xlvi}.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Interventionen tager udgangspunkt i national God praksis^{xlvii}.

Indhold, tilgange og metoder

Interventionen tager udgangspunkt i personens egne erfaringer med lyden og/eller programmer i høreapparaterne samt de audiologiske journaloplysninger sammen med personens livsstil eller begrænsninger ift. anatomi, høre- og evt. synshandicap og/eller manglende finmotorik.

Justering af høreapparater kan indeholde, ændring af øreprop, aftryk til ørepropper eller balancering af lyd kvaliteten. Afsættet er

- Der foretages otoskopi af øregangene
- Høreapparatets ydeevne kontrolleres ved stetoskopi/lytteslange
- Høreapparaterne opkobles til firmasoftwaren, hvor der måles et insitu-audiogram, der bl.a. danner grundlag for regulering af lyden i høreapparatet
- Der foretages øvrige justeringer i henhold til personens subjektive vurdering af lyden gennem en dialogbaseret samtale

Interventionen har en varighed på ½ time og foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, og i sjældne tilfælde i personens hjem, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

Interventionen afsluttes med en sammenfattende beskrivelse af vanskelighedernes omfang og muligheder for at afhjælpe eller kompensere.

Det videre forløb

Personer med høreapparater kan have behov for flere enkeltstående interventioner grundet varierende vanskeligheder med lyden i høreapparatet.

Værd at bemærke

I nogle tilfælde kan der forekomme behov for udlevering af låneapparater.

Specialrådgivning målrettet personer i erhverv

Indsatsområde

Høre, specialrådgivning målrette personer i erhverv.

Indsatsnavn

Specialrådgivning til personer med hørenedsættelse eller hørerelateret vanskelighed, som er i erhverv.

Målgruppe

Personer med hørenedsættelse eller en hørerelateret vanskelighed, der er erhvervsaktive eller i beskæftigelsesforløb, herunder praktik/uddannelse

Formål/mål

Formålet er at vejlede personer med hørenedsættelse eller en hørerelateret vanskelighed, deres pårørende og/eller relevante fagpersoner, så personen bliver bedst muligt kompenseret i sit job eller beskæftigelsesforløb.

Mål kan f.eks. være::

- Personen har forståelse for sin hørenedsættelse eller en hørerelateret vanskelighed og hvilke faktorer der kan påvirke hørenedsættelsen
- Personen har indsigt i relevante mestringsstrategier mhp. at kompensere for sin hørenedsættelse eller en hørerelateret vanskelighed

Visitationskriterier

- Personen har en hørenedsættelse / - hørerelateret vanskelighed, der begrænser personen i arbejdslivet.

Til grund for visitation ligger:

- Journal fra behandlingssted med audiogram og epikrise.
- Udredning ved fagspecialist fra Center for Kommunikation

Henvendelse

- Personen og evt. pårørende
- Jobcentre
- Arbejdsplads
- Sygehus
- Speciallæge

Lovgrundlag

Lov om social service § 1.

Lov om social service § 12.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Interventionen tager udgangspunkt i national God praksis^{xlviii} DTHS. Interventionen har fokus på de særlige erhvervsmæssige vilkår, man har med nedsat hørelse eller andre hørerelaterede vanskeligheder.

Indhold, tilgange og metoder

Interventionen er med afsæt i et eller flere af følgende emner:

- Vejledning med afsæt i personens høresituation
- Kommunikationsstrategier
- Rådgivning om kompensationsmuligheder
- Rådgivning i forhold til afprøvning og ansøgning om høretekniske løsninger og arbejdspladsindretning
- Hørefaglig rådgivning til arbejdsplads og jobcenter.

Interventionen har en varighed på op til 5 timer, og foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet. I sjældne tilfælde på arbejdspladsen.

Resultat

Interventionen afsluttes med en sammenfattende beskrivelse af vanskelighedernes omfang og evt. muligheder for at afhjælpe eller kompensere.

Det videre forløb

Personen kan henvises til anden indsats f.eks. hjælpemiddelløsning.

Værd at bemærke

Den kompenserende indsats i form af hjælpemidler og arbejdspladsindretning ydes efter regelsættet i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats og lov om kompensation til handicappede i erhverv m.v.

Holdundervisning til erhvervsaktive

Indsatsområde

Høre, holdundervisning for erhvervsaktive med hørenedsættelse.

Indsatsnavn

Holdundervisning til erhvervsaktive.

Målgruppe

Personer med hørenedsættelse i den erhvervsaktive alder, som på grund af hørenedsættelse, har vanskeligheder i relation til varetagelse af et erhverv.

Formål/mål

Formålet med holdundervisning er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse i relation til at være erhvervsaktiv.

Mål kan f.eks. være::

- Personen har forståelse for sin hørenedsættelse eller en hørerelateret vanskelighed, og hvilke faktorer der kan påvirke hørenedsættelsen
- Personen har indsigt i relevante mestringsstrategier mhp. at kompensere for sin hørenedsættelse eller en hørerelateret vanskelighed
- Personen kan drage fordel af synergieffekten og få nye perspektiver på de gener som opleves

Visitationskriterier

- Personen med hørenedsættelse skal være behandlet med høreapparat
- Personen har en hørenedsættelse, der begrænser personen i arbejdslivet
- Personens kognitive funktionsniveau, funktionsnedsættelse samt aktive medvirken vurderes til holdundervisning

Til grund for visitation ligger:

- Journal fra behandlingssted med audiogram og epikrise.
- Udredning ved fagspecialist fra Center for Kommunikation

Henvendelse

- Personen og evt. pårørende
- Jobcentre
- Arbejdsplads
- Sygehus
- Speciallæge

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Lovgivningens minimumskrav.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

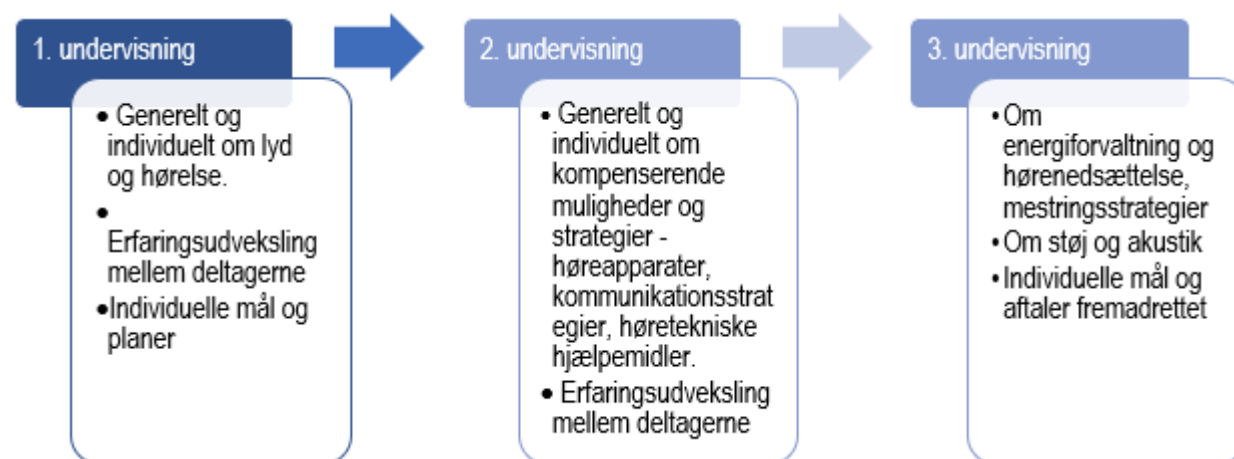
Forløbet tager udgangspunkt i national God praksis^{xlix} DTHS. Forløbet har fokus på de særlige erhvervsmæssige vilkår, man har med nedsat hørelse eller andre hørerelaterede vanskeligheder.

Indhold, tilgange og metoder

Holdundervisningen tager udgangspunkt i deltagernes hørerelaterede vanskeligheder i forbindelse med erhverv.

Undervisningen kan indeholde:

- Generel og individuel viden om lyd og hørelse.
- Generel og individuel viden om kompenserende muligheder og strategier som eksempelvis høreapparater og høretekniske hjælpemidler.
- Indsigt i energiforvaltning og mestringsstrategier i relation til at have hørenedsættelse.
- Erfaringsudveksling mellem deltagerne.

Forløbet har en varighed på 3 undervisningsgange á 3 timer på hold med 12 personer med 2 fagspecialister. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler.

Resultat

Forløbet afsluttes med en sammenfattende beskrivelse af vanskelighedernes omfang og resultater i forhold til læringsmålene.

Specialrådgivning til unge med hørenedsættelse – overgangvejledning

Indsatsområde

Høre, specialrådgivning til unge med hørenedsættelse.

Indsatsnavn

Specialrådgivning til unge med hørenedsættelse eller en hørerelateret vanskelighed.

Målgruppe

Unge med med hørenedsættelse eller en hørerelateret vanskelighed, som afslutter grundskoleniveau og skal videre i ungdomsuddannelse.

Formål/mål

Formålet er at vejlede den unge med hørenedsættelse eller en hørerelateret vanskelighed, pårørende og/eller relevante fagpersoner, så den unge bliver bedst muligt kompenseret i sit uddannelsesforløb.

Mål kan f.eks. være:

- Personen har forståelse for sin hørenedsættelse eller en hørerelateret vanskelighed, og hvilke faktorer der kan påvirke hørenedsættelsen
- Personen har indsigt i relevante mestringsstrategier mhp. at kompensere for sin hørenedsættelse eller en hørerelateret vanskelighed
- Personen kan gennemføre et uddannelsesforløb på lige fod med andre unge

Visitationskriterier

- Den unge har en hørenedsættelse/hørerelateret vanskelighed, der begrænser den unge i uddannelsesmæssig sammenhæng

Til grund for visitation ligger:

- Journal fra behandlingssted med audiogram og epikrise.
- Udredning ved fagspecialist fra Center for Kommunikation

Henvendelse

- Personen og evt. pårørende
- PPR
- Uddannelsesinstitutioner
- Sygehus
- Speciallæge

Lovgrundlag

Lov om social service § 12.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Interventionen tager udgangspunkt i national God praksisⁱ med fokus på de særlige vilkår, man har som ung med nedsat hørelse eller andre hørerelaterede vanskeligheder.

Indhold, tilgange og metoder

Interventionen kan indeholde:

- Rådgivning og vejledning med afsæt i den unges høresituation
- Rådgivning vedrørende uddannelse og erhverv
- Rådgivning om kompensationsmuligheder herunder:
 - oplysninger om støttemuligheder i uddannelsessystemet,
 - hjælp til og ansøgning om specialpædagogisk støtte,
 - oplysninger om hjælpemidler,
 - støtteundervisning og tolkning,
 - rådgivning til kommende uddannelsessted samt opfølgning i uddannelsen.

Interventionen har en varighed på op til 5 timer, og foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, og i sjældne tilfælde på uddannelsesinstitutionen.

Resultat

Interventionen afsluttes med en sammenfattende beskrivelse af vanskelighedernes omfang og evt. muligheder for at afhjælpe eller kompensere.

Det videre forløb

Personen kan henvises til anden indsats f.eks. i uddannelsesmæssig sammenhæng.

Værd at bemærke

I praksis overtager Center for Kommunikation rådgivningen fra PPR, når den unge med hørenedsættelse har afsluttet grundskoleniveau.

Den generelle vejledningsforpligtelse er funderet i UU-Vejledningenⁱⁱ.

Den specifikke kompenserende indsats i form af hjælpemidler og støtte til brug i uddannelsesmæssig sammenhæng bevilges af Styrelsen for uddannelse og kvalitet (STUK)ⁱⁱⁱ.

Center for Kommunikation har kontrakt med STUK om levering af Hørekonsulentydelse.

Afgrænset intervention til personer med nedsat skelneevne

Indsatsområde

Høre, hørenedsættelse og nedsat skelneevne.

Indsatsnavn

Afgrænset intervention til personer med nedsat skelneevne.

Målgruppe

Personer med kommunikationsvanskeligheder der er begrænset i deres hverdag som følge af hørenedsættelse og nedsat skelneevne og deres pårørende.

Formål/mål

Formålet med interventionen er at afhjælpe eller begrænse følgerne af den nedsatte høre- og skelneevne i relation til at kommunikere og deltage aktivt i hverdagen.

Mål kan f.eks. være::

- Personen og nærmest pårørende har viden om årsagerne til og forståelse for følgerne af en nedsat høre- og skelneevne i kommunikative sammenhænge
- Personen og nærmest pårørende har viden om og træning i at anvende relevante strategier mhp. at afhjælpe den nedsatte høre- og skelneevne
- Personen og nærmeste pårørende kan drage fordel af synergieffekten, og har nye perspektiver på de gener, som opleves

Visitationskriterier

- Personen har en lægelig konstateret hørenedsættelse og nedsat skelneevne
- Personen er høreapparatbehandlet
- Personen har en hørenedsættelse, der begrænser personen i dagligdagen
- Personens kognitive funktionsniveau, funktionsnedsættelse, sansepåvirkning og aktive medvirken vurderes til individuel intervention

Til grund for visitation ligger:

Journal fra behandlingssted med audiogram og epikrise.

Henvendelse

- Personen og evt. pårørende
- Fagligt personale
- Speciallæge
- Sygehus

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Lovgivningens minimumskrav.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Holdundervisningen tager udgangspunkt i national God praksisⁱⁱⁱ

Indhold, tilgange og metoder

Interventionen tager udgangspunkt i personens hørerelaterede vanskeligheder i forbindelse med kommunikation i hverdagen. Der benyttes materiale fra The IDA Institute.

Interventionen kan indeholde:

- Viden om hørelse og skelneevne
- Indsigt i kompenserende kommunikative strategier
- Viden om høreapparater og høretekniske hjælpemidler
- Indsigt i energiforvaltning og mestringsstrategier i relation til at have hørenedsættelse

Interventionen har en varighed på 1 time. Interventionen foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, og i sjældne tilfælde i personens hjem, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

Interventionen afsluttes med en sammenfattende beskrivelse af vanskelighedernes omfang og resultater i forhold til læringsmålene.

Det videre forløb

Afhænger af målopnåelsen. Personer med hørenedsættelse og nedsat skelneevne kan have behov for flere enkeltstående interventioner grundet varierende vanskeligheder med kommunikationen.

Holdundervisning til personer med nedsat skelneevne

Indsatsområde

Høre, hørenedsættelse og nedsat skelneevne.

Indsatsnavn

Holdundervisning til personer med nedsat skelneevne.

Målgruppe

Personer med kommunikationsvanskeligheder der er begrænset i deres hverdag som følge af hørenedsættelse og nedsat skelneevne og deres pårørende.

Formål/mål

Formålet med holdundervisningen er, at afhjælpe eller begrænse følgerne af den nedsatte høre- og skelneevne i relation til at kommunikere og deltage aktivt i hverdagen.

Mål kan f.eks. være::

- Personen og nærmest pårørende har viden om årsagerne til og forståelse for følgerne af en nedsat høre- og skelneevne i kommunikative sammenhænge.
- Personen og nærmest pårørende har viden om og træning i at anvende relevante strategier mhp. at afhjælpe den nedsatte høre- og skelneevne
- Personen og nærmeste pårørende kan drage fordel af synergieffekten, og har nye perspektiver på de gener som opleves

Visitationskriterier

- Personen har en lægelig konstateret hørenedsættelse og nedsat skelneevne
- Personen er høreapparatbehandlet
- Personen har en hørenedsættelse, der begrænser personen i dagligdagen
- Personens kognitive funktionsniveau, funktionsnedsættelse, sansepåvirkning og aktive medvirken vurderes til holdundervisning

Til grund for visitation ligger:

- Journal fra behandlingssted med audiogram og epikrise

Henvendelse

- Personen og evt. pårørende

- Fagligt personale
- Speciallæge
- Sygehus

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Lovgivningens minimumskrav.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Holdundervisningen tager udgangspunkt i national God praksis^{liv}

Indhold, tilgange og metoder

Holdundervisningen tager udgangspunkt i deltageres hørerelaterede vanskeligheder i forbindelse med kommunikation i hverdagen. Der benyttes materiale fra The IDA Institute.

Undervisningen kan indeholde:

- Viden om hørelse og skelneevne
- Indsigt i kompenserende kommunikative strategier
- Viden om høreapparater og høretekniske hjælpemidler
- Indsigt i energiforvaltning og mestringsstrategier i relation til at have hørenedsættelse
- Erfaringsudveksling mellem deltagerne.

Forløbet har en varighed på 1 undervisningsgang á 4 timer på hold med 7 personer + pårørende med 2 fagspecialister. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler.

Resultat

Indsatsen afsluttes med en sammenfattende beskrivelse af vanskelighedernes omfang og resultater i forhold til læringsmålene.

Det videre forløb

Afhænger af målopnåelsen. Personer med hørenedsættelse og nedsat skelneevne kan have behov for flere enkeltstående interventioner grundet varierende vanskeligheder med kommunikationen

Cochlear Implant (CI)

Udredning og afklaring af mål

Indsatsområde

Høre, udredning af person som skal have eller lige har fået Cochlear Implant (CI).

Indsatsnavn

Udredning og afklaring af mål.

Målgruppe

- Personer med kommunikationsvanskeligheder som følge af nyligt tilkoblet CI
- Personer med kommunikationsvanskeligheder der skal have CI

Formål/mål

Formålet med udredningen er at udrede personens funktionsnedsættelse i hverdagen.

Mål kan f.eks. være::

- Personens varighed af forløbet er afdækket
- Der på baggrund af udredningen er lavet en plan for evt. videre forløb

Visitationskriterier

- Person som overordnet ikke kan få tilstrækkeligt udbytte af høreapparater, og derfor er udredt og vurderet egnet til CI af Audiologisk Klinik.

Til grund for visitation ligger:

- Journalnotat om udredningen og konklusion fra Audiologisk Klinik.

Henvendelse

- Audiologisk Klinik

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Der tages udgangspunkt national God Praksis. Cochlear implant – vejledning i udredning og intervention^{iv}.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet indeholder udredning, evt. diagnosticerende undervisning mhp. at afdække undervisnings- potentiale, udarbejdelse af undervisningsplan, rådgivning og vejledning. Der tages udgangspunktet i det færdige udredningsnotat fra audiologisk klinik. Som en del af udredningen deltages ved lydtilslutningen på Audiologisk Klinik.

Udredningen har en varighed på op til 3 timer. Udredningen foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet samt på Audiologisk Klinik. I sjældne tilfælde i personens hjem såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

Udredningen afsluttes med en sammenfattende beskrivelse af vanskelighedernes omfang og muligheder for at afhjælpe eller kompensere.

Det videre forløb

I forlængelse af godkendelse til Cochlear Implantat af Audiologisk overlæge, bliver personen visiteret til et forløb på Center for Kommunikation.

Værd at bemærke

Udredningen omfatter både CI nr 1 og 2.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb til personer med Cochlear Implant (CI)

Indsatsområde

Høre, forløb til personer med Cochlear Implant (CI).

Indsatsnavn

Forløb til personer med CI.

Målgruppe

Personer med kommunikationsvanskeligheder som følge af nyligt tilkoblet Cochlear Implant.

Formål/mål

Formålet med forløbet er, der opnås en optimering af hørelsen efter CI-operation.

Mål kan f.eks. være::

- Personen kan udnytte de nye høremuligheder med CI
- Personens kommunikation med omgivelserne er forbedret

Visitationskriterier

- Personer med hørenedsættelse, som ikke kan få tilstrækkeligt udbytte af høreapparater, og derfor er udredt og vurderet egnet til CI af Audiologisk Klinik.

Til grund for visitation ligger:

- Journalnotat om udredningen og konklusion fra Audiologisk Klinik.

Henvendelse

- Audiologisk Klinik

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

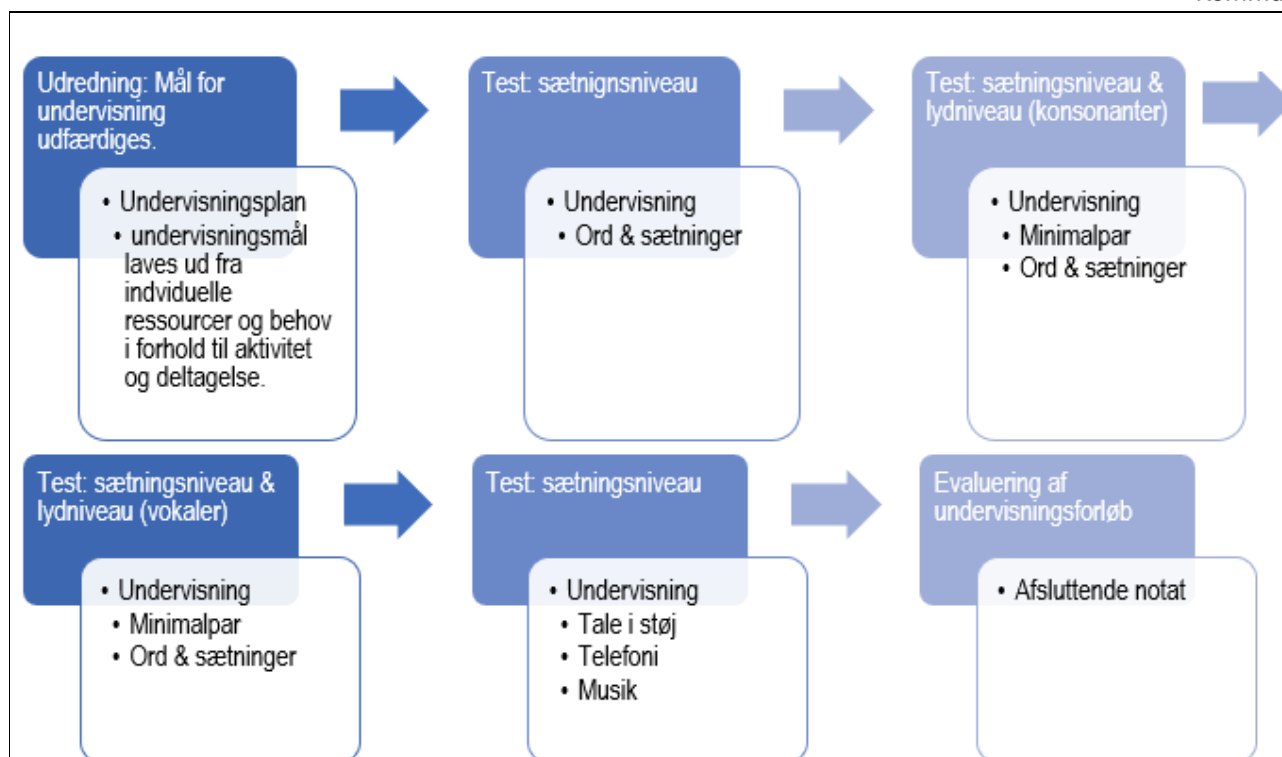
Der tages udgangspunkt national God Praksis. Cochlear implant – vejledning i udredning og intervention^{vi}.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet foregår som eneundervisning. Udgangspunktet er i den individuelle udredning.

Forløbet kan indeholde:

- Viden om muligheder og begrænsninger ved CI
- Træning i taleforståelse
- Kommunikationstræning med CI
- Høretaktik
- Høreteknik

Forløbet har en varighed på 1 time pr. uge i op til 20 gange og foregår i Center for Kommunikations lokaler i Herning eller Holstebro.

Resultat

Forløbet afsluttes med en sammenfattende beskrivelse af vanskelighedernes omfang og af forløbets resultater i relation til læringsmålene.

Værd at bemærke

Ved samtidig bilateralt CI-implanterede, andre funktionsnedsættelser eller diagnoser kan der forventes et længere forløb.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Afgrænset intervention til personer med Cochlear Implant (CI)

Indsatsområde

Høre, Cochlear Implant (CI).

Indsatsnavn

Afgrænset intervention til personer med CI.

Målgruppe

Personer med kommunikationsvanskeligheder der står overfor, eller overvejer at skulle have Cochlear Implant (CI)

Formål/mål

Formålet med interventionen er, at give personen rådgivning og vejledning omkring CI.

Mål kan f.eks. være::

- Personen har viden omkring CI forløbet
- Personen har forståelse for, hvad der kræves for at opnå et godt resultat.

Visitationskriterier

- Personer med hørenedsættelse som ikke kan få tilstrækkeligt udbytte af høreapparater
- overvejer CI eller
- er udredt til CI.

Til grund for visitation ligger:

- Journalnotat fra Audiologisk Klinik.

Henvendelse

- Personen og evt. pårørende
- Fagligt personale
- Speciallæge
- Audiologisk klinik

Lovgrundlag

Lov om social service § 12.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Der tages udgangspunkt national God Praksis. Cochlear implant – vejledning i udredning og intervention^{lvii}.

Indhold, tilgange og metoder

Rådgivning og vejledning kan omhandle:

- Rådgivning omkring CI forløb, herunder udredning, operation, forventningsafstemning og undervisning.
- Hands-on vejledning og rådgivning i forhold til betjening af CI.
- Hands-on hjælp til vedligeholdelse af CI og opkobling af hjælpemidler (mobiltelefon, mikrofon, fjernbetjening m.m.)

Rådgivningen og vejledningen har en varighed på op til 1 time og foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, og i sjældne tilfælde i personens hjem, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

Vejledningen og rådgivningen afsluttes med en sammenfattende beskrivelse af vanskelighedernes omfang og muligheder for at afhjælpe eller kompensere.

Det videre forløb

På baggrund af samtalen kan der ske yderligere tiltag, bl.a. henvisning til/inddragelse af andre fagpersoner, for eksempel CI-center, CI-leverandør, sagsbehandler, jobcenter, audiologisk afdeling.

SYN

Synsområdet hjælper personer med forskellige synsvanskeligheder. I tilknytning til opgaven findes der på Center for Kommunikation i Herning en svagsynsklinik samt lokaler til synsafprøvning. Personer bevilges kun udredning i svagsynsklinikken, hvis det er afklaret, at udfordringerne ikke kan afhjælpes af almen optiker. Svagsynsklinikken indeholder specialudstyr, der ikke forefindes i almen optiker klinik, og som er nødvendig for at kunne undersøge personer med særlige vanskeligheder eller øvrige funktionsnedsættelser. Lokalerne til synsafprøvning indeholder forskellige lyssætninger, der er nødvendige mhp. at kunne udrede, afprøve og vurdere de særlige behov for belysning, som personer med synsvanskeligheder kan have.

Alle fagspecialister har særlig uddannelse inden for specialet.

Optik

<u>Svagsynsoptisk udredning</u>
Indsatsområde Syn, optik. Indsatsnavn Svagsynsoptisk udredning. Målgruppe Personer der i hht. WHO's klassifikation af svagsyn har en nedsat synsevne svarende til en visus på 6/18 (0,3) eller mindre, samt personer med et synsfeltudfald der klassificerer dem som svagsynet. Målgruppen indeholder desuden personer, som vurderes funktionelt svagsynede. Formål/mål Formålet med indsatsen er at udrede personens synsfunktion, og på baggrund heraf komme med forslag til videre forløb. Mål kan f.eks. være:: • Det er udredt, om personen kan klassificeres som funktionelt svagsynet • Udredningen kan kvalificere evt. videre indsats ved synskonsulent • Personen er i forbindelse med udredningen tildelt recept på svagsynsoptik som f.eks. kikkertbriller, lup briller, forstørrende optik eller kontrastfremmende kantfilter, og dermed kompenseret Visitationskriterier • Personen er udredt ved øjenlæge • Borger er svagsynet efter WHO's definition eller vurderes funktionelt svagsynet • Personen kan ikke afhjælpes med standard optik, der kan fås ved almen optiker • Der er behov for svagsynsoptisk udredning mhp. at afdække kompensationsmuligheder Til grund for visitation ligger: • Lægelig dokumentation fra øjenlæge og evt. andre speciallæger • Personens, pårørendes eller relevant fagpersoners beskrivelse af den oplevede funktionsnedsættelse <u>Henvendelse</u> • Personen og dennes pårørende • Øjenlæge, anden læge eller optiker • Fagpersoner med relation til personen <u>Lovgrundlag</u> Lov om Social service §1 og §112.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Svagsynsøptisk udredning er en del af God Praksis på synsområdet, og nødvendig for at kunne afdække personens funktionsevne, afklare behov for svagsynsøptik samt vurdere mulighederne for at yde relevant støtte og kvalificere evt. videre forløb.^{lviii}

Indhold, tilgange og metoder

Svagsynsøptisk udredning udføres jf. God Praksis på området, og af en optiker med særlig specialistuddannelse samt en synskonsulent. En svagsynsøptisk udredning kan f.eks. indeholde udredning af binokulær synsfunktion, udmåling af synsevne og synsfelt, test af kontrastsyn, test af lysfølsomhed, farvesynstest og undersøgelse af øjnenes evne til at bevæge sig.

Udredningen har en varighed på 1-2 timer, og foregår i svagsynsklinikken, på Center for Kommunikation i Herning.

Resultat

Udredningen resulterer i en beskrivelse af borgers synsfunktion og evt. sagsfremstilling samt henvisning til evt. videre forløb. Specialoptiker kan desuden med udgangspunkt i udredningen yde sagkyndig bistand til sagsbehandlere i kommune i forbindelse med deres sagsbehandling vedr. ansøgning om svagsynsøptik.

Det videre forløb

I nogle tilfælde vil indsatsen kunne afsluttes efter den svagsynsøptiske udredning. I andre tilfælde vil der i forlængelse af den svagsynsøptiske udredning være behov for en yderligere indsats ved synskonsulent. Synsevnen kan ændre sig over tid, og der kan opstå nye behov, ligesom hjælpemiddel kan blive defekt. Der kan dermed forventes behov for yderligere indsats i form af f.eks. ny svagsynsøptisk udredning eller ansøgning om nyt optik.

Værd at bemærke

Den svagsynsøptiske udredning er en nødvendig og afgørende del af den rehabiliterende indsats til borgere med nedsat syn, og bevilges på landsplan af svagsynsøptikere ved kommunikations- og synscentraler.

Special optisk udredning

Indsatsområde

Syn, optik.

Indsatsnavn

Special optisk udredning.

Målgruppe

Personer med en medicinsk-optisk defineret varig øjenlidelse som har behov for specialoptiske hjælpemidler.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at udrede personens synsfunktion og på baggrund heraf komme med forslag til videre forløb.

Mål kan f.eks. være::

- Sygdomsbetingede synsvanskeligheder er udredt
- Behov og muligheder for at afhjælpe eller kompensere for synsvanskelighederne er afdækket
- Der er udredt for hvilken specialløsning, der er nødvendig f.eks. grundet irregulær hornhinde
- Der er afprøvet muligheder for at afhjælpe eller kompensere vha. f.eks. specialfremstillede kontaktlinser eller special optik
- Personen, pårørende eller relevante fagpersoner er vejledt mhp. forståelse for synsfunktionen og muligheder for kompensation

Visitationskriterier

- Personen er udredt ved øjenlæge
- Personen har en medicinsk-optisk defineret varig øjenlidelse
- Personen kan ikke afhjælpes med standard optik, der kan fås ved almen optiker
- Der er behov for specialoptisk udredning mhp. at afdække kompensationsmuligheder

Til grund for vurderingen ligger f.eks.:

- Lægelig dokumentation fra øjenlæge og evt. andre speciallæger
- Oplysninger fra egen optiker
- Dokumentation fra Kennedycentret (tidligere statens øjenklinik).
- Personens, pårørendes eller relevant fagpersoners beskrivelse af den oplevede funktionsnedsættelse

Henvendelse

- Personen og dennes pårørende
- Øjenlæge, anden læge eller optiker
- Fagpersoner med relation til personen

Lovgrundlag

Lov om Social service §1 og §112.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Special optisk udredning er en del af God Praksis på synsområdet, og nødvendig for at kunne afdække personens funktionsevne, afklare behov for special optik samt vurdere mulighederne for at yde relevant støtte og kvalificere evt. videre forløb.^{lix}

Indhold, tilgange og metoder

Special optisk udredning udføres jf. God Praksis på området, og af en optiker med særlig speciallægeuddannelse. En special optisk udredning kan f.eks. indeholde udredning af binokulær synsfunktion, udmåling af synsevne og synsfelt, test af kontrastsyn, test af lysfølsomhed, farvesynstest og undersøgelse af øjnernes evne til at bevæge sig.

Udredningen har en varighed på 1-2 timer, og foregår i svagsynsklinikken, på Center for Kommunikation i Herning.

Resultat

Udredningen resulterer i en beskrivelse af borgers synsfunktion og evt. sagsfremstilling samt henvisning til evt. videre forløb. Specialoptiker kan desuden med udgangspunkt i udredningen yde sagkyndig bistand til sagsbehandlere i kommunen i forbindelse med deres sagsbehandling vedr. ansøgning om medicinsk- optiske synshjælpemidler som f.eks. kontaktlinser, briller og øjenproteser.

Det videre forløb

Ved bevilling af special optiske hjælpemidler vil der ofte være behov for opfølgning, ligesom der kan være behov for et efterfølgende forløb med f.eks. hjælpemidler. Mange med behov for special optiske løsninger er erhvervsaktive og kan have behov for hjælpemidler og/eller rådgivning på arbejdspladsen. Der vil i disse tilfælde være kontakt til Jobcentret med henblik på et evt. forløb.

Synsevnen kan ændre sig over tid, og der kan opstå nye behov, ligesom hjælpemiddel kan blive defekt. Der kan dermed forventes behov for yderligere indsats i form af f.eks. ny udredning eller ansøgning om ny optik.

Værd at bemærke

Personer med en medicinsk-optisk varig øjenlidelse kan have funktionstab på flere sanser og andre diagnoser, der kan have betydning for den special optiske udredning og effekten af bevilgede hjælpemidler. Den special optiske udredning er en nødvendig og afgørende del af den rehabiliterende indsats til borgere med nedsat syn, og bevilges på landsplan af specialoptikere ved kommunikations- og synscentraler.

Special optisk udredning og afprøvning af personer med hjernebetinget synsnedsættelse

Indsatsområde

Syn, optik.

Indsatsnavn

Special optisk udredning og afprøvning af personer med hjernebetinget synsnedsættelse.

Målgruppe

Personer med visuelle følger efter erhvervet hjerneskade eller hjernepåvirkning grundet f.eks. hjernebetinget lysfølsomhed, synsfeltsdefekter og samsynsproblemer.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afdække de visuelle følger efter erhvervet hjerneskade eller hjernepåvirkning samt udrede, om der er behov for hjælpemidler såsom filterbriller/tonede kontaktlinser.

Mål kan f.eks. være:

- Personen er udredt ift. behov for special optik og har i givet fald fået udskrevet recept
- Personen er udredt ift. behov – og mulighed for lysafskærmning i form af filterbriller eller tonede kontaktlinser, så borger kan tolerere lys i sine omgivelser
- Personen, pårørende og relevante fagpersoner er vejledt mhp. forståelse for synsfunktionen og muligheder for compensation
- At synskonsulenten kan kvalificere den videre indsats

Visitationskriterier

- Dokumentation for konstateret erhvervet hjerneskade eller hjernerystelse
- I forhold til hjernerystelse skal hændelsen være minimum 3 måneder gammel, dette for at tilgodese spontan remission
- Personens funktionsnedsættelse begrænser vedkommende i hverdagen eller i deltagelse i andre rehabiliteringsforløb

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation fra øjenlæge, eller anden læge
- Oplysninger fra egen optiker eller neurooptometrist
- Personens, pårørendes eller relevant fagpersoners beskrivelse af den oplevede funktionsnedsættelse

Henvendelse

- Personen selv eller dennes pårørende
- Øjenlæge, optiker, egen læge, speciallæger
- Fagpersoner med relation til personen

Lovgrundlag

Lov om Social service §1 og §112.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Dansk Center for Hjernerystelse, der er udpeget af Sundhedsstyrelsen, anbefaler en helhedsorienteret tilgang og tværfaglig koordinering og indsats.^{lx}

Special optisk udredning er en del af God Praksis på synsområdet, og nødvendig for at kunne afdække personens funktionsevne, afklare behov for special optik samt vurdere mulighederne for at yde relevant støtte og kvalificere evt. videre forløb.^{lxi}

Indhold, tilgange og metoder

Special optisk udredning udføres jf. God Praksis på området, og af en specialoptiker^{lxii}. En specialoptisk udredning kan f.eks. indeholde udredning af binokulær synsfunktion, udmåling af synsevne og synsfelt, test af kontrastsyn, test af lysfølsomhed, farvesynstest og undersøgelse af samsynsproblematikker og øjnenes evne til at bevæge sig. Udredningen har ikke til formål at afdække behov for synstræning, men på baggrund af udredningen vil det være muligt på kvalificeret vis at kunne rådgive og vejlede om, hvorvidt personen må forventes at kunne profitere af synstræning ved neurooptometrist.

Udredningen har en varighed på op til 5 timer, og foregår i svagsynsklinikken, på Center for Kommunikation i Herning.

Resultat

Udredningen resulterer i en beskrivelse af borgers visuelle vanskeligheder med afklaring af, om der er behov for lysafskærmning i form af filterbriller eller tonede kontaktlinser. Såfremt personen ønsker det, kan der gives kvalificeret vurdering af, om personen vil kunne profitere af synstræning hos neurooptometrist. Personen, pårørende og relevante fagpersoner tilknyttet personen vil ligeledes opnå øget forståelse for hjerneskadens betydning for synsfunktionen og for den samlede funktionsevne.

Det videre forløb

Oftentimes er personer med visuelle følger efter erhvervet hjerneskade erhvervsaktive og kan have behov for hjælpemidler og/eller rådgivning herom på arbejdspladsen, og der vil i disse tilfælde være kontakt til Jobcentret med henblik på et evt. forløb.

Værd at bemærke

Personer med senfølger efter erhvervet hjerneskade har ofte andre udfordringer end det visuelle f.eks. afasi og lydfølsomhed. Det er derfor vigtigt med en helhedsorienteret og tværfaglig indsats. Den special optiske udredning er en nødvendig og afgørende del af den rehabiliterende indsats til borgere med nedsat syn og bevilges på landsplan af svagsynsoptikere ved kommunikations- og synscentraler.

Børn og unge med synsnedsættelse

Udredning af svagsynede børn og unge 0-18 år, der ikke er tilmeldt Synsregistret

Indsatsområde

Syns, børn og unge med synsnedsættelse.

Indsatsnavn

Udredning af svagsynede børn og unge 0-18 år, der ikke er tilmeldt Synsregistret.

Målgruppe

Målgruppen er svagsynede børn og unge fra 0-18 år, som ikke er tilmeldt synsregistret ved Kennedy Centret, men hvor personen, pårørende eller fagpersoner i relation til personen ønsker en synsfaglig indsats.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afklare, om de udfordringer, personen har som følge af synsnedsættelsen, er af en sådan karakter, at der kan visiteres til et forløb ved synsfaglig specialist et forløb mhp. at understøtte personens mulighed for opnå optimale udviklings- og læringsbetingelser.

Mål kan f.eks. være::

- Personen er udredt i forhold til udfordringer i hverdagen pga. synsvanskeligheder og er begrænset i forhold til udvikling og læring
- Personen har ansøgt om et hjælpemiddel, om rådgivning og vejledning eller om specialkomenserende undervisning
- Der er behov for en faglig udredning mhp. at kunne vurdere en eventuel efterfølgende relevant indsats

Visitationskriterier

- Personen er ikke tilmeldt synsregistreret

- Personen er undersøgt hos øjenlæge og/eller optiker
- Personen pårørende eller fagpersoner har behov for synsfaglig bistand grundet nedsat synsfunktion

Til grund for visitation ligger:

- Øjenlægeoplysninger, anden lægelige journal
- Oplysninger fra egen optiker eller specialoptiker på Center for Kommunikation
- Indhentede oplysninger ved kontakt til den unge, pårørende eller fagperson tilknyttet personen.
- En synsfaglig vurdering af specialist på CENTER FOR KOMMUNIKATION

Henvendelse

- Personen selv eller dennes pårørende
- Øjenlæge, optiker, egen læge, speciallæger
- Fagpersoner med relation til personen
- Kennedycentret

Lovgrundlag

Lov om Social service §1 og §112.

Folkeskoleloven kap. 3.

Folkeskoleloven §4.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Et centralt element i indsatsen er en veltilrettelagt organisering og et koordineret samarbejde mellem de aktører, som planlægger og yder indsatserne mhp. at give personen forudsætninger for udvikling, kommunikation og dannelse af sociale relationer. Med afsæt i Forløbsbeskrivelsen for børn og unge med alvorlig synsnedsættelse^{lxiii} og aktuelt bedste viden, er der udarbejdet udvidede læringsmål i tilknytning til de formelle læringsmål^{lxiv}. Indsatsen bør som udgangspunkt foregå i barnets nærmiljøet.

Indhold, tilgange og metoder

Indholdet er f.eks. en udredende samtale med personen, relevante pårørende og fagpersoner i relation til personen samt observation i konkrete aktiviteter. I forbindelse med udredning og afprøvning kan der ydes rådgivning og vejledning. Forløbets tilgange og metoder tager udgangspunkt i den nationale vejledning^{lxv} og Forløbsbeskrivelsen for børn og unge med alvorlig synsnedsættelse^{lxvi}.

Forløbet har en varighed på op til 6 timer årligt. Udredningen forgår i Center for Kommunikations lokaler i Herning eller i personens eget hjem, institution eller skole, hvis dette er nødvendigt.

Resultat

Udredningen afsluttes med sammenfattende journalnotat, der kan danne grundlag for visitation til et evt. videre forløb.

Det videre forløb

Efter endt udredning vil der evt. være behov for et forløb på området "børn og unge med synsnedsættelse"

Værd at bemærke

Synsevnen kan ændre sig over tid, og i så fald kan opstå behov for ny udredning mhp. at visiterer til evt. synsfaglig forløb.

Børn og unge med alvorlig synsnedsættelse kan have vanskeligt ved at opbygge og vedligeholde sociale relationer. Det er derfor afgørende, at indsatsen er helhedsorienteret for at sikre, at de kan udvikle sociale kompetencer og danne relationer på lige fod med jævnaldrende.

Årsforløb svagsynede og blinde børn 0-6 år

Indsatsområde

Syn, børn med blindhed og synsnedsættelse.

Indsatsnavn

Årsforløb svagsynede og blinde børn 0- 6 år.

Målgruppe

Målgruppen er svagsynede og blinde børn fra 0–6 år, som er tilmeldt synsregistret ved Kennedy Centret, eller som pårørende eller fagpersoner i relation til den unge ønsker vejledning til.

Formål/mål

Opgaven er sammen med pårørende og fagpersoner at beskrive barnets synsevne og synsfunktion og sætte relevante tiltag i gang, så barnet får optimale udviklings- og læringsbetingelser.

Mål kan f.eks. være::

- Barnet kan på bedst mulig vis sanse og lære sin omverden at kende
- Barnet anvender relevante kommunikationsstrategier, og kan dermed i øget omfang indgå i sociale relationer
- Barnet kan betjene hjælpemidler, så udvikling og læring sikres
- Barnet har vha. strategier og støtte fra omgivelserne så vidt muligt de samme betingelser i hverdagen som sine seende kammerater

Visitationskriterier

- Barnet er tilmeldt synsregisteret og 0-6 år eller
- Barnet er ikke tilmeldt synsregistreret, men er udredt af synskonsulent og vurderet at have behov for et forløb med henblik på at understøtte barnets mulighed for opnå optimale udviklings- og læringsbetingelser.
- Behov for vejledning grundet nedsat synsfunktion

Til grund for visitation ligger:

- Øjenlægeoplysninger, anden lægelige journal
- Oplysninger fra egen optiker eller specialoptiker på Center for Kommunikation
- Indhentede oplysninger ved kontakt til pårørende eller fagperson tilknyttet barnet.
- En synsfaglig vurdering af specialist på CENTER FOR KOMMUNIKATION

Henvendelse

- Personen selv eller dennes pårørende
- Øjenlæge, optiker, egen læge, speciallæger
- Fagpersoner med relation til personen
- Kennedycentret

Lovgrundlag

Lov om Social service §1 og §112.

Folkeskoleloven §4.

Folkeskoleloven kap. 3.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Et centralt element i indsatsen er en veltilrettelagt organisering og et koordineret samarbejde mellem de aktører, som planlægger og yder indsatserne mhp. at give barnet forudsætninger for udvikling, kommunikation og dannelse af sociale relationer. Med afsæt i Forløbsbeskrivelsen for børn og unge med alvorlig synsnedsættelse^{lxvii} og aktuelt bedste viden, er der udarbejdet "udvidede læringsmål"^{lxviii} i tilknytning til de formelle læringsmål. Indsatsen bør som udgangspunkt foregå i barnets nærmiljøet.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet baserer sig på observation, afprøvning, undervisning og samarbejde med pårørende og fag-personale og kan f.eks. indeholde indsats vedr. belysning, punktskrift, kommunikation og sociale færdig-heder, afprøvning af

hjælpemidler og mobilityundervisning. Der ydes vejledning til stimulering af barnets udvikling ift. leg, sansning og ADL. Der faciliteres mulighed for netværksdannelse med andre familier med børn med synsvanskeligheder jf. forløbsbeskrivelsen^{lxix}. Metode tager sit udgangspunkt i den nationale vejledning^{lxx}.

Forløbet kan variere meget i omfang og op til 50 timer årligt. Indsatsen foregår overvejende på barnets institution, skole eller i hjemmet.

Resultat

Der laves årligt en rapport med beskrivelse af status og opsamling på den indsats, der har været gennem det forgange år. Rapporten sendes til forældre, relevante fagpersoner og øjenlæge for at understøtte den helhedsorienterede indsats.

Det videre forløb

Forløbet afsluttes, når barnet bliver 6 år. Det overgår derefter til gruppen svagsynede eller blinde børn og unge 6-18 år, hvor der visiteres til årsforløb for svagsynede børn 6-18 år eller et årsforløb for blinde børn 6-18 år.

Værd at bemærke

Som blind og svagsynet kan det være vanskeligt at opbygge og vedligeholde sociale relationer. Det er derfor afgørende, at indsatsen er helhedsorienteret for at sikre, at personen kan udvikle sociale kompetencer og danne relationer på lige fod med jævnaldrende.

Årsforløb svagsynede børn og unge 6-18 år

Indsatsområde

Syn, børn og unge med synsnedsættelse.

Indsatsnavn

Årsforløb svagsynede børn og unge 6-18 år.

Målgruppe

Målgruppen er svagsynede børn og unge fra 6-18 år, som er tilmeldt synsregistret ved Kennedy Centret eller som den unge selv, pårørende eller fagpersoner i relation til den barnet/unge ønsker vejledning til.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at personen bliver afhjulpel eller mindst muligt begrænset af følgerne af nedsat syn og sætte relevante tiltag i gang, så barnet får optimale udviklings- og læringsbetingelser.

Mål kan f.eks. være::

- Personen kan på bedst mulig vis sanse og lære sin omverden at kende
- Personen kan betjene hjælpemidler, så udvikling og læring sikres
- Personen har vha. strategier og støtte fra omgivelserne så vidt muligt samme betingelser i hverdagen som sine seende kammerater

Visitationskriterier

- Personen er tilmeldt synsregisteret eller
- Personen er ikke tilmeldt synsregistreret, men er udredt af synskonsulent, og vurderet at have behov for en indsats med henblik på at understøtte personens mulighed for opnå optimale udviklings- og læringsbetingelser
- Behov for vejledning grundet nedsat synsfunktion

Til grund for visitation ligger

- Øjenlægeoplysninger, anden lægelige journal
- Oplysninger fra egen optiker eller specialoptiker på Center for Kommunikation

- Indhentede oplysninger ved kontakt til den unge, pårørende eller fagperson tilknyttet personen.
- En synsfaglig vurdering af specialist på CENTER FOR KOMMUNIKATION

Henvendelse

- Personen selv eller dennes pårørende
- Øjenlæge, optiker, egen læge, speciallæger
- Fagpersoner med relation til personen
- Kennedycentret

Lovgrundlag

Lov om Social service §1 og §112.
Folkeskoleloven kap. 3.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Et centralt element i indsatsen er en veltilrettelagt organisering og et koordineret samarbejde mellem de aktører, som planlægger og yder indsatserne mhp. at give personen forudsætninger for udvikling, kommunikation og dannelse af sociale relationer. Med afsæt i Forløbsbeskrivelsen for børn og unge med alvorlig synsnedsættelse^{lxxi} og aktuelt bedste viden, er der udarbejdet udvidede læringsmål i tilknytning til de formelle læringsmål^{lxxii}. Indsatsen bør som udgangspunkt foregå i barnets nærmiljøet.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan f.eks. indeholde observation, afprøvning (IKT, hjælpemidler), undervisning (ADL, O&M, IKT, indsats vedr. belysning, sociale færdigheder og punktskrift samt rådgivning, vejledning og undervisning af personen, klassekammerater, lærere, støttepersoner, forældre, søskende. Derudover er en vigtig opgave facilitering af samvær med andre blinde børn og unge 2-3 gange årligt jf. forløbsbeskrivelsen (Socialstyrelsen). Forløbets tilgange og metoder tager udgangspunkt den nationale vejledning^{lxxiii}.

Forløbet kan variere meget i omfang og i enkelte tilfælde op til 100 timer årligt. Indsatsen foregår overvejende på personens institution, skole eller i hjemmet.

Resultat

Der laves årligt en rapport med beskrivelse af status og opsamling på den indsats, der har været gennem det forgange år. Rapporten sendes til forældre, relevante fagpersoner og øjenlæge for at understøtte den helhedsorienterede indsats.

Det videre forløb

Opsøgende del afsluttes, når personen fylder 18 år, hvorefter sagen overleveres og overgår til voksenområdet, der visiterer til evt. videre forløb.

Værd at bemærke

Børn og unge med alvorlig synsnedsættelse kan have vanskeligt ved at opbygge og vedligeholde sociale relationer. Det er derfor afgørende, at indsatsen er helhedsorienteret for at sikre, at de kan udvikle sociale kompetencer og danne relationer på lige fod med jævnaldrende.

Årsforløb blinde børn og unge 6-18 år

Indsatsområde

Syn, børn og unge med synsnedsættelse.

Indsatsnavn

Årsforløb blinde børn og unge – 6-18 år.

Målgruppe

Målgruppen er børn og unge med blindhed fra 6-18 år, som er tilmeldt synsregistret ved Kennedy Centret.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at personen bliver afhjulpel eller mindst muligt begrænset af følgerne af blindhed, så personen får optimale udviklings- og læringsbetingelser.

Mål kan f.eks. være::

- Personen kan på bedst mulig vis sanse og lære sin omverden at kende
- Personen anvender relevante kommunikationsstrategier, og kan dermed i øget omfang indgå i sociale relationer og kommunikere med omgivelserne
- Personen kan betjene hjælpemidler, så udvikling og læring sikres
- Personen har vha. strategier og støtte fra omgivelserne så vidt muligt samme betingelser i hverdagen som sine seende kammerater

Visitationskriterier

- Personen er tilmeldt synsregisteret- grundet blindhed og 6-18 år

Til grund for visitation ligger

- Øjenlægeoplysninger, anden lægelige journal
- Indhentede oplysninger ved kontakt til pårørende eller fagperson tilknyttet personen
- En synsfaglig vurdering af specialist på CENTER FOR KOMMUNIKATION

Henvendelse

- Personen, pårørende og fagpersoner tilknyttet personen
- Øjenlæge
- Kennedycentret

Lovgrundlag

Lov om Social service §1 og §112.

Folkeskoleloven kap. 3.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Et centralt element i indsatsen er en veltilrettelagt organisering og et koordineret samarbejde mellem de aktører, som planlægger og yder indsatsen mhp. at give personen forudsætninger for udvikling, kommunikation og dannelse af sociale relationer. Med afsæt i Forløbsbeskrivelsen for børn og unge med alvorlig synsnedsettelse og aktuelt bedste viden, er der udarbejdet "udvidede læringsmål" i tilknytning til de formelle læringsmål.^{lxxiv} Indsatsen bør, som udgangspunkt, foregå i barnets/den unges nærmiljøet.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan f.eks. indeholde observation, afprøvning (IKT, hjælpemidler), undervisning (ADL, O&M, IKT, indsats vedr. belysning, sociale færdigheder og punktskrift samt rådgivning, vejledning og undervisning af personen, klassekammerater, lærere, støttepersoner, forældre, søskende. Derudover er en vigtig opgave facilitering af samvær med andre blinde børn og unge 2-3 gange årligt jf. forløbsbeskrivelsen (Socialstyrelsen).^{lxxv} Forløbets tilgange og metoder tager udgangspunkt den nationale vejledning^{lxxvi}.

Forløbet kan variere meget i omfang og i enkelte tilfælde op til 100 timer årligt. Indsatsen foregår overvejende på barnets institution, skole eller i hjemmet.

Resultat

Der laves årligt en rapport med beskrivelse af status og opsamling på den indsats, der har været gennem det forgange år. Rapporten sendes til forældre, relevante fagpersoner og øjenlæge for at understøtte den helhedsorienterede indsats.

Det videre forløb

Opsøgende del afsluttes, når den unge fylder 18 år, hvorefter sagen overleveres og overgår til voksenområdet, der visiterer til evt. videre forløb.

Værd at bemærke

Som blind kan det være vanskeligt at opbygge og vedligeholde sociale relationer. Det er derfor afgørende, at indsatsen er helhedsorienteret for at sikre, at personen kan udvikle sociale kompetencer og danne relationer på lige fod med jævnaldrende.

Årsforløb svagsynede børn 0-18 år – specialområdet

Indsatsområde

Syn, børn og unge med synsnedsættelse.

Indsatsnavn

Årsforløb svagsynede børn og unge specialområdet 0-18 år.

Målgruppe

Målgruppen er svagsynede børn og unge med yderligere funktionsnedsættelser fra 0 –18 år, som er tilmeldt synsregistret ved Kennedy Centret eller som pårørende eller fagpersoner i relation til den barnet/unge ønsker vejledning til.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er sammen med pårørende og fagpersonale at beskrive barnets/den unges synsevne og synsfunktion og tiltag i gang, så personen får optimale udviklings- og læringsbetingelser.

Mål kan f.eks. være::

- Personen kan på bedst mulig vis sanse og lære sin omverden at kende
- Personen kan betjene hjælpemidler, så udvikling og læring sikres
- Personen har vha. strategier og støtte fra omgivelserne så vidt muligt samme betingelser i hverdagen som sine seende kammerater

Visitationskriterier

- Personen er tilmeldt synsregisteret eller
- Personen er ikke tilmeldt synsregistreret, men er udredt af synskonsulent, og vurderet at have behov for en indsats med henblik på at understøtte personens mulighed for opnå optimale udviklings- og læringsbetingelser
- Behov for vejledning grundet nedsat synsfunktion

Til grund for visitation ligger:

- Øjenlægeoplysninger, anden lægelige journal
- Oplysninger fra egen optiker eller specialoptiker på Center for Kommunikation
- Indhentede oplysninger ved kontakt til pårørende eller fagperson tilknyttet personen
- En synsfaglig vurdering af specialist på CENTER FOR KOMMUNIKATION

Henvendelse

- Personen, dennes pårørende og fagpersoner tilknyttet personen
- Øjenlæge
- Kennedycentret

Lovgrundlag

Lov om Social service §1 og §112.
Folkeskoleloven kap. 3.

Folkeskoleloven §4.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Et centralt element i indsatsen er en veltilrettelagt organisering og et koordineret samarbejde mellem de aktører, som planlægger og yder indsatserne mhp. at give personen forudsætninger for udvikling, kommunikation og dannelse af sociale relationer. Med afsæt i Forløbsbeskrivelsen for børn og unge med alvorlig synsnedsettelse^{lxxxvii} og aktuelt bedste viden, er der udarbejdet udvidede læringsmål i tilknytning til de formelle læringsmål^{lxxxviii}. Indsatsen bør som udgangspunkt foregå i barnets nærmiljøet.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet baserer sig på observation, afprøvning, undervisning og samarbejde med pårørende og fag-personale, og kan f.eks. indeholde indsats vedr. belystning, punktskrift, kommunikation og sociale færdig-heder, afprøvning af hjælpemidler og mobilityundervisning. Der ydes vejledning til stimulering af barnets udvikling ift. leg, sansning og ADL. Der faciliteres mulighed for netværksdannelse med andre familier med børn med synsvanskeligheder jf. forløbsbeskrivelsen^{lxxxix}. Metode tager sit udgangspunkt i den nationale vejledning^{lxxx}.

Forløbet kan variere meget i omfang og op til 50 timer årligt. Indsatsen foregår overvejende på barnets institution, skole eller i hjemmet.

Resultat

Der laves årligt en rapport med beskrivelse af status og opsamling på den indsats, der har været gennem det forgange år. Rapporten sendes til forældre, relevante fagpersoner og øjenlæge for at understøtte den helhedsorienterede indsats.

Det videre forløb

Et forløb og den opsøgende del afsluttes, når den unge fylder 18 år, hvorefter sagen overleveres og overgår til voksenområdet, der visiterer til evt. videre forløb.

Værd at bemærke

Som svagsynet barn/ung med yderligere funktionsnedsettelse er det særligt vigtigt med en helhedsorienteret indsats i tæt samarbejde med pårørende og fagpersoner med henblik på at give personen de bedst mulige forudsætninger for udvikling, kommunikation og dannelse af sociale relationer.

Årsforløb blinde børn og unge – specialområdet 0-18 år

Indsatsområde

Syn, børn og unge med synsnedsettelse.

Indsatsnavn

Årsforløb blinde børn og unge - specialområdet 0-18 år.

Målgruppe

Målgruppen er blinde børn og unge fra 0–18 år, som er tilmeldt synsregistret ved Kennedy Centret, og har yderligere funktionsnedsettelse.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er sammen med pårørende og fagpersoner at beskrive personens synsevne og synsfunktion og igangsætte tiltag, så personen får optimale udviklings- og læringsbetingelser.

Mål kan f.eks. være::

- Personen har bedst mulig forudsætning for at sanse og lære sin omverden at kende
- Personen har bedst mulig forudsætning for at kommunikere og indgå i sociale relationer
- Personen kan betjene evt. hjælpemidler, så udvikling og læring sikres

Visitationskriterier

- Personen er tilmeldt synsregisteret grundet blindhed og 0-18 år
- Personen har yderligere funktionsnedsættelser

Til grund for vurderingen ligger f.eks.:

- Øjenlægeoplysninger, anden lægelige journal
- Indhentede oplysninger ved kontakt til pårørende eller fagperson tilknyttet personen
- En synsfaglig vurdering af specialist på CENTER FOR KOMMUNIKATION

Henvendelse

- Personen, pårørende og fagpersoner tilknyttet personen
- Øjenlæge
- Kennedycentret

Lovgrundlag

Lov om Social service §1 og §112.

Folkeskoleloven kap. 3.

Folkeskoleloven §4.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Et centralt element i indsatsen er en veltilrettelagt organisering og et koordineret samarbejde mellem de aktører, som planlægger og yder indsatserne mhp. at give personen forudsætninger for udvikling, kommunikation og dannelse af sociale relationer. Med afsæt i Forløbsbeskrivelsen for børn og unge med alvorlig synsnedsættelse og aktuelt bedste viden er der udarbejdet "udvidede læringsmål" i tilknytning til de formelle læringsmål.^{lxxxix} Indsatsen bør, som udgangspunkt, foregå i barnets/den unges nærmiljøet.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet baserer sig på observation, afprøvning, undervisning samt samarbejde med pårørende og fag-personer. Det kan f.eks. indeholde indsats vedr. belysning, punktskrift, kommunikation og sociale færdigheder, afprøvning af hjælpemidler og mobilityundervisning. Der ydes vejledning til stimulering af barnets udvikling ift. leg, sansning og ADL. Der faciliteres mulighed for netværksdannelse med andre familier med børn med synsvanskeligheder jf. forløbsbeskrivelsen.^{lxxxix} Metode tager sit udgangspunkt i den nationale vejledning^{lxxxiii}.

Forløbet kan variere meget i omfang og op til 50 timer årligt. Indsatsen foregår overvejende på barnets institution, skole eller i hjemmet.

Resultat

Der laves årligt en rapport med beskrivelse af status og opsamling på den indsats, der har været gennem det forgange år. Rapporten sendes til forældre, relevante fagpersoner og øjenlæge for at understøtte den helhedsorienterede indsats.

Det videre forløb

Opsøgende del afsluttes, når den unge fylder 18 år, hvorefter sagen overleveres og overgår til voksenområdet, der visiterer til evt. videre forløb.

Værd at bemærke

Som blind kan det være vanskeligt at opbygge og vedligeholde sociale relationer. Det er derfor afgørende, at indsatsen er helhedsorienteret for at sikre, at personen kan udvikle sociale kompetencer og danne relationer på lige fod med jævnaldrende.

Voksne med synsnedsættelse

Udredning og afprøvning
Indsatsområde Syn, voksne med synsnedsættelse. Indsatsnavn Udredning og afprøvning. Målgruppe Personer over 18 år med synsnedsættelse eller blindhed, der har begrænsninger, som følge af det nedsatte syn, og behov for en synsfaglig indsats med henblik på at afhjælpe eller kompensere følgerne af det nedsatte syn. Formål/mål Formålet med udredning og afprøvning er at undersøge og klarlægge en sag, afprøve konkrete hjælpemidler, og lave en sagsfremstilling. Ved evt. bevilling af hjælpemiddel varetages desuden indkøb af - og instruktion i brug af hjælpemiddel. Visitationskriterier • Personen er begrænset i hverdagen pga. synsvanskeligheder • Personen ønsker at ansøge om et hjælpemiddel, om rådgivning og vejledning eller om specialkompenserende undervisning • Der er behov for en faglig udredning mhp. at kunne vurdere en eventuel efterfølgende relevant indsats. Til grund for visitationen ligger: • Lægelig dokumentation fra øjenlæge og evt. andre speciallæger • Oplysninger fra optiker • Indhentede oplysninger ved kontakt til borger, pårørende eller fagperson tilknyttet borger • Faglig vurdering af synskonsulent eller specialoptiker Henvendelse • Personen selv eller dennes pårørende • Øjenlæge, optiker, egen læge, speciallæger • Fagpersoner med relation til personen Lovgrundlag Lov om Social service §1 og §112. Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området • Ankestyrelsens praksisbeskrivelse om hjælpemidler og behandlingsredskaber, november 2017^{lxxxiv} • "Udredning af synsvanskeligheder hos voksne" God praksisbeskrivelse fra DTHS, juli 2019^{lxxxv} Vejledningen indeholder anbefalinger til, hvad der er god praksis i synskonsulentens udredning af synsvanskeligheder hos voksne. Der lægges vægt på identifikation af konsekvenser for personens hverdagsliv. Anbefalingerne er forankret i nyere forskning og litteratur samt i professionel konsensus. Indhold, tilgange og metoder Indholdet er f.eks. en udredende samtale med personen, relevante pårørende og fagpersoner i relation til personen, observation i konkrete aktiviteter, testning af læsning, testning af kontrastsyn, grundlæggende udredning vedrørende ADL, O&M, belysning, IKT samt evt. konkret afprøvning af hjælpemidler. I forbindelse med udredning og afprøvning kan der ydes rådgivning og vejledning.

Indsatsen kan variere i et omfang op til 8 timer. Udredningen kan foregå i Center for Kommunikations lokaler i Herning, men det er ofte nødvendigt at gennemføre hele eller en del af udredning og afprøvning i personens hjem.

Resultat

Udredningen afsluttes med sammenfattende journalnotat og evt. sagsfremstilling.

Det videre forløb

I forlængelse af udredningen vil det ofte være relevant at bevilge en eller flere indsatser vedrørende f.eks. hjælpemidler, O&M, belysning, ADL eller visuelle følger efter erhvervet hjerneskrade.

Værd at bemærke

I forbindelse med en udredning og afprøvning vil der oftest være behov for en svagsynsoptisk udredning for at kunne give en samlet vurdering af synsudsættelsens betydning for funktionsevnen.^{lxvii} Synsevnen kan ændre sig over tid, og der kan opstå nye behov, ligesom hjælpemiddel kan blive defekt. Der kan dermed forventes behov for yderligere indsats i form af f.eks. ny udredning eller fornyet instruktion i brug af hjælpemiddel.

Afgrænset intervention til personer med synsudsættelse eller blindhed

Indsatsområde

Syn, voksne med synsudsættelse.

Indsatsnavn

Afgrænset intervention til personer med synsudsættelse eller blindhed.

Målgruppe

Personer over 18 år med synsudsættelse eller blindhed, der har begrænsninger, som følge af det nedsatte syn, og som i forbindelse hermed har behov for en synsfaglig indsats med henblik på at afhjælpe eller kompensere følgerne af det nedsatte syn.

Formål/mål

Formålet med interventionen er opfølgende instruktion i brug af hjælpemiddel, supplerende undervisning i kompenserende strategier i forlængelse af udredning og afprøvning samt mulighed for teknisk bistand og support på hjælpemidler.

Mål kan f.eks. være::

- Personen kan anvende det bevilgede hjælpemiddel med størst muligt udbytte
- Der er ydet teknisk bistand eller support på hjælpemidlet, så det kompenserer optimalt.
- Pårørende og fagpersoner med tilknytning til personen kan støtte borger i brug af hjælpemiddel eller i implementering af en kompenserende strategi

Visitationskriterier

- Personen har synsvanskeligheder, der klassificerer personen som svagtseende, og tidligere er bevilget ydelser fra Center for Kommunikation i form af f.eks. hjælpemidler, specialkompenserende undervisning for voksne eller rådgivning og vejledning
- Varighed er max 1-2 gange med samlet varighed på max 2-4 timer
- Indsatsen er nødvendig for at sikre, at borger er kompenseret for de behov og vanskeligheder, der er afdækket i udredning og afprøvning eller de tekniske vanskeligheder, der er ved brug af hjælpemiddel

Til grund for visitation ligger:

- Faglig vurdering af synskonsulent eller specialoptiker
- Dokumentation indhentet i forbindelse med f.eks. udredning og afprøvning eller tidligere forløb.

<u>Henvendelse</u> • Personen eller dennes pårørende • Øjenlæge, optiker, eller anden læge • Fagpersoner med relation til personen <u>Lovgrundlag</u> Lov om Social service §1 og §112. <u>Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området</u> Vejledning om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder VEJ nr 10325 af 14/12/2017 beskriver i forhold til behov for instruktion i brug af hjælpemiddel: Når der er bevilget et hjælpemiddel, er det ofte vigtigt at følge sagen op, f.eks. for at se, om der er valgt det rigtige hjælpemiddel, om yderligere instruktion eller tilretning er nødvendig, om der er ændringer i personens funktionsevne, som gør hjælpemidlet mindre egnet. I hjælpemiddelbekendtgørelsens §4 beskrives i forhold til reparation: Hjælp til reparation og udskiftning af bevilgede hjælpemidler samt reservehjælpemidler ydes efter behov. Indhold, tilgange og metoder Indsatsen kan f.eks. indeholde kortvarig supplerende instruktion i brug af et bevilget hjælpemiddel, supplerende undervisning i kompenserende strategier, supplerende rådgivning og vejledning til fagpersoner og pårørende, således de kan støtte borger. Desuden kan indsatsen indeholde teknisk bistand og support i forbindelse med bevilgede hjælpemidler. I arbejdet med implementering af et hjælpemiddel arbejdes med udgangspunkt i "formidling af hjælpemidler til voksne borgere", publikation fra Socialstyrelsen^{lxvii}, hvor det anføres, at "Det kan have positiv effekt, at formidlingsprocessen er struktureret og gennemføres af fagpersoner med viden om og fokus på hjælpemidler – og at processen involverer borgere". Indsatsen kan vare op til 2 timer og foregår i Center for Kommunikations lokaler i Herning eller i personens hjem, hvis dette er nødvendigt for indsatsen. Resultat Indsatsen afsluttes med et journalnotat med beskrivelse af gennemført instruktion i brug af hjælpemiddel, konkrete strategier eller ydet teknisk bistand eller support. Det videre forløb Når indsatsen er gennemført, betragtes sagen som afsluttet. Synsevnen kan ændre sig over tid, og der kan opstå nye behov, ligesom hjælpemiddel kan blive defekt. Der kan dermed forventes behov for yderligere indsats i form af f.eks. ny vurdering eller fornyet instruktion i brug af hjælpemiddel.
<u>Forløb vedr. hjælpemiddel for voksne med synsnedsættelse</u> Indsatsområde Syn, voksne med synsnedsættelse. Indsatsnavn Forløb vedrørende hjælpemiddel. Målgruppe Personer over 18 år med synsnedsættelse eller blindhed og har behov for et hjælpemiddel med henblik på at afhjælpe eller kompensere følgerne af det nedsatte syn. Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at personen med synsnedsættelse ved brug af et hjælpemiddel bliver afhjulpel eller mindst muligt begrænset af følgerne af synsnedsættelsen, og at personen lærer at betjene og bruge hjælpemidlet. Mål kan f.eks. være::

- Personen har behov for et hjælpemiddel mhp. at afhjælpe udfordringer som følge af det nedsatte syn
- Der er gennemført en længerevarende afprøvning eller længerevarende instruktion og undervisning i brug af et hjælpemiddel
- Personen er i stand til at bruge hjælpemidlet

Visitationskriterier

- Personen har en synsnedsættelse, der begrænser vedkommende i hverdagen
- Personen er udredt og det er vurderet, at der enten er behov et hjælpemiddel, eller der er bevilget et hjælpemiddel

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation fra øjenlæge og evt. andre speciallæger
- Oplysninger fra svagsynsøptisk udredning på Center for Kommunikation eller oplysninger fra egen optiker.
- Dokumentation indhentet i forbindelse med f.eks. udredning og afprøvning eller tidligere forløb
- Faglig vurdering af synskonsulent eller specialoptiker

Henvendelse

- Personen selv eller dennes pårørende
- Øjenlæge, optiker, egen læge, speciallæger
- Fagpersoner med relation til personen

Lovgrundlag

Lov om Social service §1 og §112.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

- "Formidling af hjælpemidler til voksne borgere"^{xxxviii}, (Socialstyrelsen)

Pjecen påpeger: "Det kan have positiv effekt, at formidlingsprocessen er struktureret og gennemføres af fagpersoner med viden om og fokus på hjælpemidler, og at processen involverer borgerne"

Vejledning om støtte til hjælpemidler og forbrugsgoder VEJ nr 10325 af 14/12/2017 beskriver i forhold til behov for instruktion i brug af hjælpemiddel: Når der er bevilget et hjælpemiddel, er det ofte vigtigt at følge sagen op, f.eks. for at se om der er valgt det rigtige hjælpemiddel, om yderligere instruktion eller tilretning er nødvendig, om der er ændringer i personens funktionsevne, som gør hjælpemidlet mindre egnet.

Indhold, tilgange og metoder

Indholdet i et forløb vedrørende hjælpemidler er en længerevarende afprøvning og/eller længerevarende instruktion i brug af et hjælpemiddel og anvendes særligt i forbindelse med instruktion i brug af hjælpemiddel ved med nedsat læseevne, hvor der er behov for f.eks. stærk optik, special optik, CCTV, oplæsningsapparater, OCR, hjælpefunktioner på smartphones og tablets.

Forløbet har en varighed på op til 10 timer, og foregår i Center for Kommunikations lokaler i Herning eller i personens hjem, hvis dette er nødvendigt for indsatsen.

Resultat

Forløbet afsluttes med sammenfattende journalnotat og evt. sagsfremstilling.

Det videre forløb

Når indsatsen er gennemført, betragtes sagen som afsluttet.

Synsevnen kan ændre sig over tid, og der kan opstå nye behov, ligesom hjælpemiddel kan blive defekt. Der kan dermed forventes behov for yderligere indsats i form af f.eks. ny vurdering eller fornyet instruktion i brug af hjælpemiddel.

Udredning og afprøvning vedrørende belysning

Indsatsområde

Syn, voksne med synsnedsættelse.

Indsatsnavn

Udredning og afprøvning vedrørende belysning.

Målgruppe

Voksne med synsnedsættelse, erhvervet hjerneskade eller følger efter hjernepåvirkning, der har behov for en synsfaglig indsats med henblik på at afhjælpe eller kompensere følgerne af det nedsatte syn.

Formål/mål

Formålet med indsatsen vedrørende belysning er, at personen bliver afhjulpel med de belysningsmæssige vanskeligheder, vedkommende har som følge af den nedsatte synsfunktion.

Mål i forløbet, afhængig af problematikernes omfang, kan f.eks. være:

- Personen, pårørende eller fagperson ved hvilke tiltag personen med fordel selv kan iværksætte ift. belysning.
- Personen kan med hensigtsmæssig belysning deltage i ønskede aktiviteter i dagligdagen, og har de bedste muligheder for at udnytte det eksisterende restsyn
- Personer med ekstrem lysfølsomhed undgår blænding og ubehag med optimal belysning
- Personen, pårørende og fagpersoner har kendskab til lysets betydning for synsfunktionen

Visitationskriterier

- Personen har en synsnedsættelse, der begrænser vedkommende i hverdagen
- Personen ønsker at få rådgivning og vejledning i belysning
- Personen ønsker at ansøge om belysning

Til grund for visitationen ligger

- Lægelig dokumentation fra øjenlæge og evt. andre speciallæger
- Oplysninger fra svagsynsoptisk udredning på Center for Kommunikation eller egen optiker
- Dokumentation indhentet i forbindelse med f.eks. udredning og afprøvning eller tidligere forløb.
- Faglig vurdering af synskonsulent eller specialoptiker

Henvendelse

- Personen selv eller dennes pårørende
- Øjenlæge, optiker, egen læge, speciallæger
- Fagpersoner med relation til personen

Lovgrundlag

Lov om Social service §1 og §112.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

"Vejledning – Lys og Belysning til fagprofessionelle, som vejleder voksne med synsnedsættelse^{lxix}", indeholder anbefalinger til systematisk tilrettelæggelse af arbejdet med at afdække behovet for lys og belysning, så borgerne opnår de mest optimale betingelser for at anvende sit nedsatte syn.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet vedr. belysning kan indeholde rådgivning og vejledning, afprøvning og ansøgning om belysning. Der foretages en synsfaglig vurdering af om personen kan bevilges lysudredning i specialindrettet belysningslokale på Center for Kommunikation, eller om det er mest optimalt at fortage lysudredningen i hjemmet, i institutionen, i skolen osv. Komplekse sager med ansøgning om belysning løses ofte i tæt samarbejde med kommunal sagsbehandler og elektriker med speciale i belysning til svagsynede.

Et forløb kan f.eks. indeholde:

- Afdækning af lysets betydning for aktivitetsproblemer – både i forhold til generel rumbelysning og konkret punktbelysning
- Afdækning af både nuværende og optimal belysning – herunder udmåling af lux, lumen, kelvin, og ra-værdier samt reflektans
- Afprøvning af alternative lamper og lyskilder i forskellige aktiviteter
- Rådgivning og vejledning ift. belysning i både privat bolig og i institutioner, skoler, plejehjem ect., der har en person med nedsat synsfunktion.

Udredning og afprøvning har en varighed på op til 10 timer og foregår i synsafprøvningen på Center for Kommunikation i Herning eller i personens hjem eller nærmiljø, hvis dette er nødvendigt for udredningen.

Resultat

Indsatsen afsluttes med en belysningsrapport, der fremsendes til personen eller pårørende og fagpersoner med beskrivelse af den råd og vejledning, der er givet ift. belysning og evt. sagsfremstilling.

Det videre forløb

Når indsatsen er gennemført, betragtes sagen som afsluttet. Synsevnen kan ændre sig over tid, og der kan opstå nye behov, ligesom hjælpemiddel kan blive defekt. Der kan dermed forventes behov for yderligere indsats i form af f.eks. ny vurdering eller fornyet instruktion i brug af hjælpemiddel.

Værd at bemærke

I Danmark er der krav til belysning på arbejdspladser. Retningslinjerne er beskrevet i publikationen DS/EN 12464-11, hvor værdierne er opgivet i forhold til personer med normalt syn og er udelukkende beskrevet ud fra arbejdsområder. Det vil sige, at belysningen i private hjem ikke er underlagt nogle lovmæssige krav, når blot installationerne er udført lovligt. Der er således intet krav til belysningens styrke i hjemmet, mens belysningen på skoler og i institutioner er underlagt DS/EN 12464-11.

For personer med nedsat syn er lyset af afgørende betydning for muligheden for at udnytte restsynet og i videst muligt omfang udføre dagligdags aktiviteter. Selvom der ikke findes lovmæssige krav ift. belysning til svagtseende, så er kvalificeret og specialiseret rådgivning og vejledning vedrørende belysning ift. en nedsat synsfunktion helt basal og essentiel.

Synsevnen kan ændre sig over tid, og der kan opstå nye behov, ligesom hjælpemiddel kan blive defekt. Der kan dermed forventes behov for yderligere indsats i form af f.eks. ny udredning eller fornyet instruktion i brug af hjælpemiddel.

Forløb vedrørende IT

Indsatsområde

Syn, voksne med synsnedsættelse.

Indsatsnavn

Forløb vedrørende IT.

Målgruppe

Svagsynede eller blinde voksne, der har behov for IT med kompenserende software til kommunikation.

Formål/mål

- Personen kan via IT selvstændigt kommunikere med sine omgivelser, holde sig orienteret i nyheder og samfund
- Personen kan selvstændigt tilgå personlige forhold som f.eks. netbank, e-boks, mails
- De nære omgivelser kan støtte personen i brug af hjælpemidlet

Visitationskriterier

- Personen har en synsnedsettelse, der begrænser vedkommende i at anvende IT til kommunikation i hverdagen
- Personen kan selvstændigt anvende IT til kommunikation i hverdagen
- Eget IT-udstyr kan ikke tilpasses i tilstrækkelig grad til, at personen aktivt kan medvirke til deltagelse i samfundslivet.
- Det er vurderet, at der er behov for et forløb vedrørende IT og kommunikation

Til grund for visitation ligger:

- Øjenlægeoplysninger, anden lægelige journal
- Oplysninger fra svagsynsoptisk udredning på Center for Kommunikation eller oplysninger fra egen optiker.
- Oplysninger indhentet ved indsatsen IKT ASK-udredning

Henvendelse

- Personen selv eller dennes pårørende
- Øjenlæge, optiker, egen læge, speciallæger
- Fagpersoner med relation til personen

Lovgrundlag

Lov om Social service §1 og §112.

Lov om specialundervisning for voksne §1.

Lovgivningens minimumskrav:

I bekendtgørelse om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven BEK nr 1247 af 13/11/2017 anføres i §20 stk 4:

Stk. 4. Computere med standard software, der understøtter hjælpemidler til blinde og svagtsynede, dækkes med den fulde anskaffelsespris til den bedst egnede og billigste produkt. Hjælpen kan ydes som udlån.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

- Formidling af hjælpemidler til voksne borgere, Socialstyrelsen 2014^{xc}
- Udredning af synsvanskeligheder hos voksne” God praksisbeskrivelse fra DTHS, juli 2019^{xc}

Vejledningen indeholder anbefalinger til, hvad der er god praksis i synskonsulentens udredning af synsvanskeligheder hos voksne – bl.a. i forbindelse med IKT. Der lægges vægt på identifikation af konsekvenser for personens hverdagsliv. Anbefalingerne er forankret i nyere forskning og litteratur samt i professionel konsensus.

Indhold, tilgange og metoder

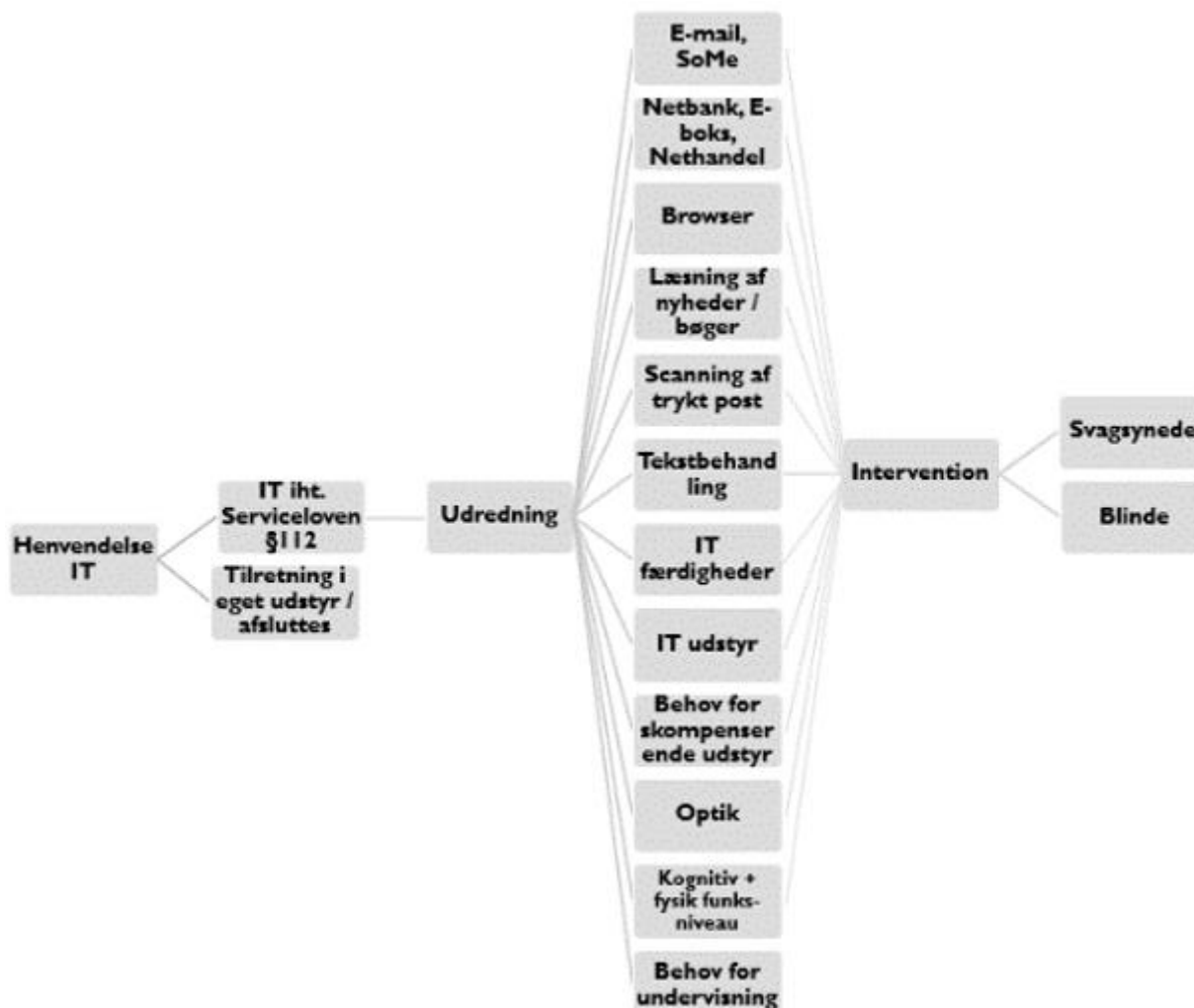
Forløbet indeholder indkøb, opsætning og tilpasning af bevilget hjælpemiddel i forhold til personens behov. Der gives den nødvendige instruktion i brug af udstyret.

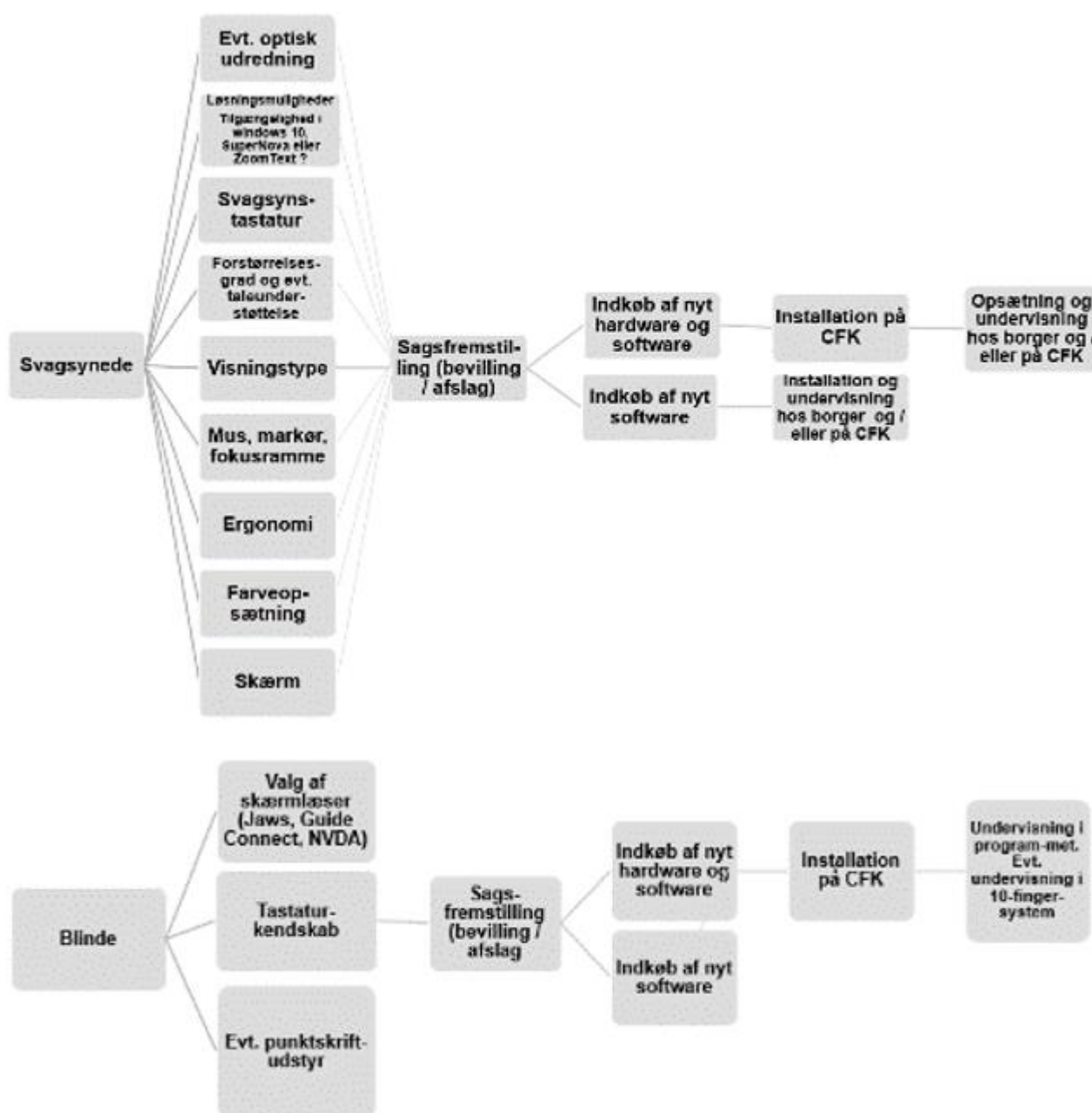
I et forløb vedrørende IT, kan f.eks. indgå:

- Tilpasning og instruktion i brug af tilgængelighedsfunktioner som f.eks. forstørrelsesgrad, og farveopsætning
- Tilpasning og instruktion i brug af f.eks. svagsynstastatur og skærm og andre ergonomiske tiltag
- Tilpasning og instruktion i brug af taleunderstøttelse - herunder valg af talesyntese og talehastighed
- Tilpasning og instruktion i brug af specialsoftware

- Undervisning i f.eks. 10 fingersystem, genvejsfunktioner, talesyntese, punktskrift

Indsatsen kan - afhængig af vanskelighedernes karakter og omfang, og det evt. behov for special software med f.eks. forstørrelse og talesyntese - variere i et omfang op til 12 timer, og foregår på Center for Kommunikation eller i personens hjem, hvis dette vurderes nødvendigt for indsatsen.

Resultat

Udredningen afsluttes med sammenfattende journalnotat og evt. sagsfremstilling.

Det videre forløb

Når forløbet er gennemført, betragtes sagen som afsluttet. Synsevnen kan ændre sig over tid, og der kan opstå nye behov, ligesom hjælpemiddel kan blive defekt. Der kan dermed forventes behov for yderligere indsats i form af f.eks. ny vurdering eller fornyet instruktion i brug af hjælpemiddel.

Der vil ofte være behov for en efterfølgende afgrænset intervention, hvis der er behov for support, når software og programmer skal opdateres, hvis der er behov for yderligere instruktion ift. nye funktioner, eller hvis der opstår tekniske vanskeligheder.

Værd at bemærke:

Telefoner og tablets er sædvanligt indbo og således personens egen udgift, hvorimod det synskompenserende hard- og software bevilges efter lov om social service.

Udstyr, der er personens ejendom reparerer ikke, men kompenserende software installeres på eventuelt ny PC. Der gives support på det udlånte udstyr. Supporten gives til de synskompenserende dele af udstyret. Der ydes således ikke support til personens internetadgang, mailprogrammer med videre. Det udlånte udstyr reparerer i nødvendigt omfang. Supporten foregår, som hovedregel, via telefonsupport / fjernsupport.

Forløb vedrørende Hjerneskade

Indsatsområde

Syn, voksne med synsnedsættelse.

Indsatsnavn

Forløb vedrørende hjerneskade.

Målgruppe

Personer over 18 år med visuelle senfølger efter erhvervet hjerneskade eller hjernepåvirkning, der har behov for synsfaglig indsats med henblik på at afhjælpe eller kompensere følgerne af de visuelle senfølger. Senfølger er oftest hjernebetaget lysfølsomhed, samsynsproblemer og synsfeltsdefekter såsom homonym hemianopsi.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at personer med visuelle følger efter erhvervet hjerneskade eller hjernepåvirkning får viden om synsfunktionen og kompenserende strategier, der gør det muligt for dem at fungere i hverdagen og udføre ønskede aktiviteter.

Mål kan f.eks. være::

- Personen er undervist i synskompenserende strategier, der gør det muligt at fungere i hverdagen og udføre ønskede aktiviteter på trods af den hjernebetagede synsnedsættelse. Dette kunne f.eks. være i forhold til læsning, madlavning og det at færdes selvstændigt
- Personen, pårørende og fagpersoner har fået viden om og forståelse for synsfunktion og hvilke tiltag, der kan iværksættes for at kompensere herfor
- Der er afklaret ift. behov for særlig optik, lysafskærmning i form af filterbriller, udredning ift. belysning, undervisning vedr. mobility og ADL samt afprøvning af synshjælpemidler

Visitationskriterier

- Dokumentation for konstateret erhvervet hjerneskade (hjernerystelse, apopleksi, senfølger efter tumor) fra f.eks. øjenlæge, neurolog eller almen praktiserende læge
- I forhold til hjernerystelse skal hændelsen være minimum 3 måneder gammel, dette for at tilgodese spontan remission
- Personens funktionsnedsættelse begrænser vedkommende i hverdagen eller i at deltage og få optimal effekt af andre rehabiliteringsforløb
- Der er behov for synsfaglig indsats for at afhjælpe borger bedst muligt i forhold til de visuelle vanskeligheder

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation fra øjenlæge og evt. andre speciallæger
- Oplysninger fra svagsynsoptisk udredning på Center for Kommunikation eller egen optiker
- Dokumentation indhentet i forbindelse med f.eks. udredning og afprøvning eller tidligere forløb
- Faglig vurdering af synskonsulent eller specialoptiker

Henvendelse

- Personen selv eller dennes pårørende
- Øjenlæge, optiker, egen læge, speciallæger
- Fagpersoner med relation til personen

Lovgrundlag

Lov om social service §1 og §112.

Lov om specialkompenenserende undervisning for voksne §1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Overordnet arbejdes der med udgangspunkt i "Anbefalinger for tværsektorielle forløb med voksne med erhvervet hjerneskade" (Sundhedsstyrelsen 2020)^{xci}.

Det er almindelig fagligt anerkendt god praksis på landets kommunikationscentre, at der arbejdes med kompenenserende strategier ift. at afhjælpe de visuelle følger efter erhvervet hjerneskade og hjernepåvirkning. Området har stor bevågenhed nationalt, og der er flere igangværende initiativer ift. at dokumentere effekten af indsatsen på området, ligesom der på sigt er et ønske om at udarbejde en God praksisbeskrivelse fra DTHS.

Indhold, tilgange og metoder

Et forløb vedrørende visuelle senfølger efter erhvervet hjerneskade indeholder f.eks. observation af personen i konkrete aktiviteter, testning af syn og kognition, afprøvning af hjælpemidler, afklaring af og undervisning i forståelse for den samlede synsfunktion og hjerneskadens betydning i forhold til se og kognitivt bearbejde synsindtryk. Forløbet indeholder ofte undervisning i brug af scanningsteknikker på nær, mellem og afstand med særligt fokus på scanning i forbindelse med læsning, ADL og O&M.

Forløbet har en varighed på op til 10 timer, og foregår i Center for Kommunikations lokaler i Herning eller i personens eget hjem, hvis dette er nødvendigt for indsatsen.

Resultat

Udredningen afsluttes med sammenfattende journalnotat og evt. sagsfremstilling og en undervisningsplan, hvis relevant.

Det videre forløb

Når forløbet er gennemført, betragtes sagen som afsluttet.

Synsevnen kan ændre sig over tid, og der kan opstå nye behov, ligesom hjælpemiddel kan blive defekt. Der kan dermed forventes behov for yderligere indsats i form af f.eks. ny vurdering eller fornyet instruktion i brug af hjælpemidlet.

Værd at bemærke

Et forløb vedrørende visuelle senfølger efter erhvervet hjerneskade bevilges oftest i sammenhæng med en specialoptisk udredning ved visuelle følger efter erhvervet hjerneskade.

Forløb vedrørende ADL (Activities of Daily Living)

Indsatsområde

Syn, voksne med synsnedsættelse.

Indsatsnavn

Forløb vedrørende ADL (Activities of Daily Living).

Målgruppe

Personer over 18 år med synsnedsættelse eller blindhed, der har problemer med ADL. ADL, kan bl.a. omfatte egenomsorg (bad, påklædning, spisning), madlavning, rengøring og indkøb samt problemer med at indgå i sociale aktiviteter.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at personen tilegner sig kompenserende metoder og teknikker samt introduceres for relevante hjælpemidler, så personen igen bliver i stand til at udføre ADL-aktiviteter selvstændigt og sikkert.

Mål kan f.eks. være::

- Personen kan varetage madlavning som ønsket
- Personen kan spise med kniv og gaffel
- Personen kan klare almindelige opgaver i hjemmet så som rengøring og tøjvask og klare opgaver så som bad, påklædning og personlig hygiejne

Visitationskriterier

- Personen har en synsbedømmelse, der begrænser vedkommende i at udføre ønskede ADL-aktiviteter i hverdagen.
- Der foreligger en synsfaglig vurdering af, at der er et behov for et forløb vedrørende ADL

Til grund for visitation ligger

- Lægelig dokumentation fra øjenlæge og evt. andre speciallæger
- Oplysninger fra svagsynsoptisk udredning på Center for Kommunikation eller egen optiker
- Dokumentation indhentet i forbindelse med f.eks. udredning og afprøvning eller tidligere forløb.
- Faglig vurdering af synskonsulent eller specialoptiker

Henvendelse

- Personen selv eller dennes pårørende
- Øjenlæge, optiker, egen læge, speciallæger
- Fagpersoner med relation til personen

Lovgrundlag

Lov om Social service §1 og §112.

Lov om specialundervisning for voksne §1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

- Udredning af synsvanskeligheder hos voksne” God praksisbeskrivelse fra DTBS, juli 2019

Vejledningen indeholder anbefalinger til, hvad der er god praksis i synskonsulentens udredning af og indsats ift. ADL til voksne med synsvanskeligheder. Der lægges vægt på identifikation af konsekvenser for personens hverdagsliv. Anbefalingerne er forankret i nyere forskning og litteratur samt i professionel konsensus.^{xciii}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet indeholder f.eks. udvidet kortlægning af ADL-problematikker ift. indkøb, madlavning og måltidsteknik, afmærkning, personlig hygiejne, rengøring og kommunikation. Dette mph. relevant målsætning, udarbejdelse af undervisningsplan, individuel undervisning i kompenserende teknikker, afprøvning af ADL-hjælpemidler og rådgivning og vejledning til personen, pårørende og relevant fagpersonale. Den synsfaglige intervention afsluttes altid med en evaluering.

Specifikke tilgange og metoder

- ADL-taksonomi
- Zonen for nærmeste udviklingszone (NUZO)
- Forståelse af angst-begrebet og kriseteori

Forløbet kan variere i et omfang op til 20 timer, og foregår på Center for Kommunikation eller i personens hjem, hvis dette er nødvendigt for indsatsen.

Resultat

Ved forløbets afslutning vil der blive lavet et afsluttende notat med beskrivelse af forløbets resultater og hjælpemidlernes effekt. Der vil blive udarbejdet undervisningsplan, hvis det er relevant og evt. sagsfremstilling ved ansøgning om hjælpemidler. Ved forløbets afslutning kan det være relevant at udlevere skriftligt materiale om ADL-strategier til personen eller pårørende.

Det videre forløb

Synsevnen kan ændre sig over tid, og der kan opstå nye behov, ligesom hjælpemiddel kan blive defekt. Der kan dermed forventes behov for yderligere indsats i form af f.eks. ny vurdering eller fornyet instruktion i brug af hjælpemiddel.

Værd at bemærke

I "Udredning af synsvaskeligheder hos voksne" God praksisbeskrivelse fra DTHS juli 2019 påpeges: Særligt gælder det, at ADL og O&M bør udføres af uddannet personale med specialviden om synskompenserende teknikker, strategier og hjælpemidler. ^{xciiv}

Under ADL er læsning bevidst fravalgt. Længerevarende forløb vedrørende læsning er placeret under "forløb vedrørende hjælpemiddel".

ADL (Activities of Daily Living) - hold for personer med synsnedsættelse og blindhed

Indsatsområde

Syn, ADL holdundervisning.

Indsatsnavn

ADL - hold for personer med synsnedsættelse og blindhed.

Målgruppe

Personer over 18 år med synsnedsættelse eller blindhed, der har problemer med at klare almindelige daglige gøremål (ADL). ADL-problematikkerne kan bl.a. omfatte egenomsorg, madlavning, rengøring og indkøb samt problemer med at indgå i sociale relationer og aktiviteter.

Formål/mål

Formålet med holdundervisning er, at personen – i samspil med andre personer med synsnedsættelse eller blindhed – opnår forståelse for synsnedsættelsens betydning for udførelse af ADL-aktiviteter, og tilegner sig kompenserende metoder og teknikker samt introduceres for relevante hjælpemidler.

Mål kan f.eks. være::

- Personen kan varetage madlavning, som ønsket, og kan spise med kniv og gaffel
- Personen kan klare almindelige opgaver i hjemmet, så som rengøring og tøjvask, og klare opgaver, så som påklædning og personlig hygiejne
- Personen har haft mulighed for at spejle sig og danne relationer med andre personer med synsnedsættelse mhp. at opnå øget forståelse for og accept af synsnedsættelsens betydning for udførelsen af ADL-aktiviteter

Visitationskriterier

- Personen har en synsnedsættelse, der begrænser vedkommende i at udføre ønskede ADL-aktiviteter i hverdagen
- Der forligger en synsfaglig vurdering af, at der er et behov for et hold-forløb vedrørende ADL

Til grund for visitation ligger

- Lægelig dokumentation fra øjenlæge og evt. andre speciallæger
- Oplysninger fra svagsynsoptisk udredning på Center for Kommunikation eller egen optiker
- Dokumentation indhentet i forbindelse med f.eks. udredning og afprøvning eller tidligere forløb
- Faglig vurdering af synskonsulent eller specialoptiker

<u>Henvendelse</u> • Personen selv eller dennes pårørende • Øjenlæge, optiker, egen læge, speciallæger • Fagpersoner med relation til personen <u>Lovgrundlag</u> Lov om Social service §1 og §112. Lov om specialundervisning for voksne §1. <u>Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området</u> • Udredning af synsvanskeligheder hos voksne” God praksisbeskrivelse fra DTHS, juli 2019 Der tages udgangspunkt ”Udredning af synsvanskeligheder hos voksne” God praksisbeskrivelse fra DTHS, juli 2019^{xv}. Vejledningen indeholder anbefalinger til, hvad der er god praksis i synskonsulentens udredning af og indsats ift. ADL til voksne med synsvanskeligheder. Der lægges vægt på identifikation af konsekvenser for personens hverdagsliv. Anbefalingerne er forankret i nyere forskning og litteratur samt i professionel konsensus. Indhold, tilgange og metoder Holdundervisningen tager udgangspunkt i deltagernes situation, behov og ressourcer. Forløbet indeholder f.eks. udvidet kortlægning af ADL-problematikker ift. indkøb, madlavning og måltidsteknik, afmærkning, personlig hygiejne, rengøring og kommunikation. Dette mph. relevant målsætning, udarbejdelse af undervisningsplan, individuel undervisning i kompenserende teknikker, afprøvning af ADL-hjælpemidler og rådgivning og vejledning til personen, pårørende og relevant fagpersonale. <u>Specifikke tilgange og metoder</u> • ADL-taksonomi. • Zonen for nærmeste udviklingszone (NUZO) • Psykoedukativ tilgang med særlig fokus på forståelse af angst-begrebet og kriseteori • Erfaringsbaseret dialog og afprøvning af nye handlemåder/strategier vægter højt på disse forløb Forløbet er bygget op som holdundervisning 5 timer ad gangen fordelt på 4 gange. Undervisningen foregår i Center for Kommunikations træningskøkken i Herning. Resultat ADL - Holdforløbet afsluttes med evaluering. Der laves et afsluttende notat med beskrivelse af forløbets resultater og hjælpemidlernes effekt i forhold til læringsmålene. Der foreligger undervisningsplan og evt. sagsfremstilling ved ansøgning om hjælpemidler. Det videre forløb Efter undervisningsforløb er gennemført, kan der evt. være behov for opfølgning på bevilgede hjælpemidler i hjemmet. Hvis ikke afsluttes sagen. Værd at bemærke I ”Udredning af synsvanskeligheder hos voksne” God praksisbeskrivelse fra DTHS juli 2019 påpeges: Særligt gælder det, at ADL og O&M bør udføres af uddannet personale med specialviden om synskompenserende teknikker, strategier og hjælpemidler. ^{xvi} Synsevnen kan ændre sig over tid, og der kan opstå nye behov, ligesom hjælpemiddel kan blive defekt. Der kan dermed forventes behov for yderligere indsats i form af f.eks. ny undervisning eller fornyet instruktion i brug af hjælpemiddel.
<u>Forløb vedrørende orientering og mobility (O&M)</u> Indsatsområde Syn, voksne med synsnedsættelse.

Indsatsnavn

Forløb vedrørende Orientering og Mobility (O&M).

Målgruppe

Personer over 18 år med synsnedsættelse eller blindhed, der har problemer med at færdes sikkert og selvstændigt i nær- og fjernmiljø.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at personen selvstændigt kan færdes og orientere sig sikkert i forbindelse med uddannelse, arbejde og fritid.

Mål kan f.eks. være::

- Personen er introduceret til synskompenenserende teknikker, metoder og hjælpemidler mhp. at kunne færdes sikkert og selvstændigt i nær- og fjernmiljø
- Personen kan så vidt muligt bevare sin uafhængighed og være selvhjulpnen i forhold til at kunne færdes sikkert og alene
- Personen, pårørende og relevante fagpersoner er introduceret til ledsageteknik, der understøtter deres mulighed for at færdes sammen

Visitationskriterier

- Personen har en synsnedsættelse, der begrænser vedkommende i at færdes og orientere sig selvstændigt og sikkert
- Der er behov for undervisning i O&M
- Der er behov for længerevarende indsats og afklaring af behov for hjælpemidler til O&M
- Der er behov for instruktion og undervisning i brug af O&M hjælpemidler

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation fra øjenlæge og evt. andre speciallæger
- Oplysninger fra svagsynsoptisk udredning på Center for Kommunikation eller oplysninger fra egen optiker
- Tidligere indhentet dokumentation i forbindelse med f.eks. udredning og afprøvning eller tidligere forløb
- Der forligger en synsfaglig vurdering af, at der er et behov for et forløb vedrørende O&M

Henvendelse

- Personen selv eller dennes pårørende
- Øjenlæge, optiker, egen læge, speciallæger
- Fagpersoner med relation til personen

Lovgrundlag

Lov om Social service §1 og §112.

Lov om specialundervisning for voksne §1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

- "Udredning af synsvanskeligheder hos voksne" God praksisbeskrivelse fra DTHS, juli 2019.^{xvii}

Vejledningen indeholder anbefalinger til, hvad der er god praksis i synskonsulentens udredning af og indsats ift. O&M til voksne med synsvanskeligheder. Der lægges vægt på identifikation af konsekvenser for personens hverdagsliv. Anbefalingerne er forankret i nyere forskning og litteratur samt i professionel konsensus

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet indeholder udvidet udredning og afprøvning med særligt fokus på O&M-problematikker mhp. relevant målsætning, udarbejdelse af undervisningsplan, individuel undervisning i O&M. Den synsfaglige intervention afsluttes altid med en evaluering.

Et forløb vedrørende O&M kan f.eks. indeholde:

- Brug af mobility stok eller markering stok
- Ruteindlæring herunder teknikker til at skærpe høre- og følesanserne
- Kørsel med offentlige transportmidler
- Instruktion/undervisning til O&M hjælpemidler
- Ledsageteknik med personen, pårørende og/eller fagpersoner

Specifikke tilgange og metoder

- Zonen for nærmeste udviklingszone (NUZO)
- Forståelse af angst-begrebet og kriseteori

Forløbet kan variere i et omfang op til 20 timer, og foregår på Center for Kommunikation eller i personens hjem, hvis dette er nødvendigt for indsatsen.

Resultat

Ved forløbets afslutning vil der blive lavet et afsluttende notat med beskrivelse af forløbets resultater og hjælpemidlernes effekt. Der vil blive udarbejdet undervisningsplan, hvis det er relevant og evt. sagsfremstilling ved ansøgning om hjælpemidler.

Det videre forløb

Når forløbet er gennemført, betragtes sagen som afsluttet. Synsevnen kan ændre sig over tid, og der kan opstå nye behov, ligesom hjælpemiddel kan blive defekt. Der kan dermed forventes behov for yderligere indsats i form af f.eks. ny vurdering eller fornyet instruktion i brug af hjælpemiddel.

Værd at bemærke

I "Udredning af synsvaskeligheder hos voksne"^{xviii} God praksisbeskrivelse fra DTHS juli 2019 påpeges: Særligt gælder det, at ADL og O&M bør udføres af uddannet personale med specialviden om synskompenserende teknikker, strategier og hjælpemidler.

NEURO

Neuro-området hjælper personer som har en erhvervet hjerneskade, haft en hjernerystelse eller en anden form for hjernepåvirkning (fx ADHD eller kognitive forandringer efter depression). Fælles for området er, at personen har, som følge af påvirkningen, kognitive og psykosociale vanskeligheder i hverdagen og/eller i forhold til beskæftigelse. Personen og pårørende inden for målgruppen kan bevilges udredning og forløb, når det vurderes, at det via undervisning og indlæring af kompenserende strategier kan bibringe en højere funktionsevne.

Neuro-området dækkes af et tværfagligt team bestående af neuropsykologer, ergoterapeuter, fysioterapeuter og sygeplejersker, der har specialiseret viden og kompetencer indenfor neuropsykologi og neuropædagogik samt psykiatri i kombination med deres grunduddannelser.

Forløb til personer med følger efter hjerneskade

Udredning og afklaring af mål
Indsatsområde Neuro, følger efter erhvervet hjerneskade. Indsatsnavn Udredning og afklaring af mål. Målgruppe Personer der, som følge af erhvervet hjerneskade, er begrænset i deres hverdagsliv, og som har behov for en vurdering af, om de kan afhjælpes eller kompenseres for dette gennem specialundervisning. Formål/mål Formålet med indsatsen er at undersøge om undervisning og specialpædagogiskbistand vil kunne afhjælpe eller begrænse virkningerne efter hjerneskaden i personens hverdag. Mål kan f.eks. være:: • Udredning af hvilke væsentlige begrænsninger personen har i sin hverdag, som følge af sin hjerneskade • Faglig vurdering af om, og hvordan personen kan afhjælpes eller kompenseres for sine begrænsninger • Der er på baggrund af udredningen lavet en undervisningsplan for evt. videre forløb Visitationskriterier • Personen har følger efter erhvervet hjerneskade • Personen har en funktionsnedsættelse, der begrænser aktivitet og deltagelse i hverdagen Til grund for visitationen ligger: • Lægelig dokumentation for skadens type og placering, samt tidspunkt for skadens debut • Henvendelsesnotat fra personen selv, egen læge eller anden fagperson ved kommunen Henvendelse • Personen • Læge • Fagpersoner i kommunen Lovgrundlag Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1. Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området Et centralt element i rehabilitering af voksne med erhvervet hjerneskade er en udredning af funktionsevnen. Her giver brugen af International Classification og Functioning (ICF) en begrebsramme og en helhedsforståelse. Fokus er på

krop, aktivitet og deltagelse – samt de helbreds-mæssige og kontekstuelle (personlige og omgivelses-mæssige) faktorer, der påvirker funktionsevnen.^{xcix}

Indhold, tilgange og metoder

Indsatsen er en udredningssamtale på 1-2 gange, afhængigt af personens ressourcer.

Metoder til udredning og målopsætning:

- ICF
- Rivermead Post Concussion Symptoms Questionnaire
- Canadian Occupational Performance Measure (COPM)
- Evt. Psykoedukation, anerkendende tilgang og ud fra specialiseret viden om følger efter hjerneskade

Indsatsens omfang – afhængig af personens behov og ressourcer – er berammet til 1½-2 time. Udredningen foregår, som udgangspunkt, i Center for Kommunikations lokaler eller i nærområdet.

Resultat

Hvis der anbefales et forløb, udarbejdes en undervisningsplan med målsætning afhængig af de individuelle behov og indsatsniveau. Ved behov for anden relevant indsats henvises personen til denne.

Det videre forløb

Afhængig af personens behov og vanskeligheder anbefales forløb Aktivitet og hverdagsliv.

Værd at bemærke

I nogle tilfælde kan der efter en udredning være behov for begrænset antal interventioner for at kunne afklare, hvorvidt personen kan profitere af et forløb.

Afhængig af følgerne kan der, udover et evt. forløb på neuro-området – være behov for øvrige indsatser under syns-, høre-, tale- og IKT-området.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb - Aktivitet og Hverdagsliv

Indsatsområde

Neuro, personer med følger efter erhvervet hjerneskade.

Indsatsnavn

Forløb - Aktivitet og Hverdagsliv.

Målgruppe

Personer der, som følge af erhvervet hjerneskade, er begrænset i deres hverdagsliv, og som vurderes at kunne afhjælpes eller kompenseres for dette gennem specialundervisning.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at personen bliver afhjulpet eller mindst muligt begrænset af følgerne efter hjerneskade i sin hverdag.

Mål kan f.eks. være::

- Personen har viden om følgerne efter sin hjerneskade og relevante strategier
- Personen har en øget forståelse for, hvad følgerne efter hjerneskaden er, og mulighed for at afprøve relevante strategier
- Personen kan anvende relevante strategier

Visitationskriterier

- Personen har følger efter erhvervet hjerneskade
- Personen har en funktionsnedsættelse, der begrænser aktivitet og deltagelse i hverdagen
- Der vurderes at være grundlag for at arbejde med kompenserende strategier

Til grund for visitationen ligger:

- Lægelig dokumentation herunder skanningsbeskrivelse, og evt. andet journalmateriale ex. neuropsykologisk undersøgelse eller statusbeskrivelse fra forudgående træningsindsats, indhentes som led i oplysning af sagen
- Udredning af fagspecialist ved Center for Kommunikation

Henvendelse

- Personen
- Læge
- Fagpersoner i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Der er evidens for, at viden om følger efter hjerneskade samt anvendelse af kompenserende strategier øger personens indsigt i omfang og konsekvens af følgevirkningerne. Dette øger livskvalitet herunder mulighed for aktivitet og deltagelse i hverdagslivet, og samtidig nedsætter risiko for udvikling af depression^c.

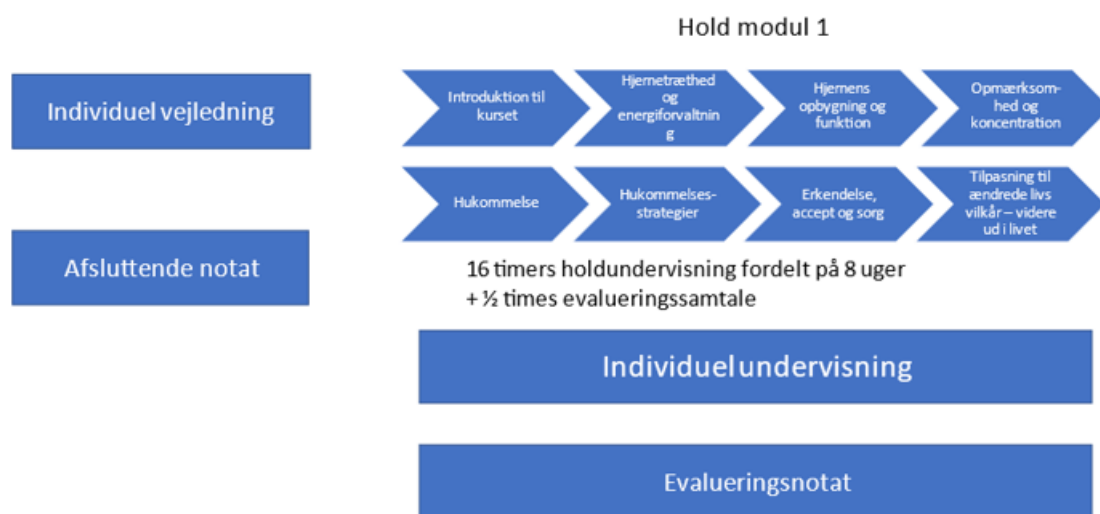
Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel vejledning, undervisning og/eller holdundervisning afhængig af personens behov og ressourcer. Indholdet kan f.eks. være energiforvaltning, sorg/krise, accept og erkendelse.

Metoderne er:

- Anerkendende tilgang
- Psykoedukation
- Erfaringsveksling mellem holddeltagere
- Afprøvning og tilpasning af kompenserende strategier

Forløbets omfang kan variere i et omfang op til 22 timer, som inkluderer både individuel og holdundervisning. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i Herning eller i nærkommuner.

Resultat

Forløbet afsluttes med evaluering ud fra undervisningsplanen.

Det videre forløb

Afhængig af personens behov og vanskeligheder kan det anbefales, at forløbet forlænges med f.eks. indsatsen Aktivitet og Beskæftigelse.

Værd at bemærke

Der er mulighed for at tilkøbe en faglig status – se tilkøb.

Afhængig af følgerne kan der, udover forløb på neuro-området – være behov for øvrige indsatser under syns-, høre-, tale- og IKT-området.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb - Aktivitet og Beskæftigelse

Indsatsområde

Neuro, personer med følge efter erhvervet hjerneskade.

Indsatsnavn

Forløb - Aktivitet og Beskæftigelse.

Målgruppe

Personer der, som følger af erhvervet hjerneskade, er begrænset i deres hverdags- og arbejdsliv, og som vurderes at kunne afhjælpes eller kompenseres for dette gennem specialundervisning.

Formål/mål

Personer, der som følge af erhvervet hjerneskade, er begrænset i deres hverdag, og har behov for særlig grad af intensivt tilrettelagt undervisning målrettet hverdagsliv og beskæftigelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personen er bevidst om egne vanskeligheder og kompetencer, og har øget erkendelse og accept af egen situation, samt styrket sine sociale kompetencer
- Personen er i stand til at anvende relevante strategier i sit hverdagsliv, har haft mulighed for at øve sig, og har erfaringsudvekslet med andre
- Personen har tilegnet sig viden om, hvordan specifikke kompetencer kan sættes i spil mhp. fremtidig tilknytning til arbejdsmarkedet

Visitationskriterier

- Personen har deltaget i Forløbet Aktivitet og Hverdagsliv med minimum 10 timer
- Personen har behov for undervisning forud for eller parallelt med evt. tilbud i job/beskæftigelses-regi
- Det vurderes, at personen kan deltage i intensiv undervisning på hold 2-3 dage ugentligt inkl. hjemmearbejde

Til grund for visitationen ligger:

- Faglig vurdering ud fra forudgående indsats: Forløb Aktivitet og hverdagsliv
- Koordinering med evt. jobcenter eller anden relevant fagperson fra kommunen.

Henvendelse

- Fagspecialister på Center for Kommunikation
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Der er evidens for, at viden om følger efter hjerneskade samt anvendelse af kompenserende strategier øger personens indsigt i omfang og konsekvens af følgevirkningerne. Dette øger livskvalitet herunder mulighed for aktivitet og deltagelse i hverdagslivet, og samtidig nedsætter risiko for udvikling af depression. Endvidere er der evidens for, at forskellige arbejdsmarkedsrelaterede interventioner har effekt for personer med selv svær traumatisk hjerneskade. Det er væsentligt, at interventionen er tidlig, specialiseret og målrettet.^{ci}

Indhold, tilgange og metoder

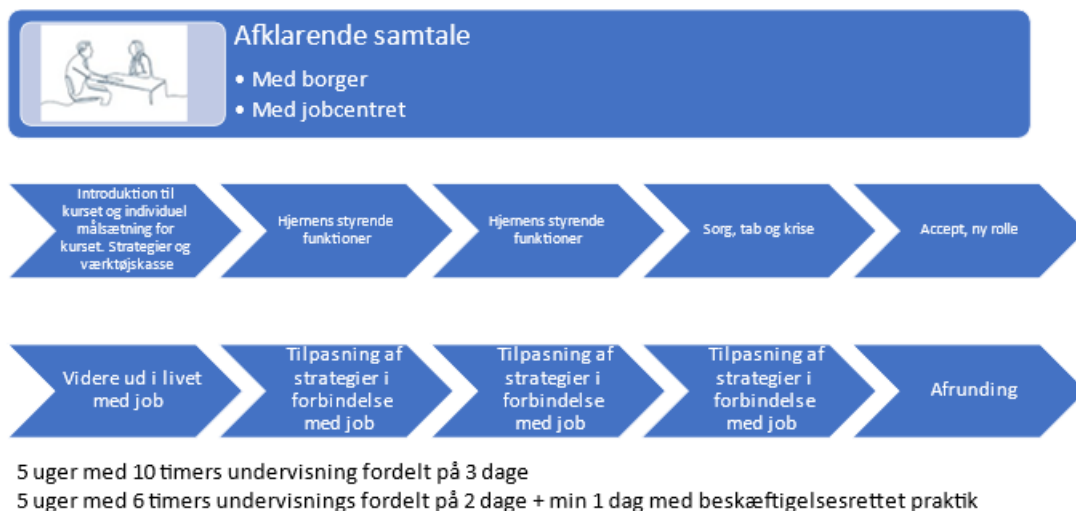
Forløbet er undervisning på hold med individuelt tilpasset indsats. Der er fokus på medieret læring, og undervisningen vil være differentieret i forhold til personens individuelle funktionsevne og behov.

Indholdet kan f.eks. være hjerneskadens følgevirkninger eksempelvis hjernetræthed, nedsat hukommelse og overblik, psykosociale følger, erkendelse og accept, med dybdegående, intensivt og udvidet fokus på, at personen får balance mellem hverdagsliv og arbejdsliv via nye handlemåder.

Metoderne i forløbet:

- Anerkendende tilgang
- Psykoedukation
- Erfaringsveksling mellem holddeltagere
- Afprøvning og tilpasning af kompenserende strategier, hvor der er fokus på implementering af disse i hverdags- og arbejdslivet

Forløbets omfang er 80 time fordelt over en periode på 10 uger. Forløbet foregår, som holdundervisning, foruden den individuelle afklarende samtale med personen og jobcentret. Der er tilknyttet 2 fagspecialister. Forløbet foregår i Center for Kommunikation lokaler i Herning. Holdet oprettes ved min. 4 deltagere max. 6 deltagere.

Resultat

Forløbet afsluttes med evaluering ud fra undervisningsplanen.

Ønskes en uddybende beskrivelse af personens funktionsevne og særlige opmærksomhedspunkter i forhold til evt. fremtidigt arbejde, anbefales der til en faglig status, se under tilkøb.

Det videre forløb

Personen kan have behov for, at jobcentret støtter op om at fastholde/tilpasse og implementere strategierne, som led i personens tilbagevenden til arbejdsmarkedet.

Der kan være behov for at få etableret yderligere støtteforanstaltninger, der sikrer, at personen opretholder højest mulig funktionsevne.

Værd at bemærke

Der er mulighed for at tilkøbe en faglig status – se tilkøb.

Afhængig af følgerne kan der, udover forløb på neuro-området – være behov for øvrige indsatser under syns-, høre-, tale- og IKT-området.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Pårørende til personer med følger efter hjerneskade

Udredning og afklaring af mål

Indsatsområde

Neuro, pårørende til personer med følger efter hjerneskade.

Indsatsnavn

Udredning og afklaring af mål.

Målgruppe

Nære pårørende til personer der, som følge af erhvervet hjerneskade, er begrænset i deres hverdagsliv, og som har behov for en vurdering af, om de kan afhjælpes eller kompenseres for dette gennem undervisning.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at undersøge om undervisning og specialpædagogiskbistand til den pårørende vil kunne afhjælpe eller begrænse de følger, som personen med hjerneskade har.

Mål kan f.eks. være::

- Udredning af hvilke begrænsninger den ramte og den pårørende har i deres hverdag, som følge af hjerneskaden
- Faglig vurdering af om, og hvordan en indsats rettet mod den pårørende kan afhjælpe eller kompensere for den ramtes begrænsninger

Visitationskriterier

- Den pårørende skal have en relation karakteriseret som værende nær f.eks. ægtefæller eller børn
- Der skal være konstateret erhvervet hjerneskade hos den ramte.
- Den ramte skal have en funktionsnedsættelse, der begrænser aktivitet og deltagelse i hverdagen i form af kognitiv, følelses/adfærdsmæssige og/eller fysiske konsekvenser

Til grund for visitation ligger:

- Udtalelse eller journal fra læge vedr. den ramtes skade
- Henvendelsesnotat fra den pårørende selv, egen læge eller anden fagperson ved kommunen.

Henvendelse

- Den pårørende
- Læge
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Sundhedsstyrelsen peger på, at mange nære pårørende til ramte af hjerneskader, er under et stort pres, og ofte selv i risiko for at udvikle psykiatriske lidelser. Pårørende til ramte med alvorlige kognitive, adfærdsmæssige eller fysiske forandringer, er i særlig risiko. Sundhedsstyrelsen understreger vigtigheden af, at det tidligt i forløbet undersøges, hvilket behov for støtte hele familien til personer med erhvervet hjerneskade har.^{ciiicii}

Indhold, tilgange og metoder

Udredningen tager udgangspunkt i:

- Et semistruktureret interview, der kommer omkring forskellige typer af vanskeligheder og ressourcer
- Oplevede forandringer indenfor forskellige domæner, og her tages udgangspunkt i en bio-psyko-social-forståelsesramme

Udredningen vil typisk foregå over 1 time. Indsatsen foregår i Center for Kommunikations lokaler i Herning eller i nærkommuner.

Resultat

Hvis der bevilges et forløb, udarbejdes en undervisningsplan med målsætning afhængig af de individuelle behov og indsatsniveau.

Det videre forløb

Afhængig af den pårørendes behov og vanskeligheder anbefales forløb for nære pårørende.

Værd at bemærke

Udredningen kan følges op af et par rådgivende samtaler, hvor det klarlægges om personen kan profitere af et videre forløb.

Ved ikke-nære pårørende, eller pårørende med mild belastningsgrad, henvises der til webinar for voksne pårørende. Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Børn og unge som pårørende

Indsatsområde

Neuro, pårørende til personer med følger efter hjerneskade.

Indsatsnavn

Børn og unge som pårørende.

Målgruppe

Børn og unge under 18 år, som har forældre/nære omsorgspersoner med erhvervet hjerneskade, som vurderes at kunne afhjælpes eller kompenseres gennem undervisning.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at børnene eller de unge støttes i rollen som pårørende, og gives en grundlæggende forståelse af hjerneskaden.

Mål kan f.eks. være::

- Beskrivelse af de vanskeligheder, som barnet har i hverdagen, med sin forældre som følge af hjerneskaden
- Barnet har et grundlæggende kendskab til hjernen og de påvirkede funktioner, afstemt med alder og situation
- Barnet har viden om og haft mulighed for at drøfte typiske reaktioner, som barn af en forælder med hjerneskade, kan opleve

Visitationskriterier

Indsatsen begynder med en afklarende samtale, der undersøger børnenes forståelse af situationen og grad af belastning.

Der lægges vægt på:

- Type og grad af funktionsnedsættelse hos den ramte forældre. (personlighedsmæssige forandringer, fysiske forandringer mm.) .
- Barnets forudsætninger (alder, netværk, diagnoser oa.)

Til grund for visitation ligger:

- Beskrivelser fra fagpersoner i kommune eller regionalt
- Beskrivelser fra den ramte eller anden forælder.
- Vurdering af fagspecialist på børneområdet ved Center for Kommunikation

Henvendelse

- Forældre eller værge
- Læge
- Fagpersoner i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Jf SST (2020) er det vigtigt, at det tidligt i forløbet undersøges, hvilken støtte barnet/den unge eller familien har behov for. Videre vurderes, at der kan være behov for, at professionelle faggrupper hjælper til kommunikation mellem børn/unge og den/de voksne pårørende om den nye situation, og om hvordan det er at være barn/ung i denne situation.^{civ}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet indeholder en koordinering med relevante samarbejdspartnere og forældre, hvor der vurderes behovet for samtaler. En afklarende samtale med typisk 2 fagspecialister. På baggrund af samtalen tilrettelægges forløbet. Der vil være mulighed for en afsluttende samtale med deltagelse af forældre, hvor der gennemgås, hvad forløbet har indeholdt, og om de opstillede mål.

- Semistruktureret interview ud fra International Classification og Functioning, Disability and Health (ICF)
- Viden om børns udvikling
- Pædagogik og neuropædagogik
- Kommunikationsstrategier og neuropsykologisk viden

Indsatsens kan variere i et omfang op til 7 timer. Indsatsen foregår i Center for Kommunikations lokaler i Herning eller i nærkommuner, og i sjældne tilfælde i personens hjem, såfremt dette er den eneste mulighed.

Resultat

Forløbet afsluttes med evalueringsnotat og evt. skriftlig kommunikationsvejledning.

Det videre forløb

Når forløbet er afsluttet, orienteres relevante kommunale fagpersoner, det kan være hjerneskadekoordinator, PPR, eller skole.

Værd at bemærke

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Webinar for voksne pårørende

Indsatsområde

Neuro, pårørende til personer med følger efter hjerneskade.

Indsatsnavn

Webinar til voksne pårørende.

Målgruppe

Voksne pårørende til personer med erhvervet hjerneskade.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at de(n) pårørende får en generel viden om hjerneskade, så de bedst muligt kan være en støtte for den ramte. Et tilbud, der er designet til at nå ud til så mange pårørende som muligt, uanset hvor de geografisk befinder sig.

Mål kan f.eks. være::

- Den pårørende har kendskab til typiske træk og vanskeligheder ved en hjerneskade
- Den pårørende er introduceret til anbefalinger og opmærksomhedspunkter ved hjerneskade, der kan forde øget forståelse og dermed lette samvær i hverdagen med deres hjerneskaderamte pårørende
- Den pårørende ved, hvor de kan finde mere viden, herunder hvilke relevante interesseorganisationer der findes

Visitationskriterier

- Den pårørende har en nær relation til den ramte, f.eks. voksne børn, partnere, søskende, ven, eller bofælle
- Den pårørende skal kunne deltage i webinarret via PC, tablet eller telefon.

Til grund for visitation ligger:

- Udredningen af personen med erhvervet hjerneskade
- Beskrivelser fra andre fagprofessionelle

Henvendelse

- Personer med erhvervet hjerneskade
- Den pårørende
- Fagpersoner i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Pårørende til personer med hjerneskade kan være en vigtig ressource, både i det akutte stadie, igennem rehabiliteringsforløbet, og når personen med hjerneskade er i stabil fase. Selv korterevarende interventioner over for pårørende synes at have effekt, og medfører øget viden, nedsat belastning, nedsat følelsesmæssigt stress, og bedrer evnen til at håndtere den nye livssituation.^{CV}

Indhold, tilgange og metoder

Indsatsen består af 1 undervisningsgang á 1 time. Det foregår som webinar, og der sendes et link, som personer kan tilgå. Undervisningen vil tage udgangspunkt i viden om:

- Erhvervede hjerneskader og følger efter erhvervet hjerneskade

- Hjernetræthed
- Typiske vanskeligheder i hverdagen som pårørende til ramt af erhvervet hjerneskade
- Nyttige redskaber og viden

Efter webinarret bliver der sendt evalueringsspørgsmål, som den pårørende kan svare på.

Resultat

Hvis der modtages besvarelse af evalueringsspørgsmål, bliver disse journaliseret.

Det videre forløb

Den pårørende kan, hvis det vurderes, at der er et behov, henvises til en udredende samtale mhp. forløb for nære pårørende.

Værd at bemærke

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb for nære pårørende

Indsatsområde

Neuro, pårørende til personer med følger efter hjerneskade.

Indsatsnavn

Forløb for nære pårørende.

Målgruppe

Nære pårørende til personer med erhvervet hjerneskade, der er begrænset i deres hverdagsliv, og som har behov for at blive afhjulpel eller kompenseret gennem specialundervisning.

Formål/mål

Formålet med forløbet er, at den pårørende bliver afhjulpel eller mindst mulig begrænset af påvirkninger af at være tæt på et menneske med erhvervet hjerneskade.

Mål kan f.eks. være::

- Den pårørende har viden om hjernen og dens funktioner
- Den pårørende har viden om typiske reaktioner som pårørende
- Den pårørende har haft mulighed for at drøfte egne reaktioner og forandringer hos den ramte
- Den pårørende har kendskab til forskellige kompenserende strategier og værktøjer

Visitationskriterier

Personer der er nær pårørende til en person ramt af hjerneskade eller -påvirkning. Det kan være eksempelvis voksne børn, forældre, søskende eller andet. Der er forinden foretaget en udredningssamtale, der har til formål at afklare behov, vanskeligheder og ressourcer. Indsatsen kan gives til grupper af personer, f.eks. flere voksne børn.

Til grund for visitation ligger:

- Vurdering fra andre fagpersoner
- Afklarende samtale med den pårørende ved specialist fra Center for Kommunikation.
- Beskrivelser fra den ramte

Henvendelse

- Personen med erhvervet hjerneskade
- Den pårørende
- Læge

- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Pårørende til personer med hjerneskade kan være en vigtig ressource, både i det akutte stadie, igennem rehabiliteringsforløbet, og når personen med hjerneskade er i stabil fase. Selv korterevarende interventioner over for pårørende synes at have effekt, og medfører øget viden, nedsat belastning, nedsat følelsesmæssigt stress, og bedrer evnen til at håndtere den nye livssituation.^{cvi}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel- eller holdundervisning afhængig af den pårørendes ressourcer og skadens type/omfang. Indsatsen kan gives til grupper, f.eks. af flere voksne børn.

Indhold:

- Viden om psykologiske reaktioner og sorg
- Viden om pårørendereaktioner
- Energiforvaltning og viden om hjernetræthed
- Viden om hjernen og dens funktioner

Forløbet kan strække sig fra 2 til 10 timer alt afhængig af omfang og kompleksitet af de vanskeligheder som den pårørende har.

Resultat

Forløbet vil indeholde kort mundtlig evaluering, hvor der følges op på de opstillede mål for indsatsen.

Det videre forløb

Det kan vise sig relevant at inddrage den ramte eller fagpersoner fra kommunen i forløbet.

Værd at bemærke

Der er mulighed for at tilkøbe terapeutiske samtaler til den pårørende – Se tilkøbsydelse

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Personer med senfølger efter hjernerystelse eller anden hjernepåvirkning

Udredning og afklaring af mål

Indsatsområde:

Neuro, personer med senfølger efter hjernerystelse eller anden hjernepåvirkning.

Indsatsnavn

Udredning og afklaring af mål.

Målgruppe

Personer der, med senfølger efter hjernerystelse eller anden hjernepåvirkning, er begrænset i deres hverdags- og arbejdsliv, og som vurderes at kunne afhjælpes eller kompenseres for dette gennem specialundervisning.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at undersøge om undervisning og specialpædagogiskbistand vil kunne afhjælpe eller begrænse senfølgerne efter hjernerystelsen eller anden hjernepåvirkning i personens hverdag.

Mål kan f.eks. være::

- Udredning af hvilke væsentlige begrænsninger personen har i sin hverdag

- Faglig vurdering af om og hvordan personen kan afhjælpes eller kompenseres for sine begrænsninger
- Der er på baggrund af udredning lavet en undervisningsplan for evt. videre forløb

Visitationskriterier

- Lægelig dokumentation
- Ved hjernerystelse, skal der være gået minimum 3 mdr. siden hændelsen
- Personen har fået en funktionsnedsættelse, der begrænser vedkommende i hverdagen
- Personen er i stand til selvstændigt at arbejde med det, der læres gennem et forløb, eller har en støtteperson med i forløbet, der kan hjælpe personen med at arbejde videre hjemme

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation indhentes som led i oplysning af sagen
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation
- Drøftelse med borger

Henvendelse

- Personen
- Læge
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Der udredes med udgangspunkt i International Classification of Functioning, Disability and Health der både er en bio-psyko-social helhedsmodel og en klassifikation. Ved at anvende ICF er det muligt at beskrive en persons funktionsevne med fokus på krop, aktivitet og deltagelse – samt de helbredsmæssige og kontekstuelle (personlige og omgivelsesmæssige) faktorer, der påvirker funktionsevnen.

Indhold, tilgange og metoder

Indsatsen er en udredningssamtale på 1-2 gange, afhængigt af personens ressourcer.

Metoder til udredning og målopsætning:

- ICF
- Rivermead Post Concussion Symptoms Questionnaire
- Canadian Occupational Performance Measure (COPM)
- Evt. Psykoedukation, anerkendende tilgang og ud fra specialiseret viden om følger efter hjerneskade

Indsatsens omfang – afhængig af personens behov og ressourcer – er berammet til 1½-2 time. Udredningen foregår, som udgangspunkt, i Center for Kommunikations lokaler eller i nærområdet.

Resultat

Hvis der anbefales et forløb, udarbejdes en undervisningsplan med målsætning afhængig af de individuelle behov og indsatsniveau. Ved behov for anden relevant indsats henvises personen til denne.

Det videre forløb

Afhængig af personens behov og vanskeligheder anbefales Forløb for personer med senfølger efter hjernerystelse eller Forløb for personer med anden hjernepåvirkning.

Værd at bemærke

I nogle tilfælde kan der efter en udredning være behov for begrænset antal interventioner for at kunne afklare, hvorvidt personen kan profitere af et forløb.

Afhængig af følgerne kan der, udover et evt. forløb på neuro-området være behov for øvrige indsatser under syns-, høre-, tale- og IKT-området.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb for personer med senfølger efter hjernerystelse

Indsatsområde

Neuro, personer med senfølger efter hjernerystelse eller anden hjernepåvirkning.

Indsatsnavn

Forløb til personer med senfølger efter hjernerystelse.

Målgruppe

Personer der, med senfølger efter hjernerystelse, er begrænset i deres hverdags- og arbejdsliv, og som vurderes at kunne afhjælpes eller kompenseres for dette gennem specialundervisning.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at personen bliver afhjulpet eller mindst muligt begrænset af følgerne efter hjernerystelsen.

Mål kan f.eks. være::

- Personen har viden om følgerne efter hjernerystelse og relevante strategier
- Personen har en øget forståelse for, hvad følgerne efter hjernerystelsen er, og mulighed for at afprøve relevante strategier
- Personen kan anvende relevante strategier

Visitationskriterier

- Det er min. 3 mdr. siden hændelsen
- Personen har følger efter hjernerystelse
- Personen har en funktionsnedsættelse, der begrænser aktivitet og deltagelse i hverdagen
- Der vurderes at være grundlag for at arbejde med kompenserende strategier

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation
- Udredning af fagspecialist ved Center for Kommunikation

Henvendelse

- Personen
- Læge
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Dansk Center for Hjernerystelse anbefaler psykoedukation som et led i behandling af senfølger efter hjernerystelse. Desuden fremhæves en koordineret rehabiliterende indsats som virksom, overfor senfølger efter hjernerystelse. I de nationale kliniske retningslinjer, gives en betinget anbefaling af det samme.^{cvii}

God praksis på området bygger på

- Nationale Kliniske Retningslinje for hjernerystelse^{cviii}

- Viden fra Dansk Center for Hjernerystelse
- Erfaringer fra forløb med borgere i individuelle forløb, korte vejledningsforløb og forløb på hold

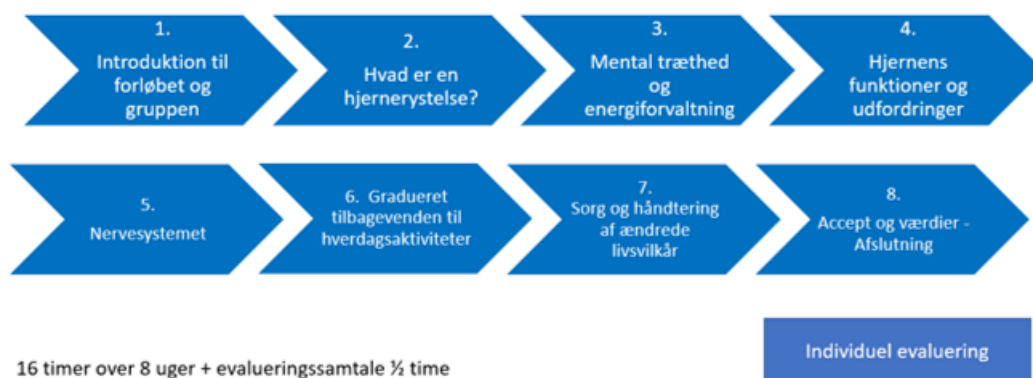
Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel vejledning, undervisning og/eller holdundervisning afhængig af personens behov og ressourcer. Indholdet kan f.eks. være fysiologi, energiforvaltning, sorg/krise, accept og erkendelse.

Metoderne er:

- Anerkendende tilgang
- Psykoedukation
- Erfaringsveksling mellem holddeltagere
- Afprøvning og tilpasning af kompenserende strategier

Forløbets omfang kan variere i et omfang op til 22 timer, som inkluderer både individuel og holdundervisning. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i Herning eller i nærkommuner.

Resultat

Forløbet afsluttes med evaluering ud fra undervisningsplanen.

Det videre forløb

Vedkommende kan have behov for jobcenterets støtte til at fastholde, tilpasse og implementere strategierne som led i en tilbagevending til arbejdsmarkedet.

Værd at bemærke

Der er mulighed for at tilkøbe faglig status – se tilkøbsydelse

Følger efter hjernerystelse kan påvirke forskellige sanser, herunder syn og hørelse. Der kan derfor, ud over forløb på Neuro-området, være behov for øvrige indsatser under syns-, høre-, tale- og IKT-området.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Webinar til voksne pårørende til personer med senfølger efter hjernerystelse

Indsatsområde

Neruo, pårørende til ramte af senfølger efter hjernerystelse.

Indsatsnavn

Webinar til voksne pårørende til personer med senfølger efter hjernerystelse.

Målgruppe

Voksne pårørende til ramte af senfølger efter hjernerystelse.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at de(n) pårørende får en generel viden om hjernerystelse, så de bedst muligt kan være en støtte for den ramte. Et tilbud, der er designet til at nå ud til så mange pårørende som muligt, uanset hvor de geografisk befinder sig.

Mål kan f.eks. være::

- Den pårørende har kendskab til typiske træk og vanskeligheder ved en hjernerystelse
- Den pårørende er introduceret til anbefalinger og opmærksomhedspunkter ved hjernerystelse, der kan fordrø øget forståelse og dermed lette samvær i hverdagen med deres ramte pårørende
- Den pårørende ved, hvor de kan finde mere viden, herunder hvilke relevante interesseorganisationer, der findes

Visitationskriterier

- Den pårørende har en nær relation til den ramte, f.eks. voksne børn, partnere, søskende, ven, eller bofælle
- Den pårørende skal kunne deltage i webinarret via PC, tablet eller telefon

Til grund for visitation ligger:

- Udredningen af personen med erhvervet hjerneskade
- Beskrivelser fra andre fagprofessionelle

Henvendelse

- Personen med senfølger efter hjernerystelse eller pårørende
- Læge
- Fagpersoner i kommunen

Lovgrundlag

Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Dansk Center for Hjernerystelse anbefaler psykoedukation som et led i behandling af senfølger efter hjernerystelse. Desuden fremhæves en koordineret rehabiliterende indsats som virksom, overfor senfølger efter hjernerystelse. I de nationale kliniske retningslinjer, gives en betinget anbefaling af det samme. Det vurderes, at det vil være god praksis at inddrage relevante nære pårørende i psykoedukationen, selvom der aktuelt mangler direkte evidens for et sådant tilbud.^{cix}

Indhold, tilgange og metoder

Indsatsen består af 1 undervisningsgang á 1 time. Det foregår som webinar, og der sendes et link, som personer kan tilgå. Undervisningen vil tage udgangspunkt i viden om:

- Hjernerystelse og senfølger efter hjernerystelse
- Hjernetræthed
- Typiske vanskeligheder i hverdagen for ramte og pårørende
- Nyttige redskaber og viden

Efter webinarret bliver der sendt evalueringsspørgsmål, som den pårørende kan svare på.

Resultat

Hvis der modtages besvarelse af evalueringsspørgsmål, bliver disse journaliseret.

Det videre forløb

Efter webinarret vil der blive sendt evalueringsspørgsmål ud, som den pårørende kan svare på

Værd at vide

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

Forløb for personer med anden hjernepåvirkning

Indsatsområde

Neuro, følger efter anden hjernepåvirkning.

Indsatsnavn

Forløb til personer med følger efter anden hjernepåvirkning.

Målgruppe

Personer der har symptomer efter anden hjernepåvirkning, er begrænset i deres hverdags- og arbejdsliv, og som vurderes at kunne afhjælpes eller kompenseres for dette gennem specialundervisning.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at personen bliver afhjulpet eller mindst muligt begrænset af følgerne efter hjernepåvirkningen.

Mål kan f.eks. være::

- Personen har viden om følgerne efter hjernepåvirkningen og relevante strategier
- Personen har en øget forståelse for, hvad følgerne efter hjernepåvirkning er, og mulighed for at afprøve relevante strategier
- Personen kan anvende relevante strategier

Visitationskriterier

- Læge dokumentation for følger efter anden hjernepåvirkning
- Personen har en funktionsnedsættelse, der begrænser aktivitet og deltagelse i hverdagen
- Der vurderes at være grundlag for at arbejde med kompenserende strategier

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation
- Udredning af fagspecialist ved Center for Kommunikation

Henvendelse

- Personen
- Læge
- Fagpersoner i kommunen

Lovgrundlag

- Lov om specialundervisning for voksne §1, stk. 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

God praksis på området vil variere alt efter problemstilling. For eksempel beskriver sundhedsstyrelsen, at der ikke er kendskab til et specifikt evidensbaseret behandlings- eller genoptrænings/rehabiliteringstilbud til personer med langvarige symptomer/ senfølger ved Covid-19, men at der er konsensus om, at sundhedsfaglige indsatser skal tilrettelægges ud fra den samlede individuelt tilpassede udredning. Det beskrives, at personer uden genoptræningsplan også kan have behov for en indsats, selvom deres behov ikke er ligeså velbeskrevet.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel vejledning, undervisning og/eller holdundervisning afhængig af personens behov og ressourcer. Indholdet kan f.eks. være fysiologi, energiforvaltning, sorg/krise, accept og erkendelse.

Metoderne er:

- Anerkendende tilgang
- Psykoedukation
- Erfaringsveksling mellem holddeltagere
- Afprøvning og tilpasning af kompenserende strategier

Forløbets omfang kan – afhængig af personens behov og indsatsniveau – spænde fra 4 til 10 individuelle timer. Forløbet foregår i Center for Kommunikations lokaler i Herning eller i nærkommuner.

Resultat

Forløbet afsluttes med evaluering ud fra undervisningsplanen.

Det videre forløb

Vedkommende kan have behov for jobcenterets støtte til at fastholde, tilpasse og implementere strategierne som led i en tilbagevending til arbejdsmarkedet.

Værd at bemærke

Der er mulighed for at tilkøbe faglig status – se tilkøbsydelse.

Følger efter hjernepåvirkning kan påvirke forskellige sanser, herunder syn og hørelse. Der kan derfor, ud over forløb på Neuro-området, være behov for øvrige indsatser under syns-, høre-, tale- og IKT-området.

Vejledning til Lov om specialundervisning for voksne kap. 1 indeholder en præcisering af kommunalbestyrelsens pligt til at give tilbud om specialundervisning, idet tilbuddet alene skal gives, hvis der ikke kan gives et relevant tilbud med samme formål efter anden lovgivning.

INFORMATION OG KOMMUNIKATIONS TEKNOLOGI (IKT)

IKT-området hjælper personer med behov for forskellige Informations og Kommunikations Teknologier. Området indeholder mange varianter af teknologi – fra papteknologi til hjælpemiddelteknologier i form af f.eks. til læse/staveprogrammer eller øjenstyring til talemaskiner.

I tilknytning til opgaven findes der på Center for Kommunikation i Herning lokaler til IKT-afprøvning. IKT-afprøvningen indeholder eksempler på de forskellige teknologier og mulighed for opsætning og afprøvning af disse.

IKT-området dækkes af et tværfagligt team, der sikrer de forskellige grundkompetencer, der er nødvendige for den alsidighed og specialisering, der ligger i opgaven. Den teknologiske udvikling går stærkt, og teamet uddannes derfor løbende i de nye teknologier.

Alternativ supplerende kommunikation (ASK)

Udredning og afprøvning

Indsatsområde

IKT – Alternativ Supplerende Kommunikation (ASK).

Indsatsnavn

Udredning og afprøvning.

Målgruppe

Personer med forventet langvarige eller livsvarige funktionsnedsættelser, der er begrænset i deres muligheder for at deltage i almindelig kommunikation.

Formål/mål

Formålet er at kompensere for personens manglende muligheder for at udtrykke sig.

Mål kan f.eks. være::

- Det er udredt om – og i givet fald kommunikationshjælpemiddel eller anden alternativ supplerende kommunikationsform, der bedst muligt kompenserer personens funktionsnedsættelser og behov
- Afprøvning af ASK viser, at personen kan udtrykke sig så selvstændigt, som muligt, i kommunikation med omgivelserne
- De nære omgivelser ved, hvordan de bedst muligt kan støtte personen med behov for ASK

Visitationskriterier

- Personen har langvarig eller livsvarig funktionsnedsættelse
- Personen er væsentligt begrænset i almindelig kommunikation pga. funktionsnedsættelsen
- Personen kan ikke på anden vis behandles og afhjælpes for sine funktionsnedsættelser/lidelser

Til grund for visitation ligger:

- Dokumentation fra sundhedssystemet i form af diagnose og sygdomsbeskrivelse
- Faglig vurdering med baggrund i personens beskrivelse af begrænsninger i hverdagen

Henvendelse

- Personen selv eller dennes pårørende
- Læge
- Fagpersoner med kontakt til personen

Lovgrundlag

Lov om Social Service (SEL) §§ 1 og 112.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Serviceovens kompensationsprincip indebærer, at personen skal kompenseres i videst muligt omfang. Mhp. at sikre, at hjælpemidlet kompenserer personen bedst muligt, er det nødvendigt at lave udredning og afprøvning.

Indhold, tilgange og metoder

Udredning og afprøvning foregår i et samarbejde med personen og dennes omgivelser.

Udredningen tager udgangspunkt i:

- ICF-tilgang
- Anerkendende tilgang

Udredning og afprøvning kan indeholde sagsfremstilling og evt. bevilling af hjælpemiddel.

Udredning og afprøvning har et omfang på op til 10 timer. Udredningen foregår i IKT afprøvningen på Center for Kommunikation i Herning eller i personens hjem, hvis dette er nødvendigt for indsatsen.

Resultat

Hvis der vurderes behov for hjælpemiddel, afsluttes udredning og afprøvning med en sagsfremstilling, der detaljeret beskriver forløbet og hvilket hjælpemiddel, der evt. kan kompensere personen for kommunikationsvanskelighederne.

Det videre forløb

Personer med behov for et kommunikationshjælpemiddel eller anden alternativ supplerende kommunikationsform har langvarig eller livsvarig funktionsnedsættelse. Der vil derfor ofte være behov for yderligere opfølgning, rådgivning, support og evt. ny udredning og afprøvning. Typisk vil dette ske som led i yderligere IKT-indsats og – f.eks. ved brug af stemmeforstærker eller stemmevibrator - evt. i kombination med logopædisk indsats.

Forløb ved hurtigt progredierende lidelse

Indsatsområde

IKT, Alternativ Supplerende Kommunikation (ASK).

Indsatsnavn

Forløb ved hurtigt progredierende lidelse.

Målgruppe

Personer der, som følge af hurtigt progredierende lidelse som f.eks. Amyotrofisk Lateral Sclerose (ALS), har fået bevilget et hjælpemiddel mhp. kompensering for kommunikationsvanskeligheder.

Formål/mål

Formålet er, at personen med kommunikationsvanskeligheder bedst muligt bliver i stand at kommunikere med sine omgivelser ved brug af kommunikationshjælpemidlet eller anden alternativ supplerende kommunikationsform.

Mål kan f.eks. være::

- Personen kan selvstændigt anvende kommunikationshjælpemidlet eller anden alternativ supplerende kommunikationsform

Personens nære omgivelser ved hvordan de kan støtte personen i brug af kommunikationshjælpemidlet eller anden alternativ supplerende kommunikationsform.

Visitationskriterier

- Personen er diagnosticeret med hurtigt progredierende lidelse
- Personen forventes med henvisning til diagnose, at få omfattende kommunikationsvanskeligheder inden for relativt kort tid
- Personen har talesproglige vanskeligheder, der begrænser vedkommende i hverdagen

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation

- Udredning ved fagspecialist på Center for Kommunikation
- Evt. dokumentation fra fagperson i kommunen

Henvendelse

- Læge
- Personen selv eller dennes pårørende
- Fagpersonale

Lovgrundlag

Lov om Social Service (SEL) §§ 1 og 112.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

I forbindelse med forløbet for personer med hurtigt progredierende sygdomme er det vigtigt, at der ikke alene ses på det aktuelle behov, men også tages hensyn til den forventede fremtidige udvikling. (ibid)

Det er herunder vigtigt at tage hensyn til, at hjælpen ydes på et tidspunkt, hvor den pågældende har de bedste forudsætninger for at lære at bruge hjælpemidlet.

^{cx}Det er ligeledes vigtigt, at der samarbejdes med andre offentlige instanser, der løser opgaver i tilknytning til disse personer.^{cx}

Indhold, tilgange og metoder

Hjælpemidler, der anvendes i dette forløb, kan f.eks. være skriftsprogsbaserede talemaskiner og apps med talesynteser, løsninger til alternativ betjening af hjælpemidlet, såsom hoved- og øjenstyring, mv.

Forløbet kan indeholde vejledning og instruktion, samt tilpasning af hjælpemidlet afhængig af personens individuelle resurser og behov.

Forløbet tager udgangspunkt i:

- Anerkendende tilgang
- Psykoeducativ tilgang
- Overindlæring

Forløbet kan variere i et omfang op til 15 timer, og foregår i IKT-afprøvningen på Center for Kommunikation i Herning eller i personens hjem, såfremt dette er nødvendigt for indsatsen.

Resultat

Forløbet afsluttes med sammenfattende journalnotat

Det videre forløb

Da personen har en hurtigt progredierende lidelse, vil der forventet være behov for løbende tilretning eller afprøvning af nyt hjælpemiddel og teknisk support i form af f.eks. opdateringer og fejlretninger. Det kan ske med et årsforløb for teknisk bistand til ASK hjælpemidler.

Forløb ift. kommunikationsvanskeligheder for langsomt progredierende lidelse

Indsatsnavn

Forløb ift. kommunikationsvanskeligheder for langsomt progredierende lidelse^{cxii}.

Målgruppe

Personer der, som følge af langsomt progredierende lidelser som f.eks. Parkinsonssygdom eller sclerose, har fået bevilget et hjælpemiddel mhp. kompensering for kommunikationsvanskeligheder.

Formål/mål

Formålet er, at personen med talesproglige vanskeligheder bedst muligt kan kommunikere med sine omgivelser ved brug af hjælpemidlet, så personen i mindre grad begrænses af talevanskelighederne.

Mål kan f.eks. være::

- Hjælpemidlet er sat op, så det bedst muligt afhjælper de individuelle behov
- Personen kan selvstændigt anvende hjælpemidlet til afhjælpning af de kommunikative vanskeligheder

Visitationskriterier

- Der foreligger udredning og afprøvning vedr. det aktuelle hjælpemiddel, herunder faglig dokumentation for, at det er en langsomt progredierende lidelse, samt har talesproglige vanskeligheder, der begrænser vedkommende i hverdagen
- Der er bevilget et hjælpemiddel
- Der er behov for graduering af hjælpemidlet, så det er mere præcist tilpasset det individuelle behov
- Personen eller nære omgivelser har brug for en længerevarende instruktion af et hjælpemiddel

Til grund for visitation ligger:

- Dokumentation fra udredning og afprøvning
- Lægelig dokumentation indhentes som led i oplysning af sagen
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation
- Dokumentation fra fagperson i kommunen

Henvendelse

Henvendelsen kan komme fra:

- Personen selv eller dennes pårørende
- Fagpersoner
- Fagperson internt på Center for Kommunikation

Lovgrundlag

Lov om Social Service (SEL) §§ 1 og 112.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Det er almindeligt anerkendt, at faglige tiltag bør iværksættes med udgangspunkt i personens egen oplevelse af behov, at tiltagene er opsat til borgerens hverdag, og at omgivelserne inddrages mhp. at understøtte borgers kommunikation. Ved progredierende lidelser, er det vigtigt ikke kun at arbejde med det aktuelle behov, men også at tage hensyn til fremtidige behov. Det kan derfor være en nødvendighed, at indsatsen igangsættes mens personen har de bedste forudsætninger for at lære at anvende hjælpemidlet.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde vejledning og/eller instruktion til person med talesproglige vanskeligheder, deres pårørende og personale, alternativ betjening til anvendelse af hjælpemidlet og tilpasning af hjælpemidlet afhængig af personens individuelle resurser og behov.

Der tages udgangspunkt i:

- Anerkendende tilgang
- Inddragelse af omgivelser
- Tværfagligt samarbejde

Forløbet kan variere i et omfang op til 8 timer, og foregår i IKT afprøvningen i Center for Kommunikations lokaler i Herning eller i personens hjem, hvis dette er nødvendigt for indsatsen.

Resultat

Forløbet afsluttes med opsamlende notat, der indeholder beskrivelse af den instruktion og evt. tilpasning, der er sket i forbindelse med forløbet.

Det videre forløb

Når forløbet er gennemført afsluttes sagen.

Værd at bemærke

Da der er tale om en progredierende lidelse, vil der over tid ofte opstå nyt behov for tilretning eller afprøvning af nyt hjælpemiddel. Der vil desuden løbende være behov for teknisk support af hjælpemidlet i form af f.eks. opdateringer.

Forløb til voksne med hjerneskade og behov for IKT

Indsatsområde

IKT, Alternativ Supplerende Kommunikation.

Indsatsnavn

Forløb til voksne med hjerneskade og behov for IKT.

Målgruppe

Voksne med erhvervet eller medfødt hjerneskade, som har fået bevilget et kommunikationshjælpemiddel, og har behov for tilpasning af/eller instruktion i hjælpemidlet.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at personen selvstændigt, eller med støtte fra ressourceperson, kan anvende et kommunikationshjælpemiddel i hverdagen.

Mål kan f.eks. være::

- Hjælpemidlet er sat op i forhold til personens aktuelle individuelle behov ift. kommunikation
- Personen kan selvstændigt, eller med støtte kan anvende hjælpemiddel til afhjælpning af kommunikative vanskeligheder
- De nære omgivelser er vejledt i, hvordan de kan støtte personen i brug af hjælpemidlet

Visitationskriterier

- Der skal foreligge en udredning og afprøvning af det aktuelle hjælpemiddel ift. alternativ supplerende kommunikation, herunder faglig dokumentation for et varigt eller langvarigt tab af kommunikation
- Der er bevilget et hjælpemiddel
- Der er behov for individuel tilpasning af hjælpemidlet

Til grund for visitation ligger:

- Udredning fra egen læge eller speciallæge
- Udtalelse fra pædagog, lærer eller anden fagperson med kendskab til personen
- Dokumentation fra udredning og afprøvning

Henvendelse

Henvendelsen kan komme fra:

- Personen selv eller dennes pårørende
- Fagpersoner

Lovgrundlag

Lov om Social Service (SEL) §§ 1 og 112.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

- I forbindelse med implementering af hjælpemidler kan det have en positiv effekt, at formidlingsprocessen er struktureret og gennemføres af fagpersoner med viden om og fokus på hjælpemidler, og at processen involverer borgerne ^{cxiii}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet indeholder tilpasning af hjælpemidlet samt instruktion til personen og evt. dennes nære omgivelser.

Der arbejdes ud fra:

- ICF baseret tilgang
- Anerkendende tilgang
- Errorless learning

Forløbet kan variere i et omfang op til 10 timer. Forløbet foregår i IKT afprøvningen i Center for Kommunikations lokaler i Herning eller i personens hjem, hvis dette er nødvendigt for indsatsen.

Resultat

Forløbet afsluttes med opsamlende notat, der indeholder beskrivelse af den tilpasning og instruktion, der er givet.

Personens videre forløb

Når forløbet er gennemført, afsluttes sagen.

Værd at bemærke

Hjælpemidlet skal kompensere borgers aktuelle individuelle behov. Personen kan derfor over tid have behov for ny udredning, tilpasning eller instruktion.

Forløb til børn med hjernepåvirkning eller - skade og særligt specialiseret IKT-indsats

Indsatsområde

IKT, kommunikationsvanskeligheder, Alternativ supplerende kommunikation – ASK.

Indsatsnavn

Forløb til børn med hjernepåvirkning eller skade og særligt specialiseret IKT-indsats.

Målgruppe

Børn med talesproglige- og kommunikative vanskeligheder, som har fået bevilget et kommunikationshjælpemiddel, og har behov for at hjælpemidlet tilpasses de individuelle behov, samt behov for at personen selv eller dens omgivelser bliver vejledt i, hvordan hjælpemidlet anvendes.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at gøre personen i stand til selvstændigt at kunne anvende et informationsteknologisk hjælpemiddel til kommunikation i hverdagen

Målene kan være:

- Hjælpemidlet er indstillet og opsat personligt til brugeren
- Personen kan selvstændigt anvende hjælpemidlet til afhjælpning af kommunikative vanskeligheder
- De nære omgivelser ved, hvordan de kan støtte personen i brug af hjælpemidlet

Visitationskriterier

- Personen har tale- og kommunikationsvanskeligheder i en grad, så det ikke er muligt at udtrykke det, som personen ønsker på en hurtig og effektiv måde i dagligdagen
- Er diagnosticeret eller lægefagligt vurderet at have en lidelse/skade, der giver kommunikationsvanskeligheder

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation indhentes som led i oplysning af sagen
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation/grundigt udredt støttebehov ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Personen selv eller pårørende
- Sundhedspersonale som læge, sygehus, plejepersonale, ergoterapeut
- Anden fagperson med tilknytning til personen

Lovgrundlag

Lov om Social Service (SEL) §§ 1 og 112.

Folkeskoleloven § 4 og kap. 3.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Kendskab til det enkelte barns særlige behov og interesser samt viden om funktionsnedsættelser og kompensationsmuligheder er afgørende for etablering af gode samspil. Erfaringer viser, at mange børn forstår mere, end de har mulighed for at give udtryk for. Imidlertid gør børnenes funktionsnedsættelser det vanskeligt at udrede deres impressive sprog og kognitive kapacitet. Det mest valide er observationer i dagligdagen, foretaget af dem, der kender barnet bedst, d.v.s. forældre og andre nære personer fra barnets sociale netværk.^{cxiv}

Indhold, tilgange og metoder

Der tages udgangspunkt i de oplysninger og beskrivelser, der allerede er indsamlet ved "udredning og afprøvning". IKT-konsulent vurderer på baggrund af den indhentede viden, om der er behov for en yderligere tilpasning eller instruktion i brug af hjælpemidlet.

Forløbet foregår ofte i et tværfagligt samarbejde mellem flere fagpersoner på Center for Kommunikation, og indeholder f.eks. dialog og samarbejde med barnets nære omgivelser, opsætning af personligt hjælpemiddel og instruktion.

Der arbejdes ud fra:

- ICF baseret tilgang
- Anerkendende tilgang

Forløbet kan variere i et omfang op til 10 timer og foregår i Center for Kommunikations lokaler eller i personens hjem alt efter behov.

Resultat

Forløbet afsluttes med en opsamlende rapport med beskrivelse af den opsætning og instruktion, der er givet i forbindelse med forløbet.

Det videre forløb

Personen er kompenseret i den aktuelle situation, men ændrer personens situation sig, kan der blive tale om en tilpasning af hjælpemidlet, eller en fornyet udredning af andet hjælpemiddel.

Det kan være i form af en Udredning og afprøvning eller et årsforløb for teknisk bistand.

Værd at bemærke

Hjælpemidlet skal kompensere borgers aktuelle individuelle behov. Personen kan derfor over tid have behov for ny udredning, tilpasning eller instruktion.

Forløb til personer med behov for alternativ betjening

Indsatsområde

IKT, Alternativ Supplerende Kommunikation.

Indsatsnavn

Forløb for personer med behov for alternativ betjening.

Målgruppe

Personer der har fået bevilget et hjælpemiddel, der skal tilpasses individuelle behov, og at personen eller de nære omgivelser har behov for instruktion i, hvordan den alternative betjening anvendes.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at personen selvstændigt kan anvende sit hjælpemiddel med alternativ betjening.

Mål kan f.eks. være::

- Hjælpemidlet er tilpasset brugerens individuelle behov
- Personen kan selvstændigt anvende hjælpemidlet
- De nære omgivelser ved, hvordan de kan støtte personen i brug af hjælpemidlet

Visitationskriterier

- Der foreligger udredning og afprøvning i alternativ supplerende kommunikation, hvor den aktuelle alternative betjening er afprøvet og bevilget, herunder faglig dokumentation for at vanskelighederne er varige eller langvarige
- Der er bevilget et hjælpemiddel
- Der er behov for tilpasning af den alternative betjening, så det mere præcist imødekommer det individuelle behov
- Personen, eller nærmeste pårørende, har brug for en længerevarende instruktion af et hjælpemiddel

Til grund for visitation ligger:

- Udredning fra egen læge eller speciallæge
- Udtalelse fra pædagog, lærer eller anden fagperson med kendskab til personen
- Dokumentation fra udredning og afprøvning

Henvendelse

- Personen selv eller dennes pårørende
- Fagpersoner
- Fagperson internt på Center for Kommunikation

Lovgrundlag

Lov om Social Service (SEL) §§ 1 og 112.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Erfaringsmæssigt bør avancerede alternative betjeningsformer løbende tilpasses for at imødekomme personens individuelle behov. Pårørende eller personlige hjælpere inddrages og instrueres i at udføre denne proces.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet indeholder tilpasning af og instruktion i brug af hjælpemidlet.

Hjælpemidlet kan f.eks. være kontakt, øjenstyring, mus eller alternative måder at bestyre en computer, iPad, telefon og andet IT-udstyr på.

Forløbet kan variere i et omfang op til 10 timer, og foregår i Center for Kommunikations lokaler eller i personens hjem alt efter behov

Resultat

Forløbet afsluttes med sammenfattende journalnotat.

Det videre forløb

Når forløbet er gennemført afsluttes sagen.

Værd at bemærke

Hjælpe midlet skal kunne kompensere borgers aktuelle behov. Personen kan derfor over tid have behov for ny udredning, tilpasning eller instruktion.

Årsforløb for teknisk bistand til ASK hjælpemidler

Indsatsområde

IKT, Alternativ Supplerende Kommunikation (ASK).

Indsatsnavn

Årsforløb for teknisk bistand til ASK hjælpemidler.

Målgruppe

Personer med bevilgede ASK hjælpemidler.

Formål/mål

Formålet er at afhjælpe problemer, der er relateret til det bevilgede ASK hjælpemiddel.

Mål kan f.eks. være::

- De tekniske problemer med hjælpemidlet er afhjulpet
- Hjælpe midlet er tilpasset og tilrettet ift. personens muligheder og behov, så hjælpemidlet fungerer så optimalt, som muligt

Visitationskriterier

- Der er tekniske problemer med hjælpemidlet og/eller personens udvikling nødvendiggør yderligere tilpasning og tilretning af hjælpemidlet
- Der er behov for bistand af begrænset omfang

Til grund for visitation ligger:

- Beskrivelse af de foreliggende tekniske problemer
- Beskrivelse af vanskeligheder ved anvendelsen af hjælpemidlet
- Beskrivelse af personens udvikling der nødvendiggør yderligere tilpasning og tilretning
- afgørelse

Henvendelse

- Personen selv eller dennes pårørende
- Fagpersoner med tilknytning til personen

Lovgrundlag

Lov om Social Service (SEL) §§ 1 og 112.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Hjælpe midlet bør løbende tilpasses efter behov mhp. at sikre den nødvendige kompensering.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet indeholder teknisk bistand evt. tilpasning og instruktion. Personens nære pårørende eller fagpersoner tilknyttet personen involveres efter behov.

Indsatsen kan foregå ved:

- Telefonisk eller online bistand
- Bistand ved personens levering af hjælpemidlet på Center for Kommunikation
- Bistand til hjælpemidlet i personens hjem

Forløbet kan vare op til 8 timer, og foregår i IKT afprøvningen i Center for Kommunikations lokaler i Herning eller i personens hjem, hvis dette er nødvendigt for indsatsen.

Resultat

Forløbet afsluttes med opsamlende notat med beskrivelse af den tilpasning og instruktion, der er givet.

Det videre forløb

Ved afslutning af forløbet lukkes sagen.

Værd at bemærke

Idet hjælpemidlet skal holdes vedlige gennem reparationer og opgraderinger så det vedvarende kompenserer personen optimalt, og virker efter hensigten, vil der ofte være behov for opfølgende forløb.

Struktur og planlægning

Udredning og afprøvning

Indsatsområde

IKT, Støtte og til struktur og planlægning.

Indsatsnavn

Udredning og afprøvning.

Målgruppe

Personer med kognitiv dysfunktion, der har behov for støtte til struktur og planlægning. Målgruppen kan f.eks. have bagvedliggende ADHD/ASF, hjerneskade, demens eller udviklingshæmning.

Formål/mål

Formålet er, at personen kompenseres bedst muligt for sine struktur og planlægningsvanskeligheder.

Mål kan f.eks. være::

- Personens behov for støtte til struktur og planlægning er udredt
- Der er lavet sagsfremstilling mhp. relevant hjælpemiddel

Visitationskriterier

- Personen har kognitive vanskeligheder, der i væsentlig grad giver vanskeligheder ved struktur og planlægning i dagligdagen
- Er diagnosticeret eller lægefagligt vurderet at have en lidelse, der giver væsentlige kognitive vanskeligheder

Til grund for visitationen ligger:

- Oplysninger fra borger, pårørende eller fagpersoner tilknyttet borger
- Eventuelt medsendte journaloplysninger fra behandlingssted

Henvendelse

Henvendelsen kan komme fra:

- Personen selv eller dennes pårørende
- Fagpersoner
- Læge eller Sygehus

Lovgrundlag

Lov om Social Service (SEL) §§ 1 og 112.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Socialstyrelsen har belyst, hvordan IKT, som f.eks. smartphones eller tablets med kalender og påmindelsessystemer kan kompensere personer med kognitive funktionsnedsættelser.

En forudsætning for at opnå god effekt er tilpasning af teknologien til den enkelte og oplæring i brug ^{cxv cxvi}.

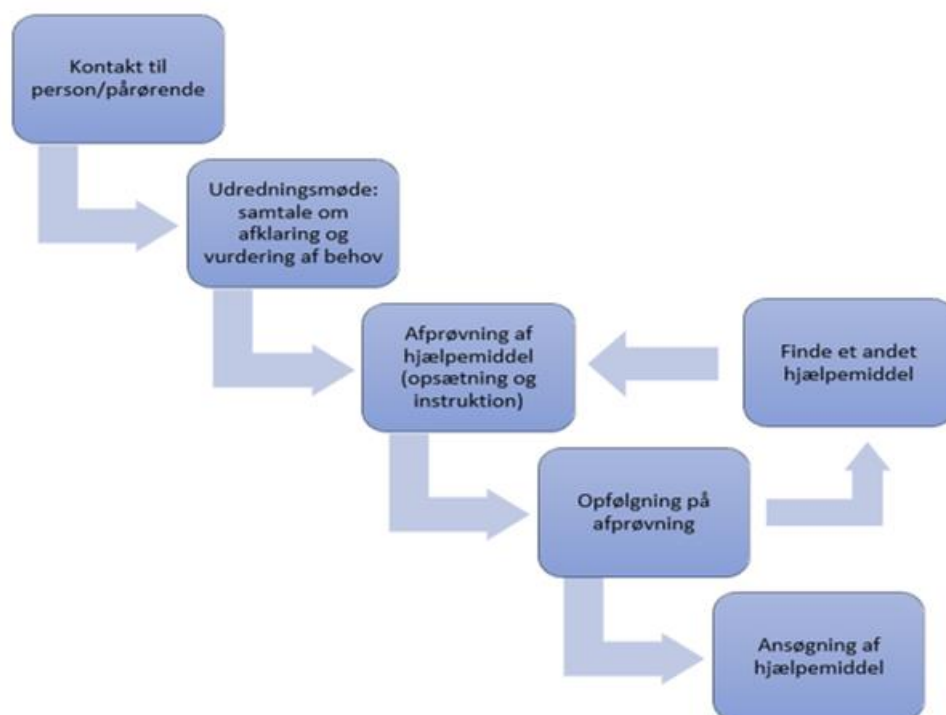
Indhold, tilgange og metoder

Udredning og afprøvning af hjælpemidler tager udgangspunkt i en udredende samtale med borger, evt. pårørende og fagpersoner samt konkret afprøvning af hjælpemidler.

Der arbejdes ud fra:

- ICF-baseret tilgang
- Anerkendende tilgang
- Errorles Learning

Forløbet kan vare op til 8 timer, og foregår i IKT afprøvningen i Center for Kommunikations lokaler i Herning eller i personens hjem, hvis dette er nødvendigt for indsatsen.

Resultat

Hvis der vurderes behov for hjælpemiddel, afsluttes udredning og afprøvning med en sagsfremstilling, der detaljeret beskriver forløbet og hvilket hjælpemiddel, der kan kompensere personen for vanskelighederne med struktur og planlægning.

Det videre forløb

I forlængelse af udredning vil det ofte være relevant at bevilge et eller flere forløb. Det kan f.eks. være forløb vedrørende hjælpemidler til kompensering af nedsat funktion, rådgivning og vejledning, tekniske bistand.

Værd at bemærke:

Hjælpemidlet skal kunne kompensere borgers aktuelle behov. Personen kan derfor over tid have behov for ny udredning, tilpasning eller instruktion.

Forløb for børn/unge med følger af ADHD eller anden udviklingsforstyrrelse

Indsatsområde

IKT, Støtte til struktur og planlægning.

Indsatsnavn

Forløb for børn/unge med følger af ADHD eller anden udviklingsforstyrrelse.

Målgruppe

Børn og unge i alderen 0-18 år med kognitive funktionsnedsættelser, der har fået bevilget et hjælpemiddel, og har behov for tilpasning af eller instruktion i hjælpemidlet.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at blive så selvhjulpne, som muligt, med hjælpemidlet.

Hjælpemidler kan f.eks. være særlige billedmaterialer, pegematerialer, apps til telefon/tablet m.m.

Mål kan f.eks. være::

- Personen er optimalt afhjulpet ift. struktur og overblik med det valgte hjælpemiddel
- Personen kan selvstændigt eller med støtte orientere sig i tid/døgnyrte
- Personen kan deltage i planlægning af hverdagens aktiviteter og gøremål

Visitationskriterier

- Der foreligger udredning og afprøvning vedr. det aktuelle hjælpemiddel ift. støtte til struktur og planlægning, herunder faglig dokumentation for, at de kognitive vanskeligheder er varige eller langvarige
- Der er bevilget et hjælpemiddel
- Der er behov for graduering af hjælpemidlet, så det er mere præcist tilpasset det individuelle behov
- Personen, eller nærmeste pårørende, har brug for en længerevarende instruktion/undervisning af et hjælpemiddel

Til grund for visitation ligger:

- Udredning/epikrise fra egen læge eller speciallæge, f.eks. psykiater
- Udtalelse fra pædagog, lærer eller anden fagperson med kendskab til personen
- Dokumentation fra udredning og afprøvning

Henvendelse

- Personen selv eller dennes pårørende
- Fagpersoner
- Fagperson internt på Center for Kommunikation

Lovgrundlag

Folkeskoleloven § 4 og kap. 3 eller Lov om Social Service (SEL) §§ 1 og 112.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Socialstyrelsen har belyst hvordan IKT, som f.eks. smartphones eller tablets med kalender og påmindelsessystemer kan kompensere personer med kognitive funktionsnedsættelser.

En forudsætning for at opnå god effekt er tilpasning af teknologien til den enkelte og oplæring i brug ^{cxvii cxviii}.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet indeholder tilpasning af hjælpemidlet samt instruktion. Nærmeste pårørende og evt. kommunal resursperson er altid en del af indsatsen til børn med nedsat kognitiv funktion.

Der arbejdes ud fra:

- ICF baseret tilgang
- Anerkendende tilgang
- Errorless learning – primært ved hjælpemidler der afvikles på telefon og tablets

Forløbet kan vare op til 3-7 timer, og foregår i IKT afprøvningen i Center for Kommunikations lokaler i Herning eller i personens hjem, hvis dette er nødvendigt for indsatsen.

Resultat

Forløbet afsluttes med et opsamlende notat, der beskriver forløbet.

Det videre forløb

Når forløbet er gennemført, betragtes sagen som afsluttet.

Værd at bemærke

Hjælpe midlet skal kunne kompensere borgers aktuelle behov. Personen kan derfor over tid have behov for ny udredning, tilpasning eller instruktion.

Forløb for voksne med ADHD eller anden udviklingsforstyrrelse

Indsatsområde

IKT, støtte til struktur og planlægning.

Indsatsnavn

Forløb for voksne med følger af ADHD, Autisme Spektrum Forstyrrelse og anden udviklingsforstyrrelse.

Målgruppe

Voksne med kognitive funktionsnedsættelser, som følge af ADHD, ASF og anden udviklingsforstyrrelse, der har fået bevilget et hjælpemiddel, og har behov for tilpasning af og instruktion i brug af hjælpemidlet.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at personen bliver så selvhjulpne som muligt med hjælpemidlet.

Mål kan f.eks. være::

- Personen er optimalt afhjulpet ift. struktur og overblik med det valgte hjælpemiddel
- Personen kan selvstændigt, eller med støtte orienterer sig i tid/døgnrytme
- Personen kan selvstændigt, eller med støtte, planlægge hverdagens aktiviteter og gøremål

Visitationskriterier

- Der foreligger udredning og afprøvning vedr. det aktuelle hjælpemiddel ift. støtte og struktur og planlægning, herunder faglig dokumentation for, at de kognitive vanskeligheder er varige eller langvarige.
- Der er bevilget et hjælpemiddel
- Der er behov for graduering af hjælpemidlet, så det er mere præcist tilpasset det individuelle behov.
- Personen eller en resursepersone, har brug for en længerevarende instruktion af et hjælpemiddel.

Til grund for visitation ligger:

- Udredning/epikrise fra egen læge eller speciallæge, f.eks psykiater
- Udtalelse fra pædagog, lærer eller anden fagperson med kendskab til personen
- Dokumentation fra udredning og afprøvning

Henvendelse

- Personen selv eller dennes pårørende
- Fagpersoner

Lovgrundlag

Lov om Social Service (SEL) §§ 1 og 112.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Socialstyrelsen har belyst, hvordan IKT, som f.eks. smartphones eller tablets med kalender og påmindelsessystemer kan kompensere personer med kognitive funktionsnedsættelser.

En forudsætning for at opnå god effekt er tilpasning af teknologien til den enkelte og oplæring i brug.

cxix

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet indeholder tilpasning af og instruktion i hjælpemidlet. Der deltager ofte bostøtte, kontaktpædagoger eller pårørende som støttepersoner/resursepersoner i forløb med voksne med nedsat kognitiv funktion, forårsaget af ADHD, Autisme Spektrum Forstyrrelse eller anden udviklingsforstyrrelse.

Der arbejdes ud fra:

- ICF baseret tilgang
- Anerkendende tilgang
- Errorless learning – primært ved hjælpemidler der afvikles på telefon og tablets.

Forløbet kan variere i et omfang op til 8 timer, og foregår i IKT afprøvningen i Center for Kommunikations lokaler i Herning eller i personens hjem, hvis dette er nødvendigt for indsatsen.

Resultat

Forløbet afsluttes med sammenfattende journalnotat.

Det videre forløb

Når forløbet er gennemført, betragtes sagen som afsluttet.

Værd at bemærke

Hjælpemidlet skal kunne kompensere borgers aktuelle behov. Personen kan derfor over tid have behov for ny udredning, tilpasning eller instruktion.

Forløb til personer med demens eller anden progredierende lidelse

Indsatsområde

IKT, støtte til struktur og planlægning.

Indsatsnavn

Forløb for personer med demens eller anden progredierende lidelse.

Målgruppe

Voksne med kognitive funktionsnedsættelser, som følge af progredierende lidelse, der har fået bevilget et hjælpemiddel, og har behov for at hjælpemidlet tilpasses de individuelle behov, samt behov for, at personen selv eller dens omgivelser bliver vejledt i, hvordan hjælpemidlet anvendes.

Denne målgruppe kan f.eks. være personer med f.eks. Parkinson Sygdom, Sklerose, Huntingtons Sygdom mm.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at personen bliver så selvhjulpne, som muligt, med hjælpemidlet.

Mål kan f.eks. være::

- Hjælpemidlet er sat op i forhold til personens aktuelle individuelle behov ift. struktur og overblik
- Personen kan selvstændigt, eller med støtte orientere sig i tid/døgnrytme
- Personen kan selvstændigt, eller med støtte, planlægge hverdagens aktiviteter og gøremål

Visitationskriterier

- Der foreligger udredning og afprøvning vedr. det aktuelle hjælpemiddel ift. støtte og struktur og planlægning, herunder faglig dokumentation for, at de kognitive vanskeligheder er varige eller langvarige.

- Der er bevilget et hjælpemiddel
- Der er behov for graduering af hjælpemidlet, så det er mere præcist tilpasset det individuelle behov
- Personen eller en resursepersone, har brug for en længerevarende instruktion af et hjælpemiddel

Til grund for visitation ligger:

- Udredning/epikrise fra egen læge eller speciallæge
- Dokumentation fra pædagog, lærer eller anden fagperson med kendskab til personen
- Dokumentation fra udredning og afprøvning

Henvendelse

- Personen selv eller dennes pårørende
- Fagpersoner med tilknytning til personen

Lovgrundlag

Lov om Social Service (SEL) §§ 1 og 112.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet indeholder tilpasning af hjælpemidlet og instruktion til personen selv og dennes nære omgivelser.

Der arbejdes ud fra:

- ICF baseret tilgang
- Anerkendende tilgang
- Errorless learning – primært ved hjælpemidler der afvikles på telefon og tablets.

Forløbet kan variere i et omfang op til 10 timer, og foregår i IKT afprøvningen i Center for Kommunikations lokaler i Herning eller i personens hjem, hvis dette er nødvendigt for indsatsen.

Resultat

Forløbet afsluttes med sammenfattende journalnotat.

Det videre forløb

Når forløbet er gennemført afsluttes sagen.

Værd at bemærke

Hjælpemidlet skal kunne kompensere borgers aktuelle behov. Personen kan derfor over tid have behov for ny udredning, tilpasning eller instruktion.

Læse- og skrivestøtte

Udredning mhp. støtte til privat brug

Indsatsområde

IKT, Læse- og skrivestøtte.

Indsatsnavn

Udredning/afprøvning mhp. støtte til privat brug.

Målgruppe

Personer med dysleksi (ordblindhed) og personer med aleksi (tab af eller forstyrrelse af evnen til at læse og skrive, som følge af en hjerneskade), der er begrænset ift. læse/skrive aktiviteter i hverdagen.

Formål/mål

Formålet er, at personen bliver kompenseret for de skriftsproglige vanskeligheder i forhold til daglige aktiviteter, der involverer læsning og skrivning.

Mål kan f.eks. være::

- Det er afklaret, hvilke læse-skrivemæssige behov personen har
- Det er afklaret, hvilket kompenserende hjælpemiddel, eller hvilke hjælpemidler, der kan kompensere for læse-skrivevanskelighederne

Visitationskriterier

- Test foretaget af relevant fagperson har påvist dysleksi (ordblindhed) eller
- Aleksi er konstateret af relevant fagperson

For personer med dysleksi gælder desuden, at de

- Ikke hører under Folkeskoleloven
- Ikke er dækket af Specialpædagogisk støtte

Til grund for visitation ligger:

- Læse-stavetest hvor konklusionen er, at der er tale om dysleksi eller fonologiske vanskeligheder der svarer til dysleksi eller
- Neurologisk udredning og dokumentation fra fagperson, der konstaterer aleksi

Henvendelse

- Personen selv eller dennes pårørende
- Sundhedspersonale som læge, sygehus, plejepersonale, ergoterapeut
- Fagpersoner med tilknytning til borger

Lovgrundlag

Lov om Social Service (SEL) §§ 1 og 112.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Det er almindeligt anerkendt blandt fagpersoner, at det uanset om der er tale om gratis software, eller software der skal indkøbes, er vigtigt at sikre software installeres korrekt, og at personen lærer at bruge softwaren hensigtsmæssigt, da dette er afgørende for, at personen bliver afhjulpnet så godt som muligt.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet indeholder en udredning af behov, samt en afprøvning af hvilke eventuelle hjælpemidler der kan kompensere for personens læse/skrive-vanskeligheder.

Der tages udgangspunkt i:

- ICF-tilgang
- Anerkendende tilgang

Forløbet kan vare op til 6 timer, og foregår i IKT afprøvningen i Center for Kommunikations lokaler.

Resultat

Udredning og afprøvning afsluttes med en sagsfremstilling, hvori behov, samt afprøvede og anbefalede hjælpemidler beskrives. Hvis udredning og afprøvning viser, at personen er afhjulpnet med indlejede eller gratis apps og programmer, kan sagsfremstilling evt. undlades.

Det videre forløb

Hvis der udarbejdes sagsfremstilling med ansøgning om hjælpemiddel og dette bevilges, vil personen ofte have behov for et implementeringsforløb, der indeholder bestilling og installation af, samt instruktion i hjælpemidlet.

Værd at bemærke

Voksenuddannelsescentret eller Arbejdernes Oplysningsforbund laver læse-stavetest, der kan afklare, om der er tale om dysleksi.

Udredning og afprøvning på Center for Kommunikation handler om at udrede, hvilke læse-skrivebehov personen har, samt afprøve hvilke hjælpemidler, der kan kompensere for funktionsnedsættelsen, så disse behov kan opfyldes.

Forløb mhp. installation og instruktion af hjælpemiddel til privat brug

Indsatsområde

IKT, vanskeligheder med at læse og skrive.

Indsatsnavn

Læse- og skrivestøtte, forløb mhp. installation og instruktion i hjælpemiddel til privat brug.

Målgruppe

Personer med dysleksi (ordblindhed) eller aleksi (tab af eller forstyrrelse af evnen til at læse og skrive, som følge af en hjerneskade), der er begrænset ift. læse/skrive aktiviteter i hverdagen.

Formål/mål

Formålet er, at personen bliver kompenseret for de skriftsproglige vanskeligheder i forhold til daglige aktiviteter, der involverer læsning og skrivning.

Mål kan f.eks. være::

- De nødvendige hjælpemidler er bestilt, installeret og opsat, så de passer til personens individuelle behov
- Personen med læse-skrivevanskeligheder i stand til selvstændigt at benytte hjælpemidlerne

Visitationskriterier

- Udredning og afprøvning vedr. det aktuelle hjælpemiddel ift. læse- og skrivestøtte, herunder dokumentation for funktionsnedsættelsen
- Neurologisk udredning og dokumentation fra fagperson, der konstaterer aleksi
- Der er bevilget et hjælpemiddel
- Personen, eller nærmeste pårørende, har brug for instruktion/undervisning af hjælpemidlet

For personer med dysleksi gælder desuden, at de:

- Ikke hører under Folkeskoleloven
- Ikke er dækket af Specialpædagogisk støtte

Til grund for visitation ligger:

- Læse-stavetest, hvor konklusionen er, at der er tale om dysleksi eller fonologiske vanskeligheder, der svarer til dysleksi
- Neurologisk udredning
- Dokumentation fra udredning og afprøvning

Henvendelse

- Personen selv eller dennes pårørende
- Sundhedspersonale som læge, sygehus, plejepersonale, ergoterapeut
- Fagpersoner med tilknytning til borger

Lovgrundlag

Lov om Social Service (SEL) §§ 1 og 112.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Det er almindeligt anerkendt blandt fagpersoner, at det, uanset om der er tale om gratis software, eller software der skal indkøbes, er vigtigt at sikre software installeres korrekt, og at personen lærer at bruge softwaren hensigtsmæssigt, da dette er afgørende for, at personen bliver afhjulpnet så godt, som muligt.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet indeholder bestilling af bevilgede hjælpemidler, installation, og opsætning af hjælpemidlet, så det svarer til personen med læse-skrivevanskeligheders aktuelle behov, samt instruktion til personen med læse-skrivevanskeligheder og eventuelle pårørende eller fagpersoner med tilknytning til personen.

Forløbet kan vare op til 6 timer, og foregår i Center for Kommunikations lokaler.

Resultat

Forløbet afsluttes med opsamlende notater, der indeholder beskrivelse af den tilpasning og instruktion, der er givet.

Det videre forløb

Forløbet afsluttes efter installation/instruktion. Viser der sig behov for yderligere hjælp til installation eller instruktion kan personen henvises til nyt tilsvarende forløb

TILKØB

KOORDINERING AF INDSATS

Koordinering af tværfaglig/tværasektoriel indsats
Indsatsområde Tilkøb, alle områder. Indsatsnavn Koordinering af tværfaglig/tværasektoriel indsats. Målgruppe Personer med tværgående eller tværasektoriel indsats, hvor kommunen vurderer, der er behov for en koordinerende indsats placeret ved Center for Kommunikation. Typisk vil personen i centrum for forløbet have særlige behov eller en særlig kompleksitet i indsatsen, der resulterer i, at der er behov for en fagspecialist, som koordinator for forløbet. Formål/mål Formålet er at sikre et sammenhængende forløb for personen i centrum, og koordinere det tværfaglige samarbejde i forløbet. Visitationskriterier • Kommunen har vurderet, at der er behov for, at en fagspecialist fra Center for Kommunikation varetager opgaven, som koordinator/tovholder på sagen • Kommunens tilsagn om tilkøb Henvendelse Kun via myndighed i personens hjemkommune Indhold, tilgange og metoder Forløbet kan f.eks. indeholde: • Fagspecialist på Center for Kommunikation fungerer som tovholder, så alle aktører i forløbet har ét sted de kan henvende sig • Center for Kommunikation koordinerer indsats mellem de forskellige aktører i forløbet. F.eks. personen i centrum for forløbet, kommunale fagpersoner eller læge • Center for Kommunikation sørger for løbende orientering og dialog mellem parterne • Center for Kommunikation inviterer til koordinerende møder, sørger for afvikling af møderne og referat Resultat Personen i centrum for forløbet har én fast tovholder, og indgår i et sammenhængende og koordineret forløb Værd at bemærke Afgrænsning af den koordinerende indsats aftales med kommunen i den enkelte sag. Beskrivelse af tidsforbrug Tidsforbrug aftales med kommunen i den enkelte sag

TALE

Intensiv CILT træning til personer med afasi

Indsatsområde

Tilkøb, tale.

Indsatsnavn

Intensiv CILT-træning (Constrain Induces Language Therapy) til personer med afasi .

Målgruppe

Personer der, som følge af afasi, er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse

Mål kan f.eks. være::

- Personen tilegner sig strategier til at lette ordmobilisering i hverdagen.
- Personen forbedrer ordmobilisering i kommunikationen.

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens kognitive funktionsniveau samt personens accept og aktive medvirken
- Kommunens tilsagn om tilkøb

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation
- Logopædisk udredning
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Sygehus/rehabiliteringscentre eller læge personen
- Fagperson i kommunen

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Kommunikative evner er en nødvendighed for at kunne indgå i et rehabiliteringsforløb, og begrænsninger i kommunikationen kan have store konsekvenser for personens aktive deltagelse i hverdagen. Det er en generel forudsætning for god rehabilitering, at det foregår tværfagligt, varetages af fagpersoner med tilstrækkelig neurofaglig kompetence, og at pårørende inddrages løbende. ^{cxix}

Evidensbaserede og anbefalede metoder:

CILT er en evidensbaseret metode til genoptræning og anbefalet i Sundhedsstyrelsens forløbsprogrammer^{cxix}.

Indhold, tilgange og metoder

CILT er en evidensbaseret intensiv træningsmetode, som har til hensigt at lette ordmobiliseringsvanskeligheder hos personer med afasi vha. struktureret indhold.

Forløbet vil som udgangspunkt være i form af holdundervisning over 2 uger, 5 dage om ugen og 3 timer om dagen, men kan også afvikles som individuel undervisning evt. ifm. vejledning af pårørende eller personale afhængig af personens individuelle resurser og behov og afhængig af indsatsniveau. Undervisningsgangene vil som udgangspunkt være ens evt. med variation i opgaver indenfor CILT-metoden.

Forløbet kan variere i et omfang op til 40 timer, og foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet.

Resultat

- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen

Det videre forløb

Forløbet afsluttes med videregivelse af information og kommunikationsstrategier til relevante samarbejdspartnere. Det anbefales, at kommunikationsstrategierne og evt. andet kommunikationsmateriale følger personen, hvis der sker skift i opholdssted.

Værd at bemærke

Følger efter erhvervet hjerneskade kan påvirke forskellige sanser (f.eks. syn og hørelse), kognition, relationer til pårørende samt motorik ift. betjening af diverse genstande. Der kan derfor, udover forløb rettet mod talen, være behov for øvrige indsatser under Synsområdet, Høreområdet, Neuro-området og IKT-området.

Individuelt forløb for personer med demens

Indsatsområde

Tilkøb, Tale.

Indsatsnavn

Individuelt tilrettelagt forløb for personer med demens.

Målgruppe

Personer der, som følge af demens, er begrænset i deres hverdag.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være::

- Personen anvender strategier til at lette kommunikationen i hverdagen.
- Personen kender til muligheder for at forbedre ordmobilisering i kommunikationen vha. automatisering.
- Personens nære omgivelser kender til personens kommunikative behov, samt hvordan de bedst kan støtte vedkommende i kommunikationen

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Kommunens tilsagn om tilkøb

Til grund for visitation ligger:

- Koordinering af indsats med kommunens demensteam
- Personens kognitive funktionsniveau samt personens eller værges accept og aktive medvirken
- Personen kan være begrænset på en måde, hvor der er et større behov for inddragelse af omgivelserne mhp. specialpædagogisk bistand

Henvendelse

- Sygehus, læge
- fagperson i kommunen

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Indsats til mennesker med demens bør tage udgangspunkt i den enkeltes behov og værdier, og tilrettelægges som et sammenhængende forløb med fokus på forebyggelse, tidlig indsats, nyeste viden og øget forskningsindsats.

Pårørende skal inddrages aktivt og samtidig have mere støtte i livet som pårørende.^{cxxii}

Der er evidens for, at sygdommens udvikling kan forsinkes, hvis der sættes ind tidligt med kompenserende undervisning.^{cxiii}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde individuel undervisning, vejledning til borger, vejledning til pårørende og personale samt holdundervisning afhængig af personens individuelle resurser og behov samt afhængigt af indsatsniveau.

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Kommunikationsstrategier og feedback
- SCA-metoden (Supported Communication for Adults with Aphasia)
- Anerkendende tilgang
- Situeret læring
- Sanseintegration med fokus på helhedstænkning af krop og hjerne

Forløbet kan variere i et omfang op til 15 timer, og foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier til personen og dennes omgivelser
- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen

Det videre forløb

Forløbet afsluttes med videregivelse af information og kommunikationsstrategier til relevante samarbejdspartnere. Det anbefales, at kommunikationsstrategierne og evt. andet kommunikationsmateriale følger personen, hvis der sker skift i opholdssted.

Værd at bemærke

Følger efter demens kan påvirke forskellige sanser (f.eks. syn og hørelse), kognition, relationer til pårørende samt motorik ift. betjening af diverse genstande. Der kan derfor, udover forløb rettet mod talen, være behov for øvrige indsatser under Syns-, Høre-, Neuro- og IKT-området.

Demens er en progredierende sygdom, hvor der kan være behov for tilpasning af kommunikationsstrategier løbende.

Holdundervisning til personer med kognitive kommunikationsvanskeligheder

Indsatsområde

Tilkøb, Tale.

Indsatsnavn

Holdundervisning til personer med kognitive kommunikationsvanskeligheder.

Målgruppe

Personer der, som følge af kognitive kommunikationsvanskeligheder, er begrænset i deres hverdag, og vurderes at have et øget kommunikativt behov (f.eks. i form af kommunikativt krævende aktiviteter)

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at afhjælpe eller begrænse virkningerne af personens funktionsnedsættelse

Mål kan f.eks. være::

- Personen anvender strategier til at lette kommunikationen i hverdagen.
- Personen har forbedret sine kommunikative evner såsom strukturering af en samtale, ordmobilisering, opstart af emne osv. I gruppesammenhæng.
- Personen får større indsigt i egne vanskeligheder, og hvordan disse kan løses i kommunikation med andre
- Personens nære omgivelser kender til personens kommunikative behov, samt hvordan de bedst kan støtte vedkommende i kommunikationen

Visitationskriterier

- Personen er udredt logopædisk, og der er vurderet behov for logopædisk intervention
- Personens kognitive funktionsniveau samt personens accept og aktive medvirken
- Kommunens tilsagn om tilkøb

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation
- Logopædisk udredning
- Kognitiv udredning
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

- Sygehus/rehabiliteringscentre eller læge
- Fagperson i kommunen

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Kommunikative evner er en nødvendighed for at kunne indgå i et rehabiliteringsforløb, og begrænsninger i kommunikationen kan have store konsekvenser for personens aktive deltagelse i hverdagen. Det er en generel forudsætning for god rehabilitering, at det foregår tværfagligt, varetages af fagpersoner med tilstrækkelig neurofaglig kompetence, og at pårørende inddrages løbende. ^{cxxiv}

Evidensbaserede og anbefalede metoder:

- Supported Communication for Adults with Aphasia (SCA) som kompenserende metode ^{cxxv}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet er bygget op som holdundervisning 2 timer ad gangen fordelt på 8 undervisningsgange og med deltagelse af to fagspecialister.

Forløbet kan tage udgangspunkt i:

- Cooperative learning
- Acceptance and Commitment therapy (ACT)
- SCA-metoden
- Semantic Feature Analysis (SFA) metoden
- Anerkendende tilgang

Forløbet varer op til 16 timer og foregår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet

Resultat

- Skriftlig vejledning i kommunikationsstrategier til personen og dennes omgivelser
- Evaluering – med beskrivelse af resultatet af det logopædiske forløb med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning i undervisningsplanen.

Det videre forløb

Forløbet afsluttes med videregivelse af information og kommunikationsstrategier til relevante samarbejdspartnere. Det anbefales, at kommunikationsstrategierne og evt. andet kommunikationsmateriale følger personen, hvis der sker skift i opholdssted.

Værd at bemærke

Følger efter erhvervet hjerneskade kan påvirke forskellige sanser (f.eks. syn og hørelse), kognition, relationer til pårørende samt motorik ift. betjening af diverse genstande. Der kan derfor, udover forløb rettet mod talen, være behov for øvrige indsatser under Synsområdet, Høreområdet, Neuro-området og IKT-området.

HØRE

Forløb til personer tilknyttet beskæftigelse mhp. hjælpemidler og arbejdspladsindretning

Indsatsområde:

Tilkøb, Høre,. Henvvisning fra jobcentre.

Indsatsnavn

Forløb til personer tilknyttet beskæftigelse mhp. hjælpemidler og arbejdspladsindretning.

Målgruppe

Personer med hørenedsættelse eller hørerelateret lidelse, som er erhvervsaktive, er i erhvervsafklaring, i praktik eller ønsker afklaring omkring uddannelsesmuligheder.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at personen med hørenedsættelse eller en hørerelateret vanskelighed opnår eller fastholder beskæftigelse, erhvervsafklares eller afklares ift. uddannelse.

Mål kan f.eks være

- Personen er kompenseret for sine udfordringer i det konkrete erhverv
- Personen kan anvende hjælpemidlet / arbejdspladsindretningen

Visitationskriterier

- Personen har en hørenedsættelse/ hørerelateret vanskelighed, der begrænser vedkommende i en specifik jobfunktion eller
- Personen har behov for at blive afklaret ift. erhverv eller uddannelse

Til grund for visitation ligger:

- Henvendelse fra jobcenteret mhp. forløb på Høreområdet
- Journal fra behandlingssted med audiogram og epikrise
- Evt. udredning af behovet ved fagspecialist fra Center for Kommunikation

Henvendelse

- Jobcentre

Lovgrundlag

Lov om compensation til handicappede i erhverv § 1.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

God praksis vedr. Hørevanskeligheder ^{cxxvi}.

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet kan indeholde:

- Udredning og vejledning med afsæt i personens høresituation
- Rådgivning om kompensationsmuligheder og kommunikationsstrategier
- Afprøvning og indstilling vedrørende høretekniske løsninger og arbejdspladsindretning
- Hørefaglig rådgivning til arbejdsplads og jobcenter.

Rådgivningen har fokus på den særlige situation, der er i forhold til løsning af den konkrete arbejdsmæssige vanskelighed.

Indsatsen kan være af forskellig varighed og omfang alt efter, hvilken situation der skal løses, og om der skal foretages en afprøvning.

Indholdet vedrørende hjælpemidler/arbejdspladsindretning til brug i arbejdssituationen indeholder udredning, instruktion og vejledning, afprøvning afsluttende med en indstilling til jobcentret.

En indsats kan variere i et omfang op til 10 timer, hvor personen kommer på Center for kommunikation og/eller fagspecialisten fra Center for Kommunikation kommer på arbejdspladsen.

Resultat

Der bliver lavet en indstilling med beskrivelse af forløbets resultater og effekt, som sendes til jobcentret.

Det videre forløb

Når indsatsen er udført, afsluttes sagen.

Værd at bemærke

Ofte inddrages leverandør af de høretekniske løsninger i afprøvningsfasen. Evt. udgift til leverandør fremgår af den indstilling, der sendes til jobcenteret mhp. stillingstagen til evt. videre indsats.

Høreomsorg

Indsatsområde

Tilkøb, Høre, høreomsorg

Indsatsnavn

Tilkøb. Høreomsorg.

Målgruppe

Personer med hørenedsættelse, som har behov for at få hjælp til vedligeholdelse af høreapparater.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at personen bliver afhjulpel eller mindst muligt begrænset af følgerne af hørenedsættelsen.

Mål kan f.eks. være::

- Personen har fået den nødvendige hjælp til vedligeholdelse/skift af slange, filtre, ørepropper

Visitationskriterier

Personen er afsluttet i høreapparatbehandling ved offentlig høreklub eller i privat regi, og som ikke selv kan vedligeholde høreapparatet.

Til grund for vurderingen ligger

- Journal fra behandlingssted med audiogram og epikrise
- Vurdering ved fagspecialist ved Center for Kommunikation

Henvendelse

- Personen selv
- Fagligt personale
- Pårørende

Lovgrundlag

Serviceoven. Kapitel. 16, § 83.

Indhold, tilgange og metoder

Tilgangen omhandler hands-on vejledning og rådgivning i forhold til vedligeholdelse af høreapparatet.

Indsatsen har en varighed af 15 min, og forgår i Center for Kommunikations lokaler i nærområdet, og i sjældne tilfælde i personens eget hjem, såfremt dette er eneste mulighed.

Resultat

Der vil være et afsluttende notat med beskrivelse af resultater og effekt.

Værd at bemærke

Indsatsen vil kunne varetages af kommunal høreomsorg eller hjemmepleje.

SYN

Forløb til personer tilknyttet beskæftigelse mhp. hjælpemidler, arbejdspladsindretning m.v.
Indsatsområde Tilkøb, Syn. Indsatsnavn Forløb til personer tilknyttet beskæftigelse mhp. hjælpemidler, arbejdspladsindretning m.v. Målgruppe Personer med synsnedsættelse ellers synsrelaterede problemer der er erhvervsaktive, har behov for erhvervsafklaring, er i praktik eller ønsker afklaring omkring uddannelsesmuligheder. Formål/mål Formålet med indsatsen er, at personen med synsnedsættelse eller synsrelaterede problemer får synsfaglig bistand til at opnå eller fastholde beskæftigelse, erhvervsafklares eller afklares i forhold til uddannelse. Mål kan f.eks. være: • Personen er kompenseret for sine udfordringer idet konkrete erhverv • Personen kan anvende hjælpemidler • Personen kan færdes selvstændigt på arbejdspladsen • Jobcentret kan på kvalificeret grundlag varetage videre sagsbehandling Visitationskriterier • Personen har en synsnedsættelse eller synsrelateret udfordring, der begrænser vedkommende i en specifik jobfunktion • Personen har behov for at blive afklaret ift. erhverv eller uddannelse Til grund for visitation ligger: • Henvendelse fra jobcentret mhp. et forløb på Synsområdet <u>Henvendelse</u> • Jobcentre <u>Lovgrundlag</u> Lov om kompensation til handicappede i erhverv § 1. <u>Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området</u> Det er almindeligt fagligt anerkendt, at det er nødvendigt og vigtigt med en målrettet indsats med henblik på at sikre, at personer med nedsat syn eller blindhed kan være en del af uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet. Der foreligger ikke God Praksisbeskrivelser, men lignende ydelser bevilges både på Institut for Blinde og Svagsynede og på landets øvrige kommunikationscentre. Indhold, tilgange og metoder Forløbet kan indeholde: • Udredning og vejledning med afsæt i personens visuelle udfordringer • Rådgivning om kompensationsmuligheder og kommunikationsstrategier • Afprøvning og indstilling vedrørende synskompenenserende hjælpemidler og arbejdspladsindretning • Undervisning i O&M (orientering og mobility) på arbejdspladsen • Synsfaglig rådgivning til arbejdsplads og jobcenter Indsatsen kan variere i et omfang op til 30 timer, og foregår på Center for kommunikation og/eller på personens arbejdsplads, hvis dette er nødvendigt for indsatsen.

Resultat

Der bliver lavet en indstilling med beskrivelse af forløbets resultater og effekt, som sendes til jobcentret. Jobcentret beslutter om de anbefalede hjælpemidler kan bevilges og ved bevilling varetager Center for Kommunikation oftest bestilling og opsætning af hjælpemidler samt instruktion i brug af hjælpemidler.

Det videre forløb

Når indsatsen er udført, afsluttes sagen.

Værd at bemærke

I forbindelse med udfærdigelse af indstilling til jobcentret kan der evt. anbefales kontakt til andre fagindsatser ved Center for Kommunikation, såfremt der er andre vanskeligheder end de synsrelaterede problemer, der har betydning for personens erhvervsevne.

Synsevnen kan ændre sig over tid, og der kan opstå nye behov, ligesom hjælpemiddel kan blive defekt eller software kan være nødvendigt at få opgraderet mhp. at hjælpemidlet kan fungere sammen med brugerens øvrige it. Der kan dermed forventes behov for yderligere indsats i form af f.eks. ny undervisning eller fornyet instruktion i brug af hjælpemiddel.

Forløb med synstræning

Indsatsområde

Tilkøb, Syn, voksne med synsnedsættelse.

Indsatsnavn

Forløb med synstræning – tilkøb.

Målgruppe

Personer med visuelle følger efter erhvervet hjerneskade eller hjernepåvirkning som f.eks. hjernebetinget lysfølsomhed, synsfeltsdefekter og samsynsproblemer, der har behov for synstræning med henblik på at afhjælpe eller kompensere de visuelle senfølger.

Formål/mål

Formålet med synstræningen er, at personens visuelle funktion bedres så generne efter erhvervet hjerneskade eller hjernepåvirkning mindskes.

Mål kan f.eks. være::

- Personen kan i øget grad koordinere øjnene, og har opnået bedre samsyn, konvergens og akkomodations evne
- Personen er undervist og trænet i synssansens integration med krop og balance (herunder vestibulære forhold)
- Personen, pårørende og relevante fagpersoner har opnået viden om og forståelse for de visuelle følger efter erhvervet hjerneskade eller hjernepåvirkning.
- Personen har mindskede visuelle følger, og kan i højere grad udnytte synsfunktionen

Visitationskriterier

- Dokumentation for konstateret erhvervet hjerneskade eller hjernerystelse
- Som udgangspunkt skal skaden være minimum 3 måneder gammel, dette for at tilgodese spontan remission
- Personens funktionsnedsættelse begrænser vedkommende i hverdagen eller i deltagelse i andre rehabiliteringsforløb
- Personen har fået foretaget "special optisk udredning og afprøvning af person med hjernebetinget synsnedsættelse" af special optiker
- Det er vurderet af special optiker ved Center for Kommunikation, at personen kan forventes at profitere af synstræning.

Til grund for visitation ligger:

- Lægelig dokumentation fra øjenlæge og evt. andre speciallæger
- Oplysninger fra egen optiker eller neurooptometrist
- Personens, pårørendes eller relevant fagpersons beskrivelse af den oplevede funktionsnedsættelse
- Dokumentation fra "special optisk udredning og afprøvning af person med hjernebetinget synsnedsættelse" foretaget af special optiker
- Henvendelse fra personens hjemkommune med henblik på forløb med synstræning

Henvendelse

- Visiterende sagsbehandler i personens hjemkommune

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Dansk Center for Hjernerystelse, der er udpeget af sundhedsstyrelsen, anbefaler en helhedsorienteret tilgang og tværfaglig koordinering og indsats, og her beskrives, at det er God Praksis at overveje at tilbyde optometrisk samsynstræning til patienter med længerevarende visuelle symptomer efter hjernerystelse.^{cxxvii}

Indhold, tilgange og metoder

Forløbet i forhold til synstræning er afhængigt af skadens karakter og personens samlede livssituation.

Et forløb med synstræning kan f.eks. indeholde:

- Træningsøvelser, der kan medvirke til etablering af øget stabil visuel fikseationsevne, inklusion nærrefleks, øjne-hoved integration og reduktion af sensibilitet for bevægelse i synsfeltet
- Synskompenenserende teknikker ved bl.a. læsning og skrivning.
- Oplysningen om typiske synsændringer efter erhvervet hjerneskade eller ved følger efter hjernerystelse.
- Træningsøvelser mhp. at øge visio-perceptuel opmærksomhed ved bl.a. indskrænket synsfelt

Forløbet har en varighed på op til 10 timer, og foregår i Center for kommunikations lokaler i Herning.

Resultat

Ved forløbets afslutning udarbejdes et afsluttende notat med beskrivelse af resultatet af synstræningen med udgangspunkt i den udarbejdede målsætning.

Det videre forløb

Ved forløbets afslutning kan der evt. udleveres øvelser, som personen fremadrettet selv kan arbejde med mhp. at vedligeholde synsfunktionen.

Værd at bemærke

Følger efter erhvervet hjerneskade kan påvirke forskellige sanser, kognition, relationer til pårørende samt motorik ift. betjening af diverse genstande. Der kan derfor, udover forløb rettet mod synsfunktionen, være behov for øvrige indsatser under Taleområdet, Høreområdet, Neuro-området og IKT-området

DØVBLINDE

Udredning og afprøvning med henblik på kontaktperson-ordning

Indsatsområde

Tilkøb, døvblinde.

Indsatsnavn

Udredning og afprøvning med henblik på kontaktperson-ordning.

Målgruppe

Personer med kombineret syns- og hørenedsættelse, som er funktionelt døvblinde.

Formål/mål

Formålet med udredningen er at undersøge og klarlægge personens behov og begrænsninger med henblik på at medvirke til, at personer med funktionel døvblindhed kan leve så normalt, som muligt, på trods af de udfordringer, som det dobbelte sansetab medfører.

Mål kan f.eks. være:

- Personens behov, muligheder og begrænsninger er udredt
- Det er afklaret hvorvidt personen kan kompenseres af en kontaktpersonordning samt om personen kan administrere ordningen

Visitationskriterier

- Personen har en kombineret syns- og hørenedsættelse, som medfører, at personen er funktionel døvblind

Til grund for visitationen ligger:

- Oplysninger fra øjenlæge om synsstatus
- Journal fra behandlingssted med audiogram og epikrise
- Udredning af behovet ved fagspecialister fra Center for Kommunikation ift. syn eller hørelse

Henvendelse

- Visiterende sagsbehandler i kommunen

Lovgrundlag

Lov om social service § 98.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Vejledende retningslinjer kontaktpersoner for døvblinde^{cxxxviii}, Nordisk vejleder om erhvervet døvblindhed^{cxxxix}, "En vejleder til praksis, som støtter processen"^{cxxx}.

Indhold, tilgange og metoder

Indholdet er baseret på en udredende samtale med personen.

Udredningen foregår i personens hjem. I dialog med personen udredes ud fra en anerkendende tilgang funktionsniveauet, behovet og kompetencerne i forhold til at bestride ordningen.

Der benyttes en ICF baseret metode

Forløbet kan indeholde:

- Udredning og vejledning med afsæt i personens syns- høresituation
- Rådgivning om kontaktpersonordningen
- Sagsfremstilling og indstilling med baggrund i en udredning af personens funktionsnedsættelse og behov
- Høre- og synsfaglig rådgivning

En indsats kan variere i et omfang op til 8 timer, og foregår i synsoprøvningscenteret i Center for Kommunikations lokaler i Herning eller i personens hjem, hvis dette er nødvendigt for indsatsen.

Resultat

Udredningen afsluttes med en sagsfremstilling, som sendes til visiterende myndighed.

Værd at bemærke

Indsatsen varetages af 2 fagspecialister fra hhv. Syns- og Høre-området. Baggrunden er, at funktionsnedsættelsen er et sammensat sanseab.

Holdundervisning for blinde og svagsynede med tilknytning til beskæftigelse

Indsatsområde

Tilkøb, Syn.

Indsatsnavn og nummer

Holdundervisning for blinde og svagsynede med tilknytning til beskæftigelse.

Målgruppe

Personer over 18 år med synsnedsættelse eller blindhed, der har tilknytning til beskæftigelse, og har behov for opfølgende holdundervisning.

Formål/mål

Formålet med holdundervisning er, at personen kompenseres bedst muligt for sin funktionsnedsættelse.

Mål kan f.eks. være:

- Personen har, via undervisning og samspil med de øvrige deltagere, fået øget forståelse for synsnedsættelsens- og brugen af kompenserende strategiers betydning for udførelse af ADL-aktiviteter
- Personen kan anvende kompenserende metoder og teknikker

Visitationskriterier

- Personen har en synsnedsættelse
- Personen er tilknyttet beskæftigelse eller erhverv

Til grund for vurderingen ligger:

- Lægelig dokumentation fra øjenlæge og evt. andre speciallæger
- Oplysninger fra svagsynsoptisk udredning på Center for Kommunikation eller oplysninger fra egen optiker.
- Evt. tidligere indhentet dokumentation i forbindelse med f.eks. udredning og afprøvning eller tidligere forløb.

Henvendelse

- Øjenlæge, optiker, egen læge, speciallæger
- Fagperson i kommunen

Lovgrundlag

Lov om kompenserende specialundervisning for voksne §1

Indhold, tilgange og metoder

Holdundervisningen tager udgangspunkt i deltagerens behov. Temaerne kan f.eks. være: ADL strategier, erfaringsudveksling ift. vejen til arbejdsmarkedet eller tips og tricks med apps.

Undervisningen kan tage udgangspunkt i:

- Erfaringsudveksling og Cooperative learning
- Psykoedukation

Holdundervisningen strækker sig over 2 mødegange inden for 1 år, typisk 1 gang i foråret og 1 gang i efteråret. Undervisningsforløbet har samlet en varighed af 9 timer.

Resultat

Ved forløbets afslutning laves opsamlende slutnotat.

Værd at bemærke

Ledigheden er stor blandt synshandicappede, og personer med synshandicap kan have behov for undervisning mhp. at understøtte deres mulighed for at færdes på arbejdsmarkedet ^{cxvxi} ^{cxvxi}.

NEURO

<u>Faglig status til jobcentre</u>
Indsatsområde Tilkøb, Neuro. Indsatsnavn Faglig status. Målgruppe Personer med erhvervet hjerneskade eller senfølger efter hjernerystelse eller anden hjernepåvirkning, som efter et forløb ved Neuro-området, får udarbejdet en faglig status. Formål/mål Formålet med indsatsen er, at personen bliver beskrevet ud fra de ressourcer og vanskeligheder, som er fremtrædende efter en erhvervet hjerneskade, senfølger efter hjernerystelse eller anden hjernepåvirkning. I tillæg til dette beskrives fremadrettet opmærksomhedspunkter i forhold til at sikre optimal funktionsevne i en given sammenhæng (privat, arbejdsmæssigt). Visitationskriterier Indsatsen tilkøbes til personer, som har gennemført et forløb ved hjerneskaderådgivningen, og hvor der således er et grundlag at lave statussen ud fra. Til grund for visitation ligger: • Foreliggende sagsakter som er indhentet i forbindelse med opstart i et forløb ved hjerneskaderådgivningen. • Observation, klinisk indtryk samt information fremkommet under et givent forløb. • Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved fagperson (neuropsykolog, ergoterapeut eller fysioterapeut eller sygeplejerske) på Center for Kommunikation <u>Henvendelse</u> Henvielse og accept af tilkøb sker alene på baggrund af myndighed i kommunen • Der kræves samtykke fra borger <u>Lovgrundlag</u> Lov om specialundervisning for voksne §1, stk 1.3. Lov om Aktivitet og Beskæftigelse. <u>Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området</u> Der er gode erfaringer med, at fx jobcentrene får faglig kompetent hjælp, gennem den faglige status, til at kunne planlægge/igangsætte hensigtsmæssigt forløb for personen mhp. evt. tilbagevenden til beskæftigelse. En faglig status er en hjælp til at kunne sikre nødvendige skånehensyn og anbefalinger til personen i et evt. fremtidigt arbejde eller praktik. Indhold, tilgange og metoder Den faglige status indeholder, som udgangspunkt: • Oversigt over hvilket journalmateriale, testninger og observationer den faglige status bygger på • Opsummering af evt. forløb i Hjerneskaderådgivningen • Beskrivelse af ressourcer og vanskeligheder i forhold til evnen for aktivitet og deltagelse • Beskrivelse af omgivelsesfaktorer der positivt eller negativt indvirker på borgers hverdag • Opmærksomhedspunkter ift. borgerens evt. fremtidige arbejde. Det kan f.eks. handle om, hvilke hensyn der kan være relevante, hvordan borger kan have behov for støtte mv.

- Anbefalinger til hvilke metoder, tilgange eller konkrete strategier der kan være relevante at tænke ind i et jobforløb
- Bilag i form af journalnotater fra evt. forløb i Hjerneskaderådgivningen

Resultat

Skriftlig dokumentation, der sikrer en tydelig beskrivelse af personens ressourcer og vanskeligheder, og som giver henvisende instans mulighed for at handle fremadrettet for at sikres højst mulig funktionsevne og trivsel.

Det videre forløb

Jvf ovenstående beskrivelse af resultat

Værd at bemærke

Den faglige status kan ikke udtale sig om, hvor mange timer borger kan arbejde, eller om prognosen for hvornår/i hvilket omfang borger kan forventes at kunne genoptage arbejde helt eller delvist, ligesom den ikke kan udtale sig om hvorvidt en given tilbagevendingsplan er sundhedsmæssigt forsvarlig.

Beskrivelse af tidsforbrug

Hvis en faglig status bestilles i forlængelse af et igangværende forløb, kræver det ikke ekstra tid med personen.

Tidsforbruget vil være 4-8 timer til udfærdigelse af denne alt afhængig af kompleksiteten. Efterfølgende gennemgang med personen vil være ½ time. Overlevering til henvisende instans er inkluderet i ydelsen.

Neuropsykologisk undersøgelse og afdækning af kognitive vanskeligheder

Indsatsområde

Tilkøb, Neuro.

Indsatsnavn

Neuropsykologisk undersøgelse og afdækning af kognitive vanskeligheder.

Målgruppe

Personer med erhvervet hjerneskade, der vurderes at have behov for at få beskrevet en kognitiv profil.

Formål/mål

Formålet med en neuropsykologisk undersøgelse, er at klarlægge personens ressourcer og begrænsninger ved hjælp af undersøgelse og beskrivelse af kognitive, adfærdsmæssige og emotionelle funktioner.

Visitationskriterier

Indsatsen tildeles i de tilfælde, hvor der vurderes et behov for at afdække og klarlægge det kognitive funktionsniveau.

Til grund for henvisningen ligger:

- Behov beskrevet fra fagfolk
- At der er observeret og/eller beskrevet en nedgang i det kognitive funktionsniveau hos personen
- Faglig vurdering ud fra ICF-tilgang ved faglig specialist på Center for Kommunikation

Henvendelse

Myndighed i henvisende kommune.

Lovgrundlag

Lov om aktivitet og beskæftigelse.

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Undersøgelsen kan kun udføres af en psykolog som er specialiseret inden for hjerneskadeområdet. Er dette ikke tilfældet, kan undersøgelsen udføres under supervision af en erfaren psykolog.^{cxxxiii}

Indhold, tilgange og metoder

Udredningen tilrettelægges afhængig af henvisningsårsagen, som kan være en kendt hjerneskade, mistanke om organisk dysfunktion, personlighedsmæssige eller adfærdsmæssige forstyrrelser eller andre vanskeligheder, der viser sig som vanskeligheder i dagligdagen.

En udredning omfatter en grundig kortlægning af borgerens baggrund, evt. sygehistorie og aktuelle situation, herunder borgerens egen oplevelse.

Der anvendes neuropsykologiske tests og evt. spørgeskemaer til belysning af forhold vedr. intellektuelt funktionsniveau og specifikke områder af tænkningen.

Undersøgelsen varetages af psykolog med specialist i, hvordan hjernens funktioner afspejles i tanker, følelser og handlinger.

I testningen undersøges forhold som f.eks.:

- Opfattelse af sanseindtryk
- Sproget
- Evne til koncentration og udholdenhed
- Indlæringsevne og hukommelse
- overblik, planlægning og problemløsning
- Følelser og personlighedstræk (fx angst, temperament, væremåde, depression)
- Evne til at håndtere eventuelle følger efter hjerneskade, sygdom eller anden modgang
- Personens muligheder for at udnytte de evner, som han eller hun nu har.

Efter behov kan, der med borgerens samtykke, indhentes journalmateriale og/eller informationer hos pårørende og professionelle i netværket.

En neuropsykologisk undersøgelse berammes til 4 konfrontationstimer.

En neuropsykologisk vurdering (screening af det kognitive funktionsniveau) vil ofte berammes til 1½-2 konfrontationstimer.

Resultat

Personen vil få afdækket sin kognitive profil. I planlægning af en genoptræningsplan eller et rehabiliteringsforløb, kan undersøgelsen være med til at fastlægge, på hvilke områder den enkelte har brug for hjælp, og hvordan man kan lære at klare en tilværelse på trods af svækkede funktioner.

Den neuropsykologiske undersøgelse, kan også bruges til at belyse mulighederne i arbejdsliv eller uddannelse.

Det videre forløb

Udredningen afsluttes med en skriftlig funktionsbeskrivelse, vurdering af prognose samt specifikke anbefalinger for videre udvikling jævnfør henvisningsårsagen. Udredningens konklusioner overleveres endvidere mundtligt af undersøgende psykolog til borger og andre relevante parter.

Det kan i nogle tilfælde være relevant, at personen efterfølgende får tilbudt et forløb.

Værd at bemærke

Mange får foretaget en neuropsykologisk undersøgelse ifm. indlæggelsen på f.eks. Regionshospitalet Gødstrup eller Skejby Sygehus. Det sker dog ikke for alle, hvorfor det kan være relevant at få foretaget ifm. det videre rehabiliteringsforløb eller som en del af afklaring i forhold til tilknytning til arbejdsmarkedet.

Psykologisk samtaleterapi

Indsatsområde

Tilkøb, Neuro, personer med behov for samtaleterapi.

Indsatsnavn

Psykologisk samtaleterapi.

Målgruppe

Personer, som efter en hjerneskade hos dem selv eller deres nære pårørende, har behov for samtaleterapi, som kræver særlig viden indenfor neuro-området.

Formål/mål

Formålet med indsatsen er, at personen igennem psykologisk intervention opnår højere funktionsniveau, øget indsigt i vanskeligheder eller øget trivsel.

Mål kan f.eks. være:

- Personen har indsigt i egne reaktions- og handlemønstre
- Personen accepterer, og forstår egne tanker, bekymringer og følelser
- Personen evner at skabe forandring i eget liv, og kommer nærmere en forståelse og mestring af egen tilværelse

Visitationskriterier

Forløbet visiteres til, når det vurderes, at personen er negativt præget af bestemte tanker, handlingsmønstre eller følelser.

Der kan i visitationen f.eks. lægges vægt på:

- At personen aktuelt er forhindret i positiv udvikling eller læring, på baggrund af mental eller følelsesmæssig blokade
- At de beskrevne vanskeligheder/dilemmaer hænger sammen med en vanskelighed indenfor Neuro-området og kræver neuropsykologisk viden
- Grad af funktionsnedsættelse og forpinthed
- Motivation for at skabe forandring; at skabe positiv forandring i et korterevarende terapeutisk forløb, kræver vilje og motivation

Til grund for visitation ligger:

- Egen beskrivelse fra afklarende samtale
- Faglig vurdering foretaget af specialist v. Center for Kommunikation ud fra ICF-tilgang
- Beskrivelse fra andre fagfolk eller egen læge
- Journalmateriale

Henvendelse

- Myndighed i kommune

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

God praksis på området vil variere alt efter problemstilling. F.eks. findes der svag til moderat evidens for, at samtaleterapi har en positiv effekt på ramte af apopleksis selvforståelse og trivsel ifølge MTV. Der er desuden evidens for, at kognitiv adfærdsterapi (KAT) kan reducere symptomer som angst, depression, søvnløshed og kroniske smerter hos personer med vedvarende symptomer efter hjernerystelse. ^{CXXXIV}

Indhold, tilgange og metoder

Der arbejdes ud fra en anerkendende tilgang, hvor forløbet skræddersyes til den enkelte sag. Forløbene vil tage højde for og udgangspunkt i den specifikke neuropsykologiske problemstilling. Grundlæggende arbejdes der eklektisk, men forløb kan indeholde elementer fra:

- Acceptance and Commitment Therapy
- Compassionfokuseret terapi
- Eksistentiel samtaleterapi
- Kognitiv adfærdsterapi
- Mindfulness

Resultat

Forløbet kan afsluttes med en faglig status, i fald der vurderes at være behov for dette, og personen har givet samtykke hertil.

Det videre forløb

I nogle tilfælde kan forløbet efterfølges af et videre rådgivningsforløb, hvis en mental problemstilling har stået i vejen for det. I andre tilfælde, vil terapeutisk forløb i Center for Kommunikation's regi kunne klæde en person på, til at opsøge samtaleterapi andetsteds.

Værd at bemærke

Terapien ved Center for Kommunikation er målrettet forløb, der kræver specialiseret neuropsykologisk viden. F.eks. tungsindighed opstået efter apopleksi.

Beskrivelse af tidsforbrug

Der afholdes en indledende samtale på 1.5 time, med 30 minutters efterfølgende tid til dokumentation og forberedelse. Der vil blive aftalt tidsramme for forløbet i forlængelse af den indledende samtale.

ADHD OG AUTISME SPEKTRUM FORSTYRRELSE

Udredning og målsætning
Indsatsområde Neuro-området , ADHD og autisme spektrum forstyrrelser Indsatsnavn Udredning og målsætning Målgruppe Voksne med ADHD eller autisme spektrum forstyrrelse (18-65 år) Formål/mål Formålet er at afdække om personen med ADHD eller autisme spektrum forstyrrelse vil kunne profitere af et specialforløb mhp. øget aktivitet og deltagelse i hverdagslivet og/eller beskæftigelse. Mål kan f.eks. være: • Personen har øget forståelse for egen diagnose, vanskeligheder, adfærd og reaktioner • Personen kan anvende kompensatoriske strategier Visitationskriterier: • Voksne mellem 18-65 år, som er diagnosticerede med ADHD og/eller autisme spektrum forstyrrelse • IQ inden for (eller tæt på) normalområdet • Ikke udtalt misbrug – især hash kan hindre læring • Egen motivation Til grund for vurderingen ligger: • Lægefaglig dokumentation for diagnose(r) • Psykologiske testbeskrivelser • Eventuelle beskrivelser fra kommunen Henvendelse: • Visiterende sagsbehandler i kommunen Lovgrundlag Lov om Aktiv Beskæftigelse eller Lov om Specialundervisning for voksne Beskriv hvad der kræves fra sundheds/socialstyrelse eller GOD praksis beskriver på området Det er god praksis at tilbyde voksne med ADHD psykoedukation i form af et kortere individuelt eller gruppebaseret manualiseret psykoedukationsforløb, dvs informationsbaseret forløb, såfremt det vurderes af den ansvarlige behandler, at patienten vil kunne følge behandlingen og have udbytte heraf^{CXXXV} . Indhold, tilgange og metoder Indsatsen er en udredningssamtale på 1-2 gange, afhængigt af personens ressourcer. Metoder til udredning og målopgætning: • ICF • Canadian Occupational Performance Measure (COPM) • Evt. Psykoedukation, anerkendende tilgang og ud fra specialiseret psykiatrisk viden om ADHD og autisme spektrum forstyrrelse

Indsatsens omfang – afhængig af personens behov og ressourcer – er berammet til 1½-2 time. Udredningen foregår som udgangspunkt i Center for Kommunikations lokaler.

Resultat

Hvis der anbefales et forløb, udarbejdes en undervisningsplan med målsætning afhængig af de individuelle behov og indsatsniveau. Ved behov for anden relevant indsats henvises personen til denne.

Det videre forløb

Afhængig af personens behov og vanskeligheder anbefales *forløb for personer med ADHD og autisme spektrum forstyrrelse*

Værd at bemærke

I nogle tilfælde kan der efter en udredning være behov for begrænset antal interventioner for kunne afklare, hvorvidt personen kan profitere af et forløb.

Forløb for personer med ADHD eller autisme spektrum forstyrrelse

Indsatsområde

Neuro-området , ADHD og autisme spektrum forstyrrelser

Indsatsnavn

Forløb for personer med ADHD eller autisme spektrum forstyrrelse

Målgruppe

Voksne med ADHD eller autisme spektrum forstyrrelse (18-65 år)

Formål/mål

Formålet med indsatsen er at personen med ADHD eller autisme spektrum forstyrrelse via et specialforløb opnår øget aktivitet og deltagelse i hverdagslivet og/eller beskæftigelse og ikke mindst generel trivsel og mod i livet.

Mål kan f.eks. være:

- Personen har øget forståelse for egen diagnose, vanskeligheder, adfærd og reaktioner
- Personen kan anvende kompensatoriske strategier
- Pårørende og andet netværk forstår at støtte bedst muligt op omkring personen

Visitationskriterier

- Voksne mellem 18-65 år, som er diagnosticerede med ADHD og/eller autisme.
- IQ inden for (eller tæt på) normalområdet.
- Ikke udtalt misbrug – især hash kan hindre læring
- Egen motivation

Til grund for visitation ligger:

- Lægefaglig dokumentation for diagnose(r). Epikriser.
- Psykologiske undersøgelser
- Eventuelle beskrivelser fra kommunen.

Henvendelse

- Visiterende sagsbehandler i kommunen

Lovgrundlag

Lov om Aktiv Beskæftigelse

Lov om Specialundervisning

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

Det er god praksis at tilbyde voksne med ADHD psykoedukation i form af et kortere individuelt eller gruppebaseret manualiseret psykoedukationsforløb, dvs informationsbaseret forløb, såfremt det vurderes af den ansvarlige behandler, at patienten vil kunne følge behandlingen og have udbytte heraf^{cxxxvi}.

Indhold, tilgange og metoder

Der er anlagt en neuropædagogisk og eklektisk tilgang, med inddragelse af elementer fra 3.bølge kognitiv-, systemteoretisk- og psykodynamisk forståelse. Salutogenese vægtes. Den konkrete tilgang tilpasses den enkelte person

Indsatsen har mange elementer fra R&R, men er individuelt tilrettelagt og med mulighed for at inddrage andre relevante emner undervejs i forløbet.

- Læring og styrkelse af kommunikation og tillidsfulde relationer
- Lære at forholde sig til egne tanker og følelser
- Accept af at samfundet spiller en rolle
- At lære at forstå betydningen af egen livshistorie

Der bevilges som udgangspunkt 13 undervisningslektioner (dette tilpasses den enkelte i samråd med henvisende sagsbehandler). Hver lektion varer typisk 1-1½ time.

Der tilbydes gruppeundervisning for voksne med ADHD, som udgangspunkt med 8 undervisningslektioner. Hver lektion varer 2 timer inklusiv to pauser. Konfrontationstimer vil derfor variere fra 15 til 30 timer i et samlet forløb.

Undervisning foregår i Center for Kommunikation, Herning. Der kan i enkelte situationer laves aftale med sagsbehandler om hjemmeundervisning, ligesom der kan laves aftale om virksomheds- eller uddannelsesbesøg for at fremme trivsel i beskæftigelse.

Resultat

Forløbet afsluttes med en skriftlig evaluering med beskrivelse af personens funktionsevne og fremadrettede behov ud fra hvad der er blevet tydeligt i undervisningen.

Det videre forløb

Der vil i visse tilfælde blive tilbudt et forlænget forløb, som altid vil blive vurderet i samråd med henvisende sagsbehandler.

Værd at bemærke

Undervisningen er opstået på baggrund af et års projektforsøg fra 2019-2020. Der blev indsamlet data i denne periode (som kan ses i artiklen "Brobygning mellem psykiatri og kommune øger borgernes trivsel" af Agnethe Elkjær Poulsen.

^{cxxxvii}

Der er ikke tilsvarende forløb udbudt i Jylland.

INFORMATION OG KOMMUNIKATIONS TEKNOLOGI (IKT)

Udredning og afprøvning mhp. støtte til erhverv Indsatsområde Tilkøb, IKT, Læse- og skrivestøtte. Indsatsnavn Udredning og afprøvning mhp. støtte til erhverv. Målgruppe Erhvervsaktive personer, der har vanskeligheder med at læse og/eller skrive det, de skal på arbejdet, i et af jobcentret tilrettelagt forløb eller på en uddannelse, der ikke er dækket af Specialpædagogisk støtte (fx merituddannelser). Formål/mål Formålet er, at personen med læse-skrivevanskeligheder bliver kompenseret for skriftsproglige vanskeligheder i forhold til arbejdsopgaver, der kræver læsning og skrivning. Mål kan f.eks. være:: • Det er afklaret, hvilke læse-skrive behov personen med læse-skrivevanskeligheder har • Det er afklaret, hvilket hjælpemiddel eller hvilke hjælpemidler, der kan kompensere for læse-skrivevanskelighederne Visitationskriterier • Henvi sning fra jobcentret Til grund for visitation ligger: • Henvi sning fra jobcenteret <u>Henvendelse</u> • Jobcenter <u>Lovgrundlag</u> Kompensationslovens kap. 6, §§ 15 j, 15 f og 15 i. <u>Lovgivningens minimumskrav:</u> Kompensationslov: Loven har til formål at styrke og stimulere handicappede personers muligheder for beskæftigelse med det formål at give disse de samme muligheder for erhvervsudøvelse som personer uden handicap (LBK nr. 727 af 7/7/2009 om kompensation til handicappede i erhverv). Personkreds: §2: "Loven omfatter personer, der på grund af handicap kan have vanskeligt ved at få og bevare beskæftigelse uden kompensation efter denne lov" (LBK nr. 727 af 7/7/2009 om kompensation til handicappede i erhverv) <u>Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området</u> Det er almindelig god praksis på området, at man laver en grundig udredning af arbejdsrelaterede behov, samt en afprøvning af, om hjælpemidlerne kan fungere med de it-systemer og sikkerhedsforanstaltninger, der måtte være på arbejdspladsen. Indhold, tilgange og metoder Forløbet indeholder en udredning af behov i forhold til arbejdsopgaver, samt en afprøvning af hvilke eventuelle hjælpemidler, der kan kompensere for personens læse/skrive-vanskeligheder i forhold til arbejdsopgaverne og de udtrykte behov.

Afprøvningen afsluttes med en sagsfremstilling, hvori behov i forhold til arbejdsopgaver, samt afprøvede og anbefalede hjælpemidler beskrives.

Forløbet kan vare op til 6 timer, og foregår ofte på arbejdspladsen mhp. at afprøve om hjælpemidlerne kan installeres, og fungerer sammen med arbejdspladsens it-systemer.

Resultat

Afprøvningen vil ofte afsluttes med en anbefaling af og en ansøgning om et eller flere kompenserende hjælpemidler.

Det videre forløb

Hvis hjælpemidlet bevilges, vil personen med læse-skrivevanskeligheder ofte have behov for et implementeringsforløb, der indeholder bestilling og installation af - samt instruktion i hjælpemidlet.

Værd at bemærke

Voksenuddannelsescentrene og Arbejdernes Oplysningsforbund læse-stavetest, der kan afklare, om der er tale om dysleksi. Udredning og afprøvning på Center for Kommunikation handler om at udrede hvilke læse-skrivebehov personen har, samt afprøve, hvilke hjælpemidler, der kan kompensere for funktionsnedsættelsen, så disse behov kan opfyldes.

Det er ikke altid hjælpemidler kan kompensere for alle personens læse-skrive behov for arbejdspladsen. I disse tilfælde vil personen kunne have behov for – i samråd med hjemkommunen – at afklare evt. andre muligheder for kompensering.

KURSER OG SUPERVISION TIL FAGPERSONER

Kursus for kontaktpersoner for døvblinde Indsatsområde Tilkøb, døvblinde, kontaktpersonordning. Indsatsnavn Kursus for kontaktpersoner. Målgruppe Kontaktpersoner der er ansat i henhold til lov om social service § 98. Formål/mål Formålet er, at kontaktpersonerne får oplæring, instruktion og sparring i forhold til varetagelsen af funktion som kontaktperson. Visitationskriterier Indsatsen ydes til personer, som er ansat som kontaktperson hos en person med kombineret syns- og hørenedsættelse. Henvendelse Det er ansættende myndighed, der henviser. Lovgrundlag Lov om social service § 98 Vejledningen om ledsageordning, kontaktperson til døvblinde mv. Kap. 11 og 12^{xxxxviii} Lovgivningens minimumskrav: § 98 Kommunalbestyrelsen skal i fornødent omfang tilbyde hjælp i form af en særlig kontaktperson til personer, som er døvblinde. Vejl. pkt. 31 I det omfang, hvor arbejdet, som kontaktperson, kræver særligt tilrettelagt instruktion, kurser, uddannelse eller supervision, skal kommunalbestyrelsen stille dette til rådighed. Kommunalbestyrelsen skal søge den nødvendige ekspertise ved tilrettelæggelsen af instruktionen. Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området Vejledende retningslinjer kontaktpersoner for døvblinde^{xxxix}, Nordisk vejleder om erhvervet døvblindhed^{cxl}, "En vejleder til praksis som støtter processen"^{cxli}. Indhold, tilgange og metoder Undervisningen til nye kontaktpersoner består af en generel og en specifik del. Den generelle del omhandler undervisning i og teori om Høre-, Syns- og kombineret sansetab, lovgivning, ledsageteknik, høretaktik, etik og tavshedspligt, kontaktpersoners arbejdsopgaver. Den specifikke del indeholder emner relateret til personen med dobbelt sansetab: • Funktionsniveau • Hjælpemidler • Ledsageteknik • Høretaktik Metoden er både individuel og i netværksgruppe for kontaktpersoner . De løbende kontaktpersonmøder omhandler emner som f.eks. ledsagelse, dilemmaer i arbejdet, arbejdsmiljø, hjælpemidler, kommunikation. Instruktion og oplæring af ny kontaktperson har varighed af op til 5 timer på Center for Kommunikation.

Kontaktpersonmøder er 4 gange årligt, og har en varighed af op til 3 timer med 5-10 deltagere pr gang på Center for Kommunikation.

Resultat

Kontaktpersonen opnår viden og indsigt i arbejdet med personer med dobbelt sansetab ved at få oplæring, løbende vejledning til arbejdet som kontaktperson.

Værd at bemærke

Undervisningen varetages af 2 fagspecialister fra hhv. Syns- og Høreområdet. Baggrunden er, at funktionsnedsættelsen er et sammensat sansetab.

Supervision af andre faggrupper

Indsatsområde

Tilkøb, Neuro, supervision af andre faggrupper.

Indsatsnavn

Supervision af andre faggrupper.

Målgruppe

Faggrupper, som SOSA, ergoterapeuter, fysioterapeut, pædagoger, der arbejder indenfor områderne: hjerneskader, hjernepåvirkninger og pårørende til ramte af hjerneskade, og som har behov for faglig supervision.

Formål/mål

Formålet med indsatsen kan variere, men vil ofte indebære at klæde faggruppen bedre på til at varetage specifikke opgaver.

Mål kan f.eks. også være:

- Faggruppen har via supervisionen delt oplevelser og overvejelser med andre
- Faggruppen har fået værktøjer til at håndtere udfordrende samarbejder og sager

Visitationskriterier

Der lægges vægt på, om den beskrevne problemstilling eller det beskrevne behov bedst varetages af specialister fra Center for Kommunikation eller andetsteds. Der kan f.eks. lægges vægt på:

- Supervisionen er ren sagssupervision, og kan ikke visiteres overfor konflikter i en faggruppe eller lign.
- Behov for særlig viden: Specialister fra Center for Kommunikation har særlig viden indenfor emner som erhvervede hjerneskader, energiforvaltning, kommunikationsstrategier, og lign.

Til grund for visitation ligger:

- Henvendelse fra fagfolk
- Afklarende samtale

Henvendelse

Ledere og fagpersoner i kommunale eller regionale instanser

Anbefalinger, forløbsprogrammer og God Praksis på området

God Praksis på området vil variere alt efter indsatsen. Som eksempel er der af SST beskrevet kompetencekrav til varetagelse af basal genoptræning: Det kræver grundlæggende viden om neurologi og hjerneskaderehabilitering, samt adgang til faglig vejledning og supervision af sundhedsperson med neurofaglige kompetencer og flere års erfaring med hjerneskaderehabilitering ved mere komplekse sager. (sst.dk)

Indhold, tilgange og metoder

Der arbejdes med kontraktbaseret supervision, med udgangspunkt i psykologfaglige værktøjer og metoder. Specifikke metoder vil blive valgt alt efter faggruppen og behovet, men vil altid bære præg af neuropsykologisk fagfokus.

Metoder kan f.eks. være:

- Narrativ teamrefleksion
- Bevidning
- Rådgivning og sparring på sagsniveau
- Strukturerede samtaler f.eks. ud fra de seks tænkehatte

Resultat

Effekten vil variere efter behov og målsætning. Der vil, som en del af ethvert supervisionsforløb, blive fastlagt mål for forløbet. Effekter af en supervisionsindsats kan f.eks. være:

- Faggruppen har fået en bedre forståelse for en specifik målgruppe, der kan udfordre i den daglige praksis
- Faggruppen har fået værktøjer til at håndtere uhensigtsmæssig adfærd, som opstår i mødet med en specifik gruppe af personer
- Faggruppen har fået mulighed for at dele erfaringer med hinanden, og få øget sikkerhed i løsningen af arbejdsopgaven fremadrettet

Videre forløb

Forløbet afsluttes med en kort evaluering, og en opfølgning på om målene for forløbet er opnåede.

Værd at bemærke

Er der konflikter i en faggruppe henvises til f.eks. HR eller anden konfliktmægling.

Beskrivelse af tidsforbrug

Afhængig af opgaven. Supervision kan være enkeltstående eller afvikles med løbende intervaller. Typisk tidsforbrug ved individuel er 1 time konfrontationstid og ½ time til forberedelse og efterbearbejdning. Ved gruppe er konfrontationstiden 2 timer og ofte med samme forberedelse.

Skræddersyet kursus eller oplæg til foreninger

Center for Kommunikation kan tilbyde kurser og oplæg inden for en lang række specialer. Kurser og oplæg kan tilrettelægges efter jeres ønsker og behov. Kontakt Center for Kommunikation for nærmere aftale

SCA-kursus for fagpersoner

Tilkøb, SCA, Supported Communication for Adults with Aphasia, er en metode til samtalestøtte for personer med afasi. Metoden er evidensbaseret og anbefalet i Sundhedsstyrelsens forløbsprogram.

Ved hjælp af SCA-metoden kan du som fagperson understøtte samtalen med personer med afasi eller lignende kommunikationsvanskeligheder:

- Så du lettere kan gøre dig forstået over for personen med afasi
- Så personen med afasi lettere kan udtrykke sig
- Så I sammen i højere grad kan sikre en god kommunikation

SCA-kurset udbydes som et afgrænset kursus mhp. introduktion til metoden, og i en let udvidet udgave, hvor det grundlæggende kursus suppleres med et implementeringsforløb med 4 virtuelle mødegange mhp. ikke alene at introducere til metoden, men også at understøtte implementering i praksis.

På kursets del 1 og 2 får deltagerne en teoretisk indføring i SCA-metoden - Introduktion til billedmaterialer, som understøtter metoden - Praktisk afprøvning af teknikkerne - Drøftelse af hvordan metoden kan implementeres i deltagernes hverdag

Kurset veksler mellem teori, videoeksempler og øvelser i praksis. Kurset er på dansk, men der er videoklip på engelsk.

Kontakt Center for Kommunikation for nærmere beskrivelse af indhold og pris.

i [Vejledning i udredning af afasi · DTHS.dk](#), [Vejledning i udredning af ikke-progredierende dysartri · DTHS.dk](#); [Udredning af kognitive vanskeligheder og kognitive kommunikationsvanskeligheder · DTHS.dk](#)

ii I sundhedsstyrelsens forløbsprogram for voksne med erhvervet hjerneskade (2011)

iii [Vejledninger i udredning - Vol. 2 · DTHS.dk](#)

iv sundhedsstyrelsens forløbsprogram for voksne med erhvervet hjerneskade (2011)

v Rehabilitering af voksne med kompleks erhvervet hjerneskade fra Socialstyrelsen (2014)

vi sundhedsstyrelsens forløbsprogram for voksne med erhvervet hjerneskade (2011)

vii Rehabilitering af voksne med kompleks erhvervet hjerneskade fra Socialstyrelsen (2014)

viii sundhedsstyrelsens forløbsprogram for voksne med erhvervet hjerneskade (2011)

ix Rehabilitering af voksne med kompleks erhvervet hjerneskade fra Socialstyrelsen (2014)

x sundhedsstyrelsens forløbsprogram for voksne med erhvervet hjerneskade (2011)

xi Rehabilitering af voksne med kompleks erhvervet hjerneskade fra Socialstyrelsen (2014)

xii sundhedsstyrelsens forløbsprogram for voksne med erhvervet hjerneskade (2011)

xiii Rehabilitering af voksne med kompleks erhvervet hjerneskade fra Socialstyrelsen (2014)

xiv sundhedsstyrelsens forløbsprogram for voksne med erhvervet hjerneskade (2011)

xv Rehabilitering af voksne med kompleks erhvervet hjerneskade fra Socialstyrelsen (2014)

xvi sundhedsstyrelsens forløbsprogram for voksne med erhvervet hjerneskade (2011)

xvii Rehabilitering af voksne med kompleks erhvervet hjerneskade fra Socialstyrelsen (2014)

xviii sundhedsstyrelsens forløbsprogram for voksne med erhvervet hjerneskade (2011)

xix Rehabilitering af voksne med kompleks erhvervet hjerneskade fra Socialstyrelsen (2014)

xx sundhedsstyrelsens forløbsprogram for voksne med erhvervet hjerneskade (2011)

xxi Rehabilitering af voksne med kompleks erhvervet hjerneskade fra Socialstyrelsen (2014)

xxii <https://www.rehpa.dk/wp-content/uploads/2020/08/PRtT-til-TRYK.pdf>

xxiii 'At leve med ALS: god praksis i forbindelse med sygdommen amyotrofisk lateral sklerose' af RehabiliteringsCenter for Muskelsvind, Muskelsvindfonden

xxiv <https://sbst.dk/udgivelser/2020/hurtigt-fremadskridende-og-uhelbredelige-sygdomme>

xxv Sundhedsstyrelsen i inspiration til kommunerne (Trænings- og habiliteringsindsatser til børn og unge med et betydeligt

xxvi [Vidensportal - socialstyrelsen](#)

xxvii sundhedsstyrelsens forløbsprogram for voksne med erhvervet hjerneskade (2011)

xxviii Rehabilitering af voksne med kompleks erhvervet hjerneskade fra Socialstyrelsen (2014)

xxix *Forløbsprogram for børn og unge med erhvervet hjerneskade 2011.*

xxx <https://dths.dk/kategori/god-praksis/>

xxxi I sundhedsstyrelsens forløbsprogram for voksne med erhvervet hjerneskade (2011)

xxxii [Vejledninger i udredning - Vol. 2 · DTHS.dk](#)

xxxiii <https://www.sst.dk/-/media/B0FD5078B1654B33A9E744CCBAE89022.ashx>, Forløbsprogram for rehabilitering og palliation i forbindelse med kræft: Sundhedsstyrelsen

xxxiv [Pakkeforløb for hoved- og halskræft \(sst.dk\)](#)

xxxv <https://www.sst.dk/-/media/B0FD5078B1654B33A9E744CCBAE89022.ashx>, Forløbsprogram for rehabilitering og palliation i forbindelse med kræft: Sundhedsstyrelsen

xxxvi [Pakkeforløb for hoved- og halskræft \(sst.dk\)](#)

xxxvii <https://dths.dk/vejledning-hoerevanskeligheder-august-2017/>

xxxviii [Ankestyrelsens praksisbeskrivelse om hjælpemidler.pdf](#)

xxxix <https://dths.dk/vejledning-hoerevanskeligheder-august-2017/>

xl <https://danskelope.dk/serviceloven/112a>

xli <https://dths.dk/vejledning-tinnitus-og-hyperacusis-2017/>

xlii <https://dths.dk/vejledning-tinnitus-og-hyperacusis-2017/>

xliiii <https://dths.dk/vejledning-tinnitus-og-hyperacusis-2017/>

xliiv <https://dths.dk/vejledning-tinnitus-og-hyperacusis-2017/>

-
- xlv <https://dths.dk/vejledning-hoerevanskeligheder-august-2017/>
- xlvi <http://afklaringskatalog.rm.dk/hoereapparat>
- xlvii <https://dths.dk/vejledning-hoerevanskeligheder-august-2017/>
- xlviii <https://dths.dk/vejledning-hoerevanskeligheder-august-2017/>
- xlxi <https://dths.dk/vejledning-hoerevanskeligheder-august-2017/>
- i <https://dths.dk/vejledning-hoerevanskeligheder-august-2017/>
- ii LBK nr 1393 af 05/10/2022, Bekendtgørelse af lov om kommunal indsats for unge under 25 år. (UU-vejledningen)
- iii BEK nr 1947 af 10/12/2020, Bekendtgørelse om særlige tilskud til specialpædagogisk bistand m.v. til elever, kursister og deltagere med funktionsnedsættelser eller tilsvarende svære vanskeligheder
- iiii <https://dths.dk/vejledning-hoerevanskeligheder-august-2017/>
- liv <https://dths.dk/vejledning-hoerevanskeligheder-august-2017/>
- lvi <https://dths.dk/cochlear-implant-vejledning-i-udredning-og-intervention/>
- lvii <https://dths.dk/cochlear-implant-vejledning-i-udredning-og-intervention/>
- lviii <https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/>
- lix <https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/>
- lx (www.dcfh.dk).
- lxi <https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/>.
- lxii (<https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/>).
- lxiii [Rehabilitering og undervisning af børn og unge med alvorlig syns- og hørselsnedsættelse \(sbst.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- lxiv [NNS Metode - tilgængelig.pdf \(synref.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- lxv [Den nationale vejledning - Synscenter Refsnæs \(synref.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- lxvi [Rehabilitering og undervisning af børn og unge med alvorlig syns- og hørselsnedsættelse \(sbst.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- lxvii [Rehabilitering og undervisning af børn og unge med alvorlig syns- og hørselsnedsættelse \(sbst.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- lxviii [NNS Metode - tilgængelig.pdf \(synref.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- lxix [Rehabilitering og undervisning af børn og unge med alvorlig syns- og hørselsnedsættelse \(sbst.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- lxx [Den nationale vejledning - Synscenter Refsnæs \(synref.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- lxxi [Rehabilitering og undervisning af børn og unge med alvorlig syns- og hørselsnedsættelse \(sbst.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- lxxii [NNS Metode - tilgængelig.pdf \(synref.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- lxxiii [Den nationale vejledning - Synscenter Refsnæs \(synref.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- lxxiv [Rehabilitering og undervisning af børn og unge med alvorlig syns- og hørselsnedsættelse \(sbst.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- [NNS Metode - tilgængelig.pdf \(synref.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- lxxv [Den nationale vejledning - Synscenter Refsnæs \(synref.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- lxxvi [Rehabilitering og undervisning af børn og unge med alvorlig syns- og hørselsnedsættelse \(sbst.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- lxxvii [NNS Metode - tilgængelig.pdf \(synref.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- lxxviii [Rehabilitering og undervisning af børn og unge med alvorlig syns- og hørselsnedsættelse \(sbst.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- lxxix [Rehabilitering og undervisning af børn og unge med alvorlig syns- og hørselsnedsættelse \(sbst.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- lxxx [Den nationale vejledning - Synscenter Refsnæs \(synref.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- lxxxi [Rehabilitering og undervisning af børn og unge med alvorlig syns- og hørselsnedsættelse \(sbst.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)
- [NNS Metode - tilgængelig.pdf \(synref.dk\)](https://dths.dk/vejledning-i-optisk-udredning-af-voksne-med-synshandicap/)

- lxviii [Rehabilitering og undervisning af børn og unge med alvorlig synsedsættelse \(sbst.dk\)](#)
- lxviii [Den nationale vejledning - Synscenter Refsnæs \(synref.dk\)](#)
- lxviii <https://ast.dk/publikationer/ankestyrelsens-praksisbeskrivelse-om-hjaelpemidler>
- lxviii <https://dths.dk/wp-content/uploads/2022/12/synsvanskeligheder-voksne-juli-2019.pdf>
- lxviii [F:\Syn\Lovstof. sm-afgørelser m.m\SM-afgørelser og andre afgørelser\22-25336-8Afgørelse fra Ankestyrelsen - anonymiseret.pdf](#)
- lxviii https://www.etf.dk/uploads/uploads/public/documents/Socialfagligt/vidensnotat_formidling-hjaelpemidler_socialstyrelsen_web.pdf
- lxviii https://www.etf.dk/uploads/uploads/public/documents/Socialfagligt/vidensnotat_formidling-hjaelpemidler_socialstyrelsen_web.pdf
- lxviii [Vejledning - Lys og belysning. Til fagpersoner som vejleder voksne med synsedsættelse \(dths.dk\)](#)
- xc https://www.etf.dk/uploads/uploads/public/documents/Socialfagligt/vidensnotat_formidling-hjaelpemidler_socialstyrelsen_web.pdf
- xc <https://dths.dk/udredning-afsynsvanskelighederhos-voksne/>
- xc <https://www.sst.dk/-/media/Udgivelser/2020/Hjerneskode/Anbefalinger-forloeb-hjerneskode.ashx?la=da&hash=A7A96AC766D6AA68D26F32B96C0015BF828C93FF>
- xc <https://dths.dk/udredning-afsynsvanskelighederhos-voksne/>
- xciv <https://dths.dk/udredning-afsynsvanskelighederhos-voksne/>
- xcv <https://dths.dk/udredning-afsynsvanskelighederhos-voksne/>
- xcvi <https://dths.dk/udredning-afsynsvanskelighederhos-voksne/>
- xcvii <https://dths.dk/udredning-afsynsvanskelighederhos-voksne/>
- xcviii <https://dths.dk/udredning-afsynsvanskelighederhos-voksne/>
- xcix [Anbefalinger for tværsektorielle forløb for voksne med erhvervet hjerneskode - Sundhedsstyrelsen](#)
- c MTV 2009 - [Sundhedsstyrelsen](#)
- ci MTV 2009 - [Sundhedsstyrelsen](#)
- cii Kjeldgaard, A et al. 2023, Predictors of caregiver burden in caregivers of individuals with traumatic or non-traumatic brain injury: A scoping review
- ciii [Anbefalinger for tværsektorielle forløb for voksne med erhvervet hjerneskode \(sst.dk\)](#)
- civ [Anbefalinger for tværsektorielle forløb for voksne med erhvervet hjerneskode \(sst.dk\)](#)
- cv [Anbefalinger for tværsektorielle forløb for voksne med erhvervet hjerneskode \(sst.dk\)](#)
- cvi [Anbefalinger for tværsektorielle forløb for voksne med erhvervet hjerneskode \(sst.dk\)](#)
- cvi [National Klinisk Retningslinje om behandling af hjernerytelse. \(dcfh.dk\)](#)
- cvi [National Klinisk Retningslinje om behandling af hjernerytelse. \(dcfh.dk\)](#)
- cix [National Klinisk Retningslinje om behandling af hjernerytelse. \(dcfh.dk\)](#)
- cx <https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2017/10324>
- cx <https://sbst.dk/udgivelser/2020/hurtigt-fremadskridende-og-uhelbredelige-sygdomme>
- cxii DTHS 1
- cxiii <https://sbst.dk/udgivelser/2014/formidling-af-hjaelpemidler-til-voksne-borgere>
- cxiv <https://sbst.dk/media/12161/Kommunikation%20med%20b%C3%B8rn%20med%20multiple%20funktionsneds%C3%A6ttelser.pdf>
- cxv <https://sbst.dk/tvaergaende-omrader/hjaelpemiddelområdet/temaer/ikt-og-kognitiv-funktionsevnenedsaettelse>
- cxvi <https://sbst.dk/tvaergaende-omrader/hjaelpemiddelområdet/temaer/ikt-og-kognitiv-funktionsevnenedsaettelse/effekter-af-at-anvende-ikt-teknologier>
- cxvii <https://sbst.dk/tvaergaende-omrader/hjaelpemiddelområdet/temaer/ikt-og-kognitiv-funktionsevnenedsaettelse/effekter-af-at-anvende-ikt-teknologier>
- cxix <https://sbst.dk/tvaergaende-omrader/hjaelpemiddelområdet/temaer/ikt-og-kognitiv-funktionsevnenedsaettelse>
- cxix sundhedsstyrelsens forløbsprogram for voksne med erhvervet hjerneskode (2011)
- cxix Rehabilitering af voksne med kompleks erhvervet hjerneskode fra Socialstyrelsen (2014)
- cxix Sundhedsstyrelsen fagligt oplæg til den nationale demens handlingsplan 2025, <https://www.sst.dk/da/viden/demens/den-nationale-demenshandlingsplan-2025>
- cxix Alberg, H. K. (2022). *Demens og kompenserende undervisning*. Skriveforlaget.
- cxix sundhedsstyrelsens forløbsprogram for voksne med erhvervet hjerneskode (2011)
- cxix Rehabilitering af voksne med kompleks erhvervet hjerneskode fra Socialstyrelsen (2014)
- cxix <https://dths.dk/vejledning-hoerevanskeligheder-august-2017/>
- cxix www.dcfh.dk.

cxviii [kontaktpersonhåndbog 2019.pdf \(cfd.dk\)](#)

cxix [Nordisk vejleder om erhvervet døvblindhed | NVC \(nordicwelfare.org\)](#)

cxix [livsomstilling-webb.pdf \(nordicwelfare.org\)](#)

cxix [Syn for Sagen.indd \(marselisborg.org\)](#)

cxix [Synshandicap og job | Social- og Boligstyrelsen \(sbst.dk\)](#)

cxix [Retningslinjer, indhold \(neuropsykologi.dk\)](#)

cxix [\(dcfh.dk\) - medicinsk-teknologivurdering SST](#)

cxix [NKR: Udredning og behandling af ADHD hos voksne - Sundhedsstyrelsen](#)

cxix [NKR: Udredning og behandling af ADHD hos voksne - Sundhedsstyrelsen](#)

cxix [Brobygning mellem psykiatri og kommune øger borgernes trivsel | Sygeplejersken, DSR | Fag & Forskning 2020, nr. 2](#)

cxix [Vejledning om ledsageordning, kontaktperson til døvblinde, funktionsevne metoden, beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og samværstilbud \(retsinformation.dk\)](#)

cxix [kontaktpersonhåndbog 2019.pdf \(cfd.dk\)](#)

cxix [Nordisk vejleder om erhvervet døvblindhed | NVC \(nordicwelfare.org\)](#)

cxix [livsomstilling-webb.pdf \(nordicwelfare.org\)](#)